

Møte torsdag den 30. november kl. 12.35

President: J o r u n n R i n g s t a d

D a g s o r d e n (nr. 9):

1. Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i lov 5. august 1994 nr. 56 om medisinsk bruk av bioteknologi (Innst. O. nr. 25 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 93 (1998-1999))
2. Innstilling fra finanskomiteen om skatte- og avgiftsopplegget 2001 – lovendringer (Innst. O. nr. 23 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 1 (2000-2001))
3. Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (Merverdiavgiftsreformen 2001) (Innst. O. nr. 24 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 2 (2000-2001))
4. Referat

Statsråd T o r e T ø n n e la fram 2 kgl. proposisjonar (sjå under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i lov 5. august 1994 nr. 56 om medisinsk bruk av bioteknologi (Innst. O. nr. 25 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 93 (1998-1999))

Presidenten: Etter ynske frå sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 1 time og 15 minutt, og at taletida blir fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 25 minutt, Framstegspartiet 10 minutt, Kristeleg Folkeparti 10 minutt, Høgre 10 minutt, Senterpartiet 5 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Venstre 5 minutt og representanten Bastesen 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil tre minutt.

– Det er vedteke.

John I. Alvheim (Frp) (leiar i komiteen og ordførar for saka): Den foreliggende innstilling er i hovedsak en oppfølging av Innst. S. nr. 171 for 1997-98 med utgangspunkt i Dokument nr. 8:51 for 1997-98, fremsatt av stortingsrepresentant Gunhild Øyangen, og Dokument nr. 8:65 for 1997-98, fremsatt av stortingsrepresentantene Annelise Høegh, Inge Lønning og Sonja Sjøli, vedrørende endring i lov om medisinsk bruk av bioteknologi om adgang til oppsøkende genetisk virksomhet/veiledning. I tillegg inneholder innstillingen en presisering av lovens virkeområde, om at bestemmelsen i loven i utgangspunktet gjelder forskning som har diagnostiske eller behandlingsmessige konsekvenser for forsøkspersonen, eller

opplysninger om den enkelte som kan føres tilbake til vedkommende.

Når det gjelder oppsøkende genetisk virksomhet, er lovproposisjonen og den foreliggende innstilling en oppfølging av flertallsvedtak I i Innst. S. nr. 171 for 1997-98. Flertallet bestod den gangen av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Det fremgår av lovproposisjonen at Justisdepartementets lovavdeling mener at all forskning, også basisforskning, skal reguleres av loven, mens Sosial- og helsedepartementet i proposisjonen foreslår at loven ikke skal gjelde forskning som ikke har diagnostiske eller behandlingsmessige konsekvenser for deltakeren, eller hvor opplysninger om den enkelte kan føres tilbake til vedkommende. Departementet foreslår imidlertid i lovtekstens § 1-2 tredje ledd at Kongen likevel i forskrift kan bestemme at lovens bestemmelser helt eller delvis skal gjelde også for forskning som ikke omfattes av loven.

En samlet komite går imot lovforslagets § 1-2 tredje ledd om en forskriftsregulering i forhold til om enkelttilfeller helt eller delvis skal komme inn under loven.

Fremskrittspartiet fremmer i denne sammenheng en egen lovtekst i § 1-2:

«Loven gjelder for medisinsk bruk av bioteknologi på mennesket. Loven gjelder ikke forskning. Unntatt fra dette er bestemmelsene i §§ 3-1 og 3a-1.»

Selv mener jeg at Fremskrittspartiets nye lovtekst er mer klargjørende og mer konsis og ikke gjenstand for fortolkninger. Fremskrittspartiet vil imidlertid subsidiært stemme for å fjerne tredje ledd i § 1-2, i likhet med flertallet for øvrig. Jeg vil i tilslutning til dette gjerne ha uttalt at Fremskrittspartiet mener en bør være svært tilbakeholden med å lovregulere medisinsk forskning generelt, og viser i denne forbindelse til at vi har etablert forskningsetiske komiteer som også i fremtiden bør ha ansvaret for og tilsynet med den medisinske forskning også innen gen- og bioteknologiområdet, og i minst mulig grad blande politikken inn i dette fagfeltet.

Når det gjelder den andre delen av den foreliggende innstilling, nemlig oppfølging av vedtak I i Innst. S. nr. 171 for 1997-98, finner jeg at lovteksten i § 6a-1 slik den foreligger i proposisjonen, ikke på alle punkter følger opp intensjonene i vedtak I i Innst. S. nr. 171, og lovteksten slik den nå foreligger, kan i verste fall skape uklarheter og misforståelser under praktiseringen av genetisk veiledende virksomhet. På denne bakgrunn har Fremskrittspartiet i den foreliggende innstilling funnet det nødvendig å foreslå en helt ny lovtekst til § 6a-1, dette for å ivareta partiets intensjoner og forutsetning for oppsøkende genetisk virksomhet, og for å være på linje med flertallsvedtaket i Innst. S. nr. 171.

Jeg legger ikke skjul på at jeg stiller meg noe undrende til at Arbeiderpartiet, som stod som forslagsstiller til Dokument nr. 8:51 for 1997-98, og som sammen med Fremskrittspartiet utgjorde flertallet i Innst. S. nr. 171, nå i foreliggende innstilling synes å være mindre klare og dermed skaper usikkerhet i forhold til legenes ansvar for selv å sørge for nødvendig oppsøkende veiledning der pasienten selv ikke ønsker å medvirke til dette. Jeg viser

her til punkt 3 om sikker dokumentert sammenheng mellom det arvelige sykdomsanlegget og utvikling av sykdom, og til punkt 5 om at sykdommen kan forebygges eller behandles med god effekt. Riktignok går Arbeiderpartiet og flertallet inn for å fjerne ordet «sikker» i punkt 3, men beholder «dokumentert sammenheng». Personlig ser jeg ingen forskjell på dette med «sikker dokumentert» og «dokumentert» sammenheng. Jeg viser her til at forslaget i Dokument nr. 8:51 hadde følgende ordlyd på dette punkt:

«det er en rimelig grad av sannsynlighet for at også slektningen har den genetiske disposisjonen».

Når det gjelder punkt 5 i premissene, om at sykdommen kan forebygges eller behandles med god effekt, er dette en av de premissene som mindretallet i Innst. S. nr. 171 hadde den gang, og som den gang ble avvist av flertallet, altså også Arbeiderpartiet. Slik jeg ser det, er det ikke mulig i noen sammenheng å garantere at en behandling skal gi god effekt, og lovteksten her burde være tilstrekkelig ved å bruke den samme lovtekst som lå i Innst. s. nr. 171, nemlig at sykdommen kan forebygges eller behandles.

Den største prinsipielle forskjellen mellom flertallet og Fremskrittspartiet i foreliggende innstilling er at Fremskrittspartiet mener at pasienter som kan være disponert for en arvelig sykdom, skal ha rett til å vite dette, om de ønsker det, og at legen ikke bare kan, men skal påta seg å informere nærmeste slektninger når det er sannsynliggjort at det foreligger disposisjon for alvorlig arvelig sykdom, og pasienten selv ikke vil eller selv ikke kan forestå denne informasjonen.

Slik jeg og Fremskrittspartiet oppfattet Dokument nr. 8:51 for 1997-98 fra representanten Gunnhild Øyangen, var nettopp intensjonen at familien skulle være sikret denne informasjonen hvis de selv måtte ønske det. Det er nå tydelig at Arbeiderpartiet har gjort retrett på dette punkt, uvisst av hvilken grunn, og jeg vil utfordre Arbeiderpartiets talsmann i debatten til å klargjøre nettopp dette. Lovteksten slik den nå synes å bli, og som Fremskrittspartiet subsidiært vil stemme for, er mer i tråd med Høyres forslag i Dokument nr. 8:65 for 1997-98, slik Høyre i sine merknader riktig nok påpeker.

Det er fortsatt full enighet i komiteen om at det er pasienten selv som primært skal gi opplysninger til sin nære familie, men jeg vil i den forbindelse si meg særlig glad for at jeg fikk en enstemmig komite med på mitt forslag om at legen skal ha ansvaret for å kvalitetssikre den informasjon pasienten selv ønsker å gi sin nære familie.

Til slutt tar jeg opp de forslag fra Fremskrittspartiet som foreligger i innstillingen.

Presidenten: Representanten John I. Alvheim har teke opp dei forslaga han refererte til.

Gunhild Øyangen (A): Vi behandler i dag endringer i en lov som bør endres etter hvert som bio- og genteknologien utvikler seg. Lovverket skal ikke hindre utviklingen av de positive mulighetene, men sikre at medisinsk

bruk av bioteknologi utnyttes til beste for mennesker i et samfunn der det er plass til alle.

Bioteknologien gir muligheter. I fremtiden kan vi kanskje ta en blodprøve som avdekker hvilke alvorlige sykdommer vi kan få, eller hvilke sykdommer et lite foster har eller kan få. Lovgivningen skal sikre at verken forskere, behandlere eller vi selv skal bli med på noe som ikke er etisk forsvarlig.

I fagmiljøene har det vært forskjellige syn på om bioteknologiloven regulerer forskning. Når forskere og jurister ikke er enige, er den beste måten å avklare på å klargjøre loven.

Det er et veldig viktig prinsipp at loven skal omfatte forskning. I Norge vedtok vi i 1997 et nasjonalt forbud mot kloning av mennesker. Jeg mener det er viktig ikke å være for godtroende når det gjelder en teknologi som åpner for så mange muligheter på godt og vondt, og som ikke minst åpner for stor økonomisk profitt.

Som komiteen ble kjent med da den var i USA, etterlyses det i seriøse forskningsmiljøer et internasjonalt forbud mot kloning av mennesker. Jeg har et ønske om at Norge skal bli en spydspiss i dette arbeidet. Menneskelig kloning høres ut som science fiction, men er det kanskje ikke.

Det er ikke lenger utenkelig at en gjennom bl.a. kloningsteknikken kan dyrke fram en ny herskende klasse av «overmennesker», der «vanlige folk» blir redusert til et underlegent tjenerskap. Sterke økonomiske interesser kan gripe fatt i muligheten for å dyrke fram perfekte menneskelige egenskaper, dersom vi ikke har et internasjonalt bindende lovverk. Jeg vil derfor sterkt oppfordre den norske regjering til å ta avgjørende initiativ til å sette forbud mot reproduktiv kloning av mennesker på dagsordenen, både politisk og i internasjonale forskningsfora.

Loven skal regulere forskning når den har behandlingssmessige konsekvenser for deltakeren, eller hvor opplysninger om den enkelte kan føres tilbake til vedkommende.

Forskning skjer ikke alltid åpent. De regionale forskningskomiteene er ikke forvaltningsorganer, og deres avgjørelser er ikke offentlige. Det er heller ikke ulovlig å sette i gang et forskningsprosjekt selv om en forsknings-etisk komitee fraråder det.

Beslutninger om bruk av nye metoder berører livsprosesser som gjør det nødvendig å sikre at alt skjer innen de verdier og normer som samfunnet til enhver tid definerer som viktige. Valgene må gjøres på grunnlag av omfattende informasjon og grundig offentlig debatt. Åpenhet og innsyn i forskning er da en nødvendig kontroll. Derfor ønsker Arbeiderpartiet lovregulering av denne delen av forskningen, og at Stortinget skal avgjøre om lovens bestemmelser skal gjelde for annen type forskning. Vi vil gjerne ha en bred satsing på genforskning, og gjerne sammen med andre land, men da må vi vite hva som skjer.

Lovhjemmelen bidrar til trygghet for dem som deltar i forskningsprosjektene. Dette kan faktisk være med på å muliggjøre forskning. Det vi går inn for, er altså å sikre «forsøksmenneskene», at reglene om samtykke, veiled-

ning og informasjon skal gjelde for dem. I dag er gen-terapi på forskningsstadiet og vil antakelig være det i flere år framover. Vi vil være med i utviklingen, men vi vil også trygge individet.

Fremskrittspartiet synes å ha en meget sterk tro på forskere. Fritt fram og ingen regulering er ikke aktuell politikk for Arbeiderpartiet på dette området. Dette er et forskningsområde som bør reguleres. Forskningskomiteene kan ikke alene ta ansvaret for utviklingen.

Det andre området som foreslås regulert, er adgangen til å drive oppsøkende genetisk virksomhet. Når jeg går til legen, er hovedregelen at det hun finner ut om meg, er en viten som hun kan dele bare med meg. Bare ved samtykke fra meg kan hun fortelle mine slektninger hva hun fant. Slik skal det fortsatt være – som et hovedprinsipp. Men her vedtar vi i dag et viktig unntak. Dispensasjon kan gis på bestemte vilkår og for sykdomskategorier som på forhånd er godkjent av departementet.

Vi har drøftet dette i Stortinget før, og bad daværende helseminister Høybråten om å legge fram forslag til at det blir adgang for leger til på visse vilkår å drive oppsøkende virksomhet. Vi har gjort det i årevis med hjemmel i smittevernloven for allmennfarlig smittsom sykdom som f.eks. tuberkulose og noen kjønnsykdommer. Tiden har nå modnet, og vi vil bruke mulighetene til å forhindre utvikling av alvorlig sykdom overført ved arv på visse, lovfestede vilkår. Arvelig forhøyet kolesterol var et eksempel som ble brukt da Stortinget bad om lovforslag. Vi kan også oppdage disposisjon for visse typer kreft, der tidlig diagnose og behandling kan være avgjørende.

Det er foreslått å gi leger mulighet til å oppsøke pasienters slektninger uhindret av taushetsplikten for å informere slektningene om en mulig disposisjon for arvelig sykdom. Det er bare Fremskrittspartiet som mener at det skal gis plikt til oppsøkende virksomhet. Jeg mener at vi er på et for nytt område til å gå så hardt ut. Helsepersonell skal alltid opptre forsvarlig – det vil jeg understreke – og får ved lovreguleringen her veiledning for skjønnsutøvelsen med hensyn til forsvarlig opptreden.

Uavhengig av partigrensene er vi alle enige om at det må settes vilkår for oppsøkende virksomhet. En samlet komite er enig om at legen bare kan opptre slik når det gjelder en sykdom med vesentlige konsekvenser for liv og helse. Alle i komiteen er også enige i at det må være en rimelig grad av sannsynlighet for at slektningene har et arvelig sykdomsanlegg som kan føre til sykdom senere i livet. Videre slutter alle i komiteen seg til at den sykdommen det er risiko for, må kunne behandles eller forebygges.

Til slutt mener jeg at det er viktig at offentligheten får delta i utviklingen og bestemme ikke bare etikken, men også med hvilken hastighet vi tar i bruk nye metoder. På denne bakgrunn er det bred oppslutning om en evaluering av praktisering av reglene om oppsøkende virksomhet.

Are Næss (KrF): Bioteknologiloven er under evaluering, men Odelstinget skal i dag gjøre vedtak innen to viktige områder i loven, som derfor er tatt til behandling

før loven evalueres som helhet. Det dreier seg om en presisering av lovens virkeområde og lovregler for adgangen til å drive oppsøkende genetisk virksomhet.

Det har vært ulike oppfatninger av hvorvidt lovbestemmelsen i bioteknologiloven gjelder forskning. Sosial- og helsedepartementet og Statens helsetilsyn har tolket loven slik at den kun omfatter forskning som får behandlingsmessige konsekvenser for den enkelte, og/eller hvor opplysninger føres tilbake til vedkommende. Imidlertid har Justisdepartementets lovavdeling konkludert med at lovens bestemmelser regulerer alle forskningsprosjekter som tar i bruk de metoder som omfattes av loven.

Det er klart at en slik ulik tolkning av lovens virkeområde ikke er en holdbar situasjon. Kristelig Folkeparti er enig i at loven ikke behøver gjelde forskning som ikke har diagnostiske eller behandlingsmessige konsekvenser for deltakeren, eller hvor opplysninger om den enkelte ikke føres tilbake til vedkommende. Unntatt fra dette er, som tidligere, forbud mot forskning på befruktete egg og kloning.

Vi har merket oss at Datatilsynet har vært av den oppfatning at forskning ikke burde falle utenfor bioteknologilovens område. Imidlertid regner jeg med at når loven gjøres gjeldende for forskning som har diagnostiske eller behandlingsmessige konsekvenser for deltakeren, eller hvor opplysninger føres tilbake til vedkommende, er de viktigste personvern hensyn ivaretatt.

I proposisjonen var det også foreslått en adgang til forskriftsregulering av hvorvidt loven skulle gjøres helt eller delvis gjeldende for enkelttilfeller av forskning som ikke kom inn under loven etter bestemmelsene om de diagnostiske eller behandlingsmessige konsekvenser, eller hvorvidt opplysningene kunne føres tilbake til vedkommende.

Et argument for forskriftsregulering på dette området er den rivende utvikling som skjer innen dette forskningsfeltet. Ved en forskriftsbestemmelse ville en her raskt kunne ha regulert den virksomhet som en ønsket, inn under lovens bestemmelser. Imidlertid er det her tale om saksområder som Stortinget har en sterk interesse av å ha til selvstendig vurdering. På denne bakgrunn har Kristelig Folkeparti kommet til at en forskriftsbestemmelse på dette området ikke er nødvendig. Men nettopp fordi forskningen på dette området er i så rask utvikling, er det viktig at Regjeringen så hurtig som mulig legger slike saker fram for Stortinget dersom slike forhold skulle dukke opp.

Hovedsaken i det nye lovforslaget er et nytt kapittel om oppsøkende genetisk virksomhet. Lovforslaget slår fast at det normale er at en pasient som er disponert for eller har en arvelig sykdom, bestemmer om han eller hun vil informere berørte slektninger. Dersom pasienten selv ikke kan eller vil informere, gir lovforslaget adgang for legen til å informere slektninger med eller uten pasientens samtykke, men da på helt bestemte og definerte betingelser.

Kristelig Folkeparti slutter seg også her til komiteens flertall, som støtter lovforslaget i proposisjonen, med den

lille endring at man krever «en dokumentert sammenheng» og ikke «en sikker dokumentert sammenheng» mellom det arvelige sykdomsanlegg og utvikling av sykdom i lovens § 6a-1 fjerde ledd pkt. 3. Jeg anser ikke dette som noen materiell endring, idet det i min språkbruk vil være slik at en sammenheng som er dokumentert, også vil være sikker.

For Kristelig Folkeparti er det viktig at informasjonen til slektninger av pasienter med påvist disposisjon for eller tilstedeværelse av arvelig sykdom, blir gitt i henhold til de strenge betingelser som loven setter opp. Det er viktig at informasjon bare skal gis der det gjelder en sykdom med vesentlige konsekvenser for den enkeltes liv eller helse, der det er en rimelig grad av sannsynlighet for at også slektningene har et arvelig sykdomsanlegg som kan føre til sykdom senere i livet, der det foreligger en dokumentert sammenheng mellom det arvelige sykdomsanlegg og utvikling av sykdom, der de genetiske undersøkelser som benyttes for å fastslå det arvelige sykdomsanlegget, er sikre, og der sykdommen kan forebygges eller behandles med god effekt.

Dette er et vanskelig område, og her er det viktige hensyn å ta. Det er her snakk om både retten til å vite og retten til ikke å vite. Det dreier seg om kunnskap som kan få svært stor betydning for den enkeltes liv og helse. Her er motstridende hensyn å ta. Derfor er det viktig at lovgivningen er seg dette bevisst.

En samlet komite uttrykker noe av dette og peker på at lover på dette området er holdningsskapende. En må ikke lage lovforbud som gjør det vanskelig å handle til beste for pasienter og familier i mange uforutsigbare situasjoner. Det er heller ikke gitt at en overordnet kontrollmyndighet vil treffe avgjørelser som er etisk riktigere og bedre for pasient og familie enn det som kan gjøres av helsearbeidere som står nærmere familien, i en gitt situasjon.

Samtidig er det viktig å huske på at det motsatte heller ikke nødvendigvis er en selvfølge. Det er slett ikke sikkert at den som står nærmest i en situasjon, er den som har det nødvendige overblikk. Det kan i slike tilfeller være en styrke for vedkommende å ha lover og retningslinjer som regulerer disse forholdene.

I den forbindelse synes jeg det er bemerkelsesverdig at Fremskrittspartiet på dette området ikke vil at legen skal vurdere om det foreligger en dokumentert sammenheng mellom sykdomsanlegg og sykdomsutvikling, og om undersøkelsene som benyttes, er sikre. Dette er krav som leger vil stille i enhver annen sykdomssituasjon, men Fremskrittspartiet foreslår disse betingelsene tatt ut av denne lovteksten.

Lovgivning innen medisinsk forskning, diagnostikk og behandling kan være vanskelig, ikke minst på grunn av etiske problemstillinger. Jeg har av og til møtt den oppfatning at disse områdene er for vanskelige for politikere og derfor bør overlates til ekspertene, nemlig forskerne selv. Men dette kan ikke være riktig. Et saksområde holdes ikke utenfor politikernes ansvar fordi det er vanskelig. Albert Einstein skal ha sagt at det som er vanskeligst av alt i verden å forstå, er inntektsskatten. Det

forhindrer ikke stor politisk aktivitet og lovgivning på inntektsskattens område. Men så er det da heller ikke slik at stor forskningsmessig og vitenskapelig kompetanse garanterer en tilsvarende grad av etisk vurderingsevne. Jeg har selv opplevd en av vitenskapshistoriens virkelig store forskere nettopp på det området vi nå diskuterer, avsløre seg som noe nær en analfabet på etikken område. Derfor er og blir det politikernes ansvar på vegne av den etiske bevissthet hos det folk vi representerer, å trekke opp overordnede retningslinjer også for forskningsvirksomheten i lovs form. Det er et ansvar som kan være ubehagelig og vanskelig, men det er vår rett og vår plikt, og som jeg mener at vi har ivarett på en god måte i den saken som vi nå har under behandling.

Annelse Høegh (H): Den saken vi diskuterer i dag, har, som tidligere nevnt, bakgrunn i to Dokument nr. 8.-forslag fra 1998, fra henholdsvis Gunhild Øyanger på den ene side og Inge Lønning, Sonja Irene Sjøli og meg selv på den annen side. Den gangen var det ganske harde fronter. Men da sosialkomiteens forrige innstilling i denne saken ble debattert i mai 1998, hadde det allerede skjedd en viss tilnærming. Da viste det seg at det ikke bare var Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV som mente at hovedregelen måtte være at det var pasienten selv som skulle informere videre ved eventuell påvist risiko for en arvelig lidelse – eventuelt med pasientens samtykke – men også Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet sluttet seg allerede da til det. Så debatten den gang gikk stort sett på hvilke kriterier og hvilke premisser som skulle ligge til grunn for en unntaksbestemmelse om at legene også under visse strenge kriterier kunne informere pasientens slektninger, selv om pasienten hadde motsatt seg det. Det uenigheten særlig gikk på den gang, var det samme som det uenigheten går på i dag – men i dag er flertallet langt større – nemlig dette om sykdommen skal kunne forebygges eller behandles med god effekt, og om man skal ha rett til behandling dersom man får påvist en arvelig, alvorlig lidelse.

Nå er det slik at vi siden den gang har vedtatt en pasientrettighetslov som gir rett til behandling, og for Høyre er dette en ganske viktig premiss for å gå inn for det lovforslaget vi nå gjør, selv om den formuleringen i pasientrettighetsloven som flertallet, som vi ikke var en del av, vedtok ikke er så klar og konsis som vi hadde ønsket det. Men oppsøkende genetisk virksomhet blir altså nå en mulighet, men jeg synes det er viktig å ha klart for seg at det ikke er den oppsøkende genetiske virksomheten som redder liv, det er det bare behandling som kan gjøre. Derfor er det viktig at vi klarer å utvide behandlingstilbudet i helsevesenet, at det blir stadig bedre, og at den enkelte får hjelp så raskt som mulig når man er rammet av en sykdom eller en lidelse.

Da daværende helseminister Høybråten la frem det forslaget som danner grunnlaget for dagens debatt, så vi raskt fra Høyres side at dette var det naturlig for oss å slutte oss til fordi det så å si var identisk med de forslagene som vi selv hadde presentert to år tidligere, nemlig at skal det drives oppsøkende genetisk virksomhet, må det

(Høegh)

gjelde «en sykdom med vesentlige konsekvenser for den enkeltes liv eller helse», som det står i lovforslaget, det må være en rimelig grad av sannsynlighet for at også slektningene har et arvelig sykdomsanlegg som kan føre til sykdom senere i livet, det må foreligge en dokumentert sammenheng mellom sykdomsanlegget og utvikling av sykdom, de genetiske undersøkelsene som benyttes, må være sikre, og sykdommen må kunne forebygges eller behandles med god effekt. Dette er bakgrunnen for at Høyre har gått inn for det forslaget som nå foreligger, med en minimal endring.

Jeg synes derfor også det kan være på sin plass å ta litt til motmæle mot et oppslag som stod i Dagsavisen for noen dager siden. Det stod at nå hadde Høyre og mellompartiene sluttet seg til flertallet, altså i denne sammenheng Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, og det er jo ikke riktig for noen av partene. Vi føler at vi har fått tilslutning til det alt vesentlige i det forslaget vi la frem, og jeg synes det er svært gledelig at det nå får flertall her i salen – alle unntagen Fremskrittspartiet. Det er gledelig at Arbeiderpartiet har kommet til så å si samme konklusjon siden vi behandlet dette sist, og jeg tror, som sagt, også at pasientrettighetslovens bestemmelser er ganske viktige i denne sammenheng.

Høyre har gått med på én endring i forhold til det vi la til grunn, og som også Are Næss var inne på. Når det gjelder kriteriet om at det foreligger en dokumentert sammenheng mellom det arvelige sykdomsanlegget og utvikling av sykdom, har vi gått med på å ta ut ordet «sikker». Jeg ser på det mer som filologi enn som en reell endring, for er noe dokumentert, må man også forutsette at det er sikkert.

Det er én gjennomgripende og svært viktig forskjell på det flertallsforslaget som alle, unntagen Fremskrittspartiet, står bak, og Fremskrittspartiets forslag – og den forskjellen utgjøres av ordene «kan», henholdsvis «skal». Her beveger vi oss nemlig i et svært usikkert rom, og det forbauser meg at Fremskrittspartiet går inn for at her *skal* legen ha rett til f.eks. å informere slektninger, til tross for at det budskapet man skal frem til, ikke er sikkert. Dette er spesielt. Det ville gjøre Norge enestående, tror jeg, i verden, dersom vi vedtok at legen *skal* ha plikt til å informere til tross for at pasienten har motsatt seg det.

Det er viktig å legge til grunn at det man foreslår, skal ha god effekt. Hvis ikke, går man på tvers av det som er helt alminnelige medisinske kriterier for all behandling, enten det dreier seg om oppsøkende genetisk virksomhet eller all annen forebygging og behandling.

Det er også viktig – og det synes jeg ligger til grunn for og kommer godt til uttrykk i komiteens flertallsinnstilling – at foreligger det kompetanse og mulighet for tilbud om forebygging eller behandling med god effekt, «bør oppsøkende genetisk veiledning kunne vurderes». Det *bør* kunne vurderes. Forsiktigere går det ikke an å uttrykke seg, og det er i erkjennelsen av at det er et usikkert område, som er i en rivende utvikling, vi beveger oss inn på.

Jeg hører til dem som stort sett ser positivt på de mulighetene som gen- og bioteknologien gir oss, men det er naivt ikke å være klar over at her ligger det også faremomenter. Det må alltid være en etisk refleksjon som styrer de tilbud vi gir befolkningen, og vi må også ta innover oss den uro, den angst og den frykt som mange enkeltindivider kan oppleve og kanskje vil måtte leve med i tiår av sitt liv ved å få vite at de har en risiko for å utvikle en sykdom.

Det kan også skape en falsk trygghet å få en gentest som er negativ – i positiv forstand – for de fleste som utvikler alvorlige sykdommer, får dem jo, og dør kanskje av dem, uten at det finnes et arvelig anlegg og en arvelig betinget risiko. Derfor synes jeg det er naturlig å nærme seg dette området med ydmykhet og forsiktighet.

Jeg tror nok at de fleste av oss, eller iallfall stadig flere av oss, vil venne oss til å leve med denne type usikkerhet. Vi er jo inne i en utvikling i rivende fart. Vi vil stadig få kunnskap om risikomomenter i vårt liv, og vi blir stadig oppfordret til å gjøre dette eller hint for å forebygge sykdommer. Så det blir nok mer alminnelig i tiårene som kommer.

I en svært nær fortid var det behandlingsmulighetene som satte grensene for helsevesenets tilbud. Nå er mulighetene nesten ufattelige, og det er økonomien som setter grenser. Derfor skylder vi både oss selv og våre etterkommere å nærme oss dette temaet med ydmykhet og forsiktighet, og ikke med skråsikkerhet, som jeg dessverre føler preger mindretallets holdning.

Jeg er også enig med Gunhild Øyangen i – selv om mitt utgangspunkt og syn når det gjelder forskerne, er positivt – at man ikke uten videre kan legge til grunn at forskernes etiske refleksjon er like velbetenkt. Sånn er vi mennesker, enten vi er forskere eller stortingsrepresentanter. Derfor er vi i Høyre også med i det flertall som ikke vil gi departementet fullmakt til selv å bestemme gjennom forskrifter hvilke eventuelle nye forbud som skal komme mot forskning. Forskningen bør i utgangspunktet være fri. Det forutsetter at forskerne tar samfunnsansvar. Siden ikke alle alltid utviser det, mener vi at det er det riktigste at Stortinget fatter konkrete vedtak dersom det skal nye forbud inn i loven.

Anne Enger Lahnstein (Sp): Bioteknologien generelt og genteknologien spesielt gir oss utvilsomt muligheter for å redusere lidelser og sorg. Samtidig reiser det mange etiske dilemmaer og konflikter.

Jeg har forstått det slik at bioteknologiloven evalueres, og at man så kommer tilbake til en vurdering av hele loven og virkningen av den. Og jeg vil da i hovedsak bruke tiden til å snakke om oppsøkende genetisk virksomhet, som det jo åpnes for. Jeg er glad for at det er en restriktiv holdning i Stortinget til den type virksomhet, og for at det ikke åpnes for systematisk og generell oppsøkende genetisk virksomhet. Det er også enighet om at hovedregelen skal være at pasienten selv skal informere eller gi sitt samtykke til informasjon om genetisk disposisjon.

Jeg vil gjerne understreke at det er unntakene vi nå har laget en lovgivning for. Erfaringer fra andre land når det

gjelder genetisk veiledning i familier med arvelig risiko for alvorlig sykdom, viser at det er sjelden primærpasienten ikke selv informerer slektninger. Men det er altså et lite mindretall som av ulike grunner ikke kan eller ikke vil gi informasjon om disposisjon for arvelige sykdommer til sine slektninger. Vi vil med presiseringen av loven sikre slektningene samme mulighet til å forebygge eller behandle sykdom av alvorlig karakter som den opprinnelige pasienten har.

Denne saken berører selvsagt et av de grunnleggende forholdene mellom lege og pasient, nemlig taushetsplikten. Det er ikke utenkelig at noen kan reagere negativt på at legen informerer om noe som pasienten selv ikke har ønske om å informere sine slektninger om. Legeloven åpner for at opplysninger kan gis uten samtykke

«når det av andre særlige grunner må anses rettmessig å meddele opplysninger».

Heldigvis er ikke genteknologien kommet så langt at en kan spå helseframtiden til hver og en av oss som i en krystallkule. Forholdet mellom arvelighet og sykdom er uansett bare en mulig disposisjon som ingen med sikkerhet kan forutsi om vil slå til. Det er derfor en selvsagt forutsetning at vilkårene for å drive oppsøkende genetisk virksomhet er etydiske og begrenset til det som kan ha alvorlige konsekvenser for den enkeltes liv og helse. Jeg synes også det er riktig at slike opplysninger bare gis i tilfeller hvor det er mulig at sykdom kan forebygges eller behandles med god effekt, som representanten Annelise Høegh nettopp var inne på. Her er det mange etiske dilemmaer som reiser seg, bl.a. retten både til å vite og retten til ikke å vite.

Når det gjelder informasjon som skal gis, anbefaler komiteen at det utarbeides skriftlig materiell til hjelp for de pasienter som ønsker å informere sine familier. Det tror jeg er en nødvendig hjelp. Dessuten er det slik at mange sykdommer i seg sjøl er så kompliserte, og behovet for skånsom informasjon av en slik karakter, at det kan være vanskelig å formidle det for andre enn helsepersonell. Derfor er det nødvendig at helsepersonell kan gi informasjon til slektninger der pasienten sjøl gir samtykke til dette. Det kan dessuten være at pasienten er alvorlig syk, og at det ikke er god nok kontakt med slektninger, eller at det av andre grunner er slik at pasienten sjøl foretrekker at legen eller helsepersonell informerer i stedet for ham.

Medisinsk genteknologi åpner muligheter for en bedre helse og et bedre liv, men har også i seg mange muligheter som vi vil være foruten. Som folkevalgte og politikere mener jeg at vi har et stort ansvar på dette området for å trekke opp noen grenser. Jeg er enig med dem som har antydning at sjøl om vi har tillit til forskernes sunne skjønn, så ligger det her et politisk ansvar for å trekke opp grensene.

Vi vet også at det er økonomiske interesser inne i disse spørsmålene. La meg derfor avslutningsvis peke på respekten for det enkelte menneskes verd og det enkelte menneskets integritet, og understreke det som Gunhild Øyungen uttrykte, at vi ønsker et samfunn med plass til alle, og at Norge kanskje bør tilta seg den rollen å være

en spydspiss i det internasjonale samfunnet når det gjelder det å ha en restriktiv holdning.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har lyst til å gå litt tilbake i tid og se på hva som var situasjonen i 1998, da vi begynte å drøfte oppsøkende genetisk virksomhet. Komiteen fikk da i brev fra daværende helseminister Dagfinn Høybråten en redegjørelse for rettstilstanden, hvor det ble vist til Statens helsetilsyns rundskriv av 25. februar 1998, der man redegjorde for på hvilke vilkår oppsøkende genetisk virksomhet kunne finne sted ut fra legeloven.

Det som er interessant med det brevet fra Dagfinn Høybråten, er at det som Dagfinn Høybråten redegjorde for den gang, i det alt vesentlige er det samme som det som foreligger som forslag til lovtokst i dag. Flertallet ønsker å ta ut ordet «sikker», men ellers vil man se at strekpunktene i det alt vesentlig er sammenfallende med teksten den gang. Det betyr at det allerede den gang på visse strenge vilkår fantes mulighet for å drive oppsøkende genetisk virksomhet. Det synes jeg det er viktig å ha med seg. Det som også er viktig å ha med seg, er at det nettopp skulle skje på strenge vilkår. Når man hører Gunhild Øyungen her i dag snakke som om at det som den gangen var et mindretall – altså mellompartiene, Høyre og SV – skulle ha kommet Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet i møte i denne saken, så er det å snu saken fullstendig på hodet. For i dokumentet fra 1998 ser man jo at både Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet den gang ville ha en lov som var langt mer liberal med hensyn til kjøreregulene for å kunne drive oppsøkende genetisk virksomhet.

Så har heldigvis Arbeiderpartiet, når de har fått tid til å tenke seg om og har gått grundig gjennom dette, landet ned på det som mindretallet den gang argumenterte for, slik at det ikke lenger er noe mindretall, og bra er det, mens Fremskrittspartiet i denne saken, som i en rekke andre saker, har hatt liten hjelp av å bruke tiden til å tenke seg om.

Når man skuer framover, kan det ikke betones sterkt nok at den virksomheten vi her snakker om, kun skal skje helt unntaksvis og på veldig strenge vilkår. Jeg registrerte at lederen i Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Jan A. Monsbakken, uttalte seg i Dagsavisen for to dager siden, og han uttrykte sterk skepsis. Det er klart at hvis man får en type utslag knyttet til den oppsøkende genetiske virksomheten, der det ikke blir unntakstilfeller, men lipidklinikker og forskere og forskjellige forretningsfolk som tenker seg at de skal ut til det norske folk for å informere både bredt og høyt, så finnes det ikke noen hjemmel for det i loven. Når vi går inn i dette nå, vil vi i Sosialistisk Venstreparti være særdeles opptatt av at man må forhindre det. Det blir veldig viktig å komme interesseorganisasjonenes motforstillinger i møte på en sånn måte at de kan føle seg trygge for at man har rett også til ikke å vite.

Når vi senere skal behandle lov om helseregistre, som jeg er saksordfører for, blir det interessant å få til en vurdering av om man kan tenke seg en type helseregister der folk faktisk gis rett til å reservere seg. For i så fall må

man respektere det. Hvis man hadde åpnet for den muligheten, ville man ha kommet de ulike organisasjonenes motforstillinger i møte. Folk ville ha hatt rett til å si at den typen informasjon ønsker jeg ikke, og hvis den informasjonen gis mot min vilje, så brytes loven. I dette tilfellet ville det ha dreid seg om lov om helseregistre, hvis man la inn retten til å registrere seg i et sånt helseregister med de strenge føringene som selvfølgelig må legges også for det.

Jeg synes at man tross alt gjennom den jobben som ble gjort av et betydelig mindretall i Stortinget den gang, har kommet fram til noe som er langt mer fornuftig enn det det en gang så ut til å bli.

Så er det slik at vi i SV synes det er greit å beholde teksten slik den forelå fra Dagfinn Høybråten, og ikke ta bort ordet «sikker». Det er en viss forskjell på at noe er dokumentert, og at det er sikkert dokumentert. Med ordet «sikker» oppfatter jeg at det er overveiende sannsynlig, med «dokumentert» kan man påpeke at her foreligger det med en viss grad av sannsynlighet en sammenheng, men uten at man kan si det veldig sikkert. Så vi synes det er greit. Det virker som om det var rimelig godt fundert at det ordet skulle stå i teksten, og vi synes ikke det er noen rimelig grunn til å ta det ut.

Vi er også glad for at det forslaget vi fremmet om at man skal få til en evaluering av loven etter fem år, har fått tilslutning fra flertallet, slik at man får til det.

Presidenten: Presidenten vil spørje om representanten Ballo vil ta opp forslaget.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg beklager. Jeg tar her ved opp det mindretallsforslaget vi har fremmet.

Presidenten: Då har representanten Olav Gunnar Ballo teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Tore Tønne: Den innstilling som nå behandles, inneholder forslag til to endringer i bioteknologiloven. Begge endringene illustrerer hvilke viktige og vanskelige avveiningshensyn som gjør seg gjeldende når det gjelder lovregulering på dette området.

Bioteknologi er et område preget av rask faglig utvikling. Det gjøres store fremskritt innen bioteknologisk forskning som bærer i seg muligheter til å løse medisinske utfordringer på en måte som kan redde liv og være til stor nytte for enkeltmennesker og samfunnet. Det er viktig å legge til rette for slik forskning, herunder å sørge for at ikke lovverket legger unødvendige hindringer for eller på unødig måte vanskeliggjør forskningen.

Samtidig er det klart at den faglige utvikling på området, spesielt de nye muligheter for anvendelse av ny kunnskap, reiser viktige etiske og samfunnsmessige problemstillinger. Lovfestet ivaretagelse av disse hensynene og god oppfølging av dette lovverket er en forutsetning for at forskning og anvendelse av forskningsresultater kan skje på den måte samfunnet ønsker. Det er disse avveiningshensynene som også gjør seg gjeldende i de forslag som nå behandles.

Jeg minner i denne forbindelse om at selve formålsparagrafen i bioteknologiloven gjenspeiler de samme avveiningshensyn. Den fastslår at formålet med loven nettopp er å sikre at medisinsk bruk av bioteknologi utnyttes til beste for mennesker i et samfunn der det er plass til alle. Dette skal skje i samsvar med bl.a. prinsipper om respekt for menneskeverd, menneskelige rettigheter og personlig integritet og være basert på våre nedfelte etiske normer.

Det ene av de to forslagene i innstillingen klargjør at lovens virkeområde bare gjelder forskning som enten har diagnostiske eller behandlingmessige konsekvenser for den enkelte, eller som innebærer at opplysninger om den enkelte forsøksperson tilbakeføres til vedkommende.

Bakgrunnen for dette forslaget er at det har vært ulike oppfatninger om i hvilken grad bestemmelsene i dagens lov kommer til anvendelse på forskning. De bestemmelser som direkte regulerer forskning, gjelder naturlig nok alle former for forskning, også grunnforskning. Det har det aldri vært noen uklarhet om. Dette gjelder forbudet mot forskning på befruktete egg i § 3-1 og forbudet mot fremstilling av arvemessig like individer i § 3a-1.

Jeg vil i denne forbindelse understreke betydningen av det arbeid representanten Øyungen refererte til, om å utvikle et internasjonalt forbud mot reproduktiv kloning av mennesker. Jeg kan forsikre om at Regjeringen aktivt vil arbeide for et slikt forbud.

Utover de bestemmelser som direkte regulerer forskning, har det som nevnt vært ulike oppfatninger av om bioteknologilovens bestemmelser kommer til anvendelse på forskning. Dette foreslås nå klargjort ved at lovens virkeområde innskrenkes, slik at ikke all forskning omfattes. Dette vil i all hovedsak innebære en videreføring av praksis til nå.

Det er som nevnt viktig å sikre at loven ivaretar personvernet og rettighetene for den enkelte. Behovet for beskyttelse av enkeltpersoners rettigheter er særlig aktuelt i de tilfeller der deltakelse i forskningsprosjekter får diagnostiske eller behandlingmessige konsekvenser for den enkelte, eller opplysninger tilbakeføres til vedkommende. I disse situasjonene vil forsøkspersonene ha det samme behovet for beskyttelse som personer som er under etablert behandling. Det er etter min mening ikke noen grunn til at disse personene skal ha en dårligere rettsstilling enn personer som er under etablert behandling. Jeg mener derfor det er riktig å gi samme rettigheter til disse to gruppene. Dette gjelder f.eks. retten til genetisk informasjon og veiledning ved genetiske undersøkelser, beskyttelse av opplysninger og beskyttelse mot ukvalifisert eller unødvendig testing. Det er derfor foreslått at lovens regelverk skal komme til anvendelse i de tilfeller deltakelse i forskningsprosjekter får konsekvenser for forsøkspersonene.

Jeg mener komiteens tilråding gir en egnet avklaring av spørsmålet om lovens virkeområde.

Det andre forslaget gjelder regulering av adgangen for helsepersonell til å drive såkalt oppsøkende genetisk virksomhet.

Spørsmålet om det bør være adgang til å drive oppsøkende genetisk virksomhet har vært mye diskutert. Det

har også, som tidligere omtalt her, vært behandlet av Stortinget i forbindelse med to Dokument nr. 8-forslag. Også i dette tilfellet er det flere ulike hensyn som må veies mot hverandre. Sentralt står hensynet til både pasientens og slektningenes personvern. For pasienten er det viktig å verne om muligheten for kontroll over opplysninger om en selv, ønsket om anonymitet og behovet for beskyttet kommunikasjon mellom pasienten og helsetjenesten. Det er viktig at pasienter ikke er tilbakeholdne med å oppsøke helsetjenesten i engstelse for at opplysninger om deres personlige forhold skal kunne viderefremmes til utenforstående.

Hensynet til pasientens personvern tilsier at adgangen til å oppsøke slektninger bør være begrenset. Også hensynet til slektningenes personvern må ivaretas. Med personvern menes i denne sammenheng først og fremst vern om privatlivets fred, behovet for beskyttelse mot inntrenging av utenforstående i private forhold og retten til å si nei til informasjon som vedkommende ikke ønsker å motta.

Disse hensynene kan imidlertid i noen tilfeller komme i konflikt med et antatt ønske fra slektningenes side om å motta informasjon. I noen tilfeller vil det være av stor betydning for slektningene å få informasjonen, f.eks. dersom det dreier seg om risiko for at vedkommende vil kunne utvikle en alvorlig fremtidig sykdom som det er gode muligheter for å forebygge eller behandle, og der denne informasjonen er viktig for at slektningen skal kunne nyttiggjøre seg disse mulighetene. Også dette er forhold som må tas i betraktning når en vurderer regelverket på området.

I innstillingen er det foreslått en adgang for leger til på nærmere bestemte vilkår å oppsøke en pasients slektninger med tanke på å tilby genetisk veiledning, undersøkelse og eventuell behandling. Hovedregelen skal være at det er pasienten selv som informerer sine slektninger. Dersom pasienten selv ikke kan eller vil informere, skal det i unntakstilfeller være mulig for legen etter nærmere vilkår å gjøre dette. Etter forslaget gis legen en adgang til å informere. Forslaget innebærer ikke en plikt for legen til å gjøre dette og heller ikke en rett for slektningene til å bli oppsøkt eller til å få tilbud om oppfølging.

Jeg mener forslaget til tillegg til loven på dette området balanserer de ulike hensyn på en god måte. Det gir mulighet til å gi pasienter og deres slektninger tilbud om informasjon som gjelder risiko for utvikling av alvorlig sykdom som det er mulig å forebygge eller behandle. Samtidig ivaretas viktige hensyn til personvern.

Det vil normalt være ulike oppfatninger av hvordan de ulike hensyn som gjør seg gjeldende på dette området, skal veies mot hverandre. Oppfatningene kan variere fra på den ene side nærmest ikke å ville ha noen reguleringer eller lovbestemte begrensninger overhodet, til på den annen side nærmest å ville forby all forskning, bl.a. av frykt for anvendelse av den kunnskap som utvikles. En må ha respekt for ulike personlige oppfatninger. Alle demokratier synes imidlertid å utvikle lovgivning som regulerer forskning og anvendelse av forskningsresultatene slik at den fremmer den bioteknologiske utvikling på en måte

som både er etisk forsvarlig, og som ivaretar hensynene til enkeltmenneskers rettigheter og personvern. I samsvar med lovens formålsparagraf er disse hensynene vel ivaretatt også i den innstilling som nå behandles. Jeg mener dette også gir grunn til å tro at arbeidet med å få til et internasjonalt forbud mot kloning av mennesker kan vinne fram.

M o r t e n L u n d hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

John I. Alvheim (Frp): Jeg vet ikke om det jeg hadde tenkt å spørre helseministeren om, ligger litt på siden av debatten. Det får presidenten vurdere. Men det henger utvilsomt også noe sammen med selve problematikken når det gjelder dette med gen- og bioteknologi. Det gjelder spørsmål vedrørende patentdirektivet.

Det stod i denne regjeringens tiltredelseserklæring at Regjeringen ville sørge for at patentdirektivet ble forelagt Stortinget. Jeg oppfattet det slik at det skulle gjøres rimelig raskt. Vi har nå oversittet fristen, og ennå har ikke Stortinget fått seg forelagt patentdirektivet med Regjeringens eventuelle anbefaling. Dette har implikasjoner når det gjelder næringsliv og også på det medisinske området når det gjelder farmasi.

Mitt spørsmål er ganske enkelt: Når kan vi forvente å få patentdirektivet til behandling i Stortinget?

Presidenten: Presidenten har forståelse for det hvis statsråden ikke vil eller ikke kan svare. Statsråd Tore Tønne – vær så god.

Statsråd Tore Tønne: Jeg takker for forståelsen. Jeg hadde for så vidt ikke behovd å bruke annen tid på dette enn å si at også jeg synes at dette kanskje ligger noe på siden av den debatt vi nå har. Jeg foretrekker av den grunn bare å si at det vil komme når det er forberedt på en slik måte at det er egnet til behandling i Stortinget.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det er to forhold som har vært tatt opp i forhold til debatten omkring det med å bringe informasjon videre. Det ene er reaksjonene hos den som mottar informasjon, fordi man kanskje ikke ønsker den informasjonen. Men et annet forhold som har vært trukket inn, er brudd på taushetsplikten. Jeg ser at noen trekker sammenligninger i forhold til smittevernloven og formuleringer der. Og det er jo slik med smittevernloven at hvis noen har gonorré, klamydia, tuberkulose, eller etter hvert hiv-smitte, altså ulike former for smitte, så har det store konsekvenser for andre hvis man ikke får drevet smitteoppsporing, fordi dette skaper ringvirkninger.

Forholdet med arvelige sykdommer er helt annerledes – man arver dem jo. Man smitter ikke andre med dem. Det jeg vil spørre statsråden om, er om han finner den parallellen naturlig, eller om det er mulig å informere andre uten at man overhodet trenger, eller skal ha som mål, å

bryte taushetsplikten. Det må jo være fullt mulig, i hvert fall slik som jeg ser det, å informere andre på en slik måte at man i minst mulig grad sporer informasjonen tilbake til den personen som har vært hos legen. Bør ikke det faktisk være en aktiv målsetting, i motsetning til i smittevernloven, der man ofte må knytte opp mot smitekilden for å kunne drive smitteoppsporing og også informere mulige kontakter?

Statsråd Tore Tønne: Jeg mener det ikke er en slik full parallellitet i fortolkningen når det gjelder smittevernloven.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Gunhild Øyangen (A): Først vil jeg si meg tilfreds med helseministerens positive tilbakemelding på min henstilling om at Regjeringen skal opptre som en aktiv spydspiss for et internasjonalt forbud mot kloning av mennesker. Her kan en da tenke seg både et aktivt politisk engasjement, slik at alle land vedtar slike nasjonale bestemmelser, og også at en tar opp spørsmålet i internasjonale forskerfora.

Så vil jeg si at den innstillingen vi har til behandling i dag, er godt i samsvar med det forslag som Arbeiderpartiet i sin tid fremmet, og som satte denne saken på den politiske dagsorden, både i departementet og i Stortinget. Jeg er tilfreds med den brede enigheten som fremkommer i dagens innstilling. Riktignok var jeg sykmeldt da Stortinget sist debatterte denne saken, men jeg kan jo heldigvis lese, og jeg har sett på den innstillingen som forelå den gang. Jeg ble meget overrasket over Fremskrittspartiets John I. Alvheim, som antydte at vi stod sammen om en plikt til oppsøkende genetisk virksomhet. Da vil jeg henvise til innstillingen den gang, der det helt klart sies at det her er snakk om en «adgang til». Det er det flertallet sier, slik at det ryddes av veien. Jeg er veldig overrasket over at Fremskrittspartiet går så langt at de her ønsker en plikt. Det må være tilstrekkelig også i denne sammenhengen å vise til helsepersonelloven § 4, om et forsvarlig medisinsk skjønn.

Det som gjenstår, er at Stortinget åpner for et svært viktige unntak, en åpning for oppsøkende virksomhet, men også – og det vil jeg legge vekt på – kvalitetssikring av informasjon som pasienter gir til sine slektninger.

Jeg synes for øvrig at representanten Annelise Høegh hadde en reflektert vurdering av de avveininger som legen må foreta før oppsøkende genetisk virksomhet. Slik jeg ser det, kan dette også variere med hensyn til hvilken sykdom det dreier seg om.

John I. Alvheim (Frp): Det har alltid vært enighet i denne sal og i dette land om at vi avviser kloning av mennesker. Jeg kjenner heller ikke til noen internasjonale forskningsmiljøer som skulle gå inn for kloning av mennesker. Jeg har derimot ingenting imot at Norge skal være en spydspiss for å få en internasjonal lov om dette.

Det var en tilsnikelse fra representanten Annelise Høegh da hun påstod at det var først under behandlingen av Dokument nr. 8:51 for 1997-98 at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet kom til at det var pasienten som i første rekke skulle informere. Det er jo ikke riktig! Det har vi alle vært enige om hele tiden – og er det fortsatt. Det er først når pasienten ikke vil eller ikke kan, at den informasjonen skal skje.

Representanten Anne Enger Lahnstein var inne på noe meget viktig, nemlig retten til å vite og retten til ikke å vite. Den må respekteres i begge sammenhenger! Det er faktisk et stort flertall i Norge – i hvert fall var det det da vi behandlet denne saken sist, ifølge gallupundersøkelse – som vil vite i denne sammenheng.

Og så til dette med dokumentasjon og sikkerhet. Der er jeg helt enig med representanten Are Næss. Det er ikke noen forskjell på det. Men skal man dokumentere sammenhengen her, er man forsyne meg nødt til også å kontakte pasienten! Det er da først man får vite om det kan dokumenteres.

Og så helt til slutt – etikk: Man setter spørsmålsteget ved om våre forskere og klinikere har like god etisk sans som oss. Og man setter forsyne meg også spørsmålsteget ved om representanten Alvheim har dårligere etisk sans enn representanten Are Næss. Det burde være unødvendig! Ingen skal fortelle meg at man får så mye bedre etisk sans og etisk forståelse fordi om man blir valgt inn på Stortinget! Den etikken må sitte der før man kommer hit. Derfor er det å opphøre seg selv når man fremstår her som om man skulle ha en bedre etisk sans, et bedre verdishyn, et sterkere og bedre menneskesyn enn andre representanter i denne sal. Det synes jeg man skulle la være i fremtiden.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1 (Votering, se side 144)

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 2 og 3 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

Innstilling fra finanskomiteen om skatte- og avgiftsopplegget 2001 – lovendringer (Innst. O. nr. 23 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 1 (2000-2001))

S a k n r . 3

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (Merverdiavgiftsreformen 2001) (Innst. O. nr. 24 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 2 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 60 minutter, Fremskrittspartiet 25 minutter, Kristelig Folkeparti 25 minutter, Høyre 20 minutter,

ter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Venstre 10 minutter og representanten Bastesen 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Børge Brende (H) (ordfører for sak nr. 2): Med skatte- og avgiftsøkninger som mangler sidestykke i nyere norsk historie, har sentrumpartiene og Arbeiderpartiet gjort Norge til et skattepolitisk annerledesland. Skatteforliket fra 1992 er ikke lenger verdt papiret det er skrevet på, og manglende forutsigbarhet i skattesystemet er dessverre gjort til en dyd.

Skattekompromissets forutsetning om at ingen skal ha høyere marginalsatt enn 50 pst., er en saga blott. Etter press fra et radikaliseret LO skyver Arbeiderpartiet alle prinsipper til side. Mot alle faglige råd innføres en dobbeltbeskatning av aksjeutbytte som bryter med nøytralitetsprinsippet og innebærer at de som satser sine penger på næringsvirksomhet, skal ha høyere skatt enn de som passivt plasserer pengene i banken. Så sent som i fjor høst fastslo Jens Stoltenberg i trontaledebatten at den effektive skattesats for overskuddet i bedriftene hadde gått kraftig opp som en følge av skatteforliket.

«Lavere skattesatser har altså gitt økte skatter ...»

Han sa også:

«Uten reformen ville den faktiske skatten på kapital vært lavere ...»

Riktignok ble satsen redusert, men grunnlaget ble økt mye mer. Hva skjer nå? Jo, satsene for beskatning av utbytte økes kraftig, og i tillegg utvider man grunnlaget gjennom å forverre avskrivningsreglene.

Det er ikke lenge siden vi i Stortinget hadde et Dokument nr. 8-forslag fra Sosialistisk Venstreparti til behandling. Forslaget tok opp dette med dobbeltbeskatning. SV foreslo dobbeltbeskatning, og svaret fra Regjeringen kom fra finansministeren. Det står omtalt i Innst. S. nr. 133 for 1997-1998, og der sier komiteen:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til departementets grunnleggende gjennomgang av de negative følger det vil få for norsk økonomi og eierskap hvis man innfører dobbeltbeskatning av aksjeutbytte.»

Det er naivt å tro at de negative følgene ikke oppstår og er de samme halvannet år etter at dette brevet kom fra departementet og komiteen avgav denne innstillingen. Hva har skjedd i løpet av halvannet år som medfører at man kan forsvare å endre på et så grunnleggende prinsipp fra skattekompromisset? Enkelte fra Arbeiderpartiet har hevdet at på grunn av at stortingsflertallet har uthulet delingsmodellen, må man gå til det skritt å gjennomføre dobbeltbeskatning. Men det resonnementet henger jo ikke på greip, for Arbeiderpartiet foreslår innstramminger i delingsmodellen, slik at den da blir lik den delings-

modellen man hadde i 1992. Likevel foreslår man skatte- og avgiftsøkninger på 11,5 milliarder kr i tillegg. Provenyet av å få delingsmodellen tilbake til situasjonen i 1992 var 0,5 milliarder kr.

Det virker som om man helt har glemt at forutsetningene for skattekompromisset i 1992 var en bred enighet om at satsene skulle gjøres lavere, og at grunnlaget skulle utvides. Det at man nå bruker satsene og sammenlikner dem med satsene i andre land uten å ta i betraktning at Norge har det bredeste skattefundamentet, er veldig usaklig.

Med de store skatte- og avgiftsøkningene sentrumpartiene og Arbeiderpartiet har blitt enige om, troner Norge på toppen i Vest-Europa, sammen med Sverige, når det gjelder å ha det høyeste skattetrykket på aksjer og investeringer i næringslivet. Forskjellen mellom svenskene og oss består i at den svenske sosialdemokratiske regjeringen, i likhet med andre europeiske regjeringer, reduserer skattene. Resultatet for Norges del blir at ideer og nyskappingsprosjekter realiseres i andre land, og at oljeavhengigheten øker.

I vår mente faktisk finansministeren, og skrev det også til Stortinget, at skatte- og avgiftsnivået i Norge allerede var høyt sammenliknet med andre land. For Fastlands-Norge var andelen 47,6 pst., og den har selvsagt blitt høyere med det finansministeren legger opp til nå, og som Stortinget vedtok tirsdag kveld. Gjennomsnittet i OECD er 32,4 pst. Norske bedrifter skal forholde seg til et skatte- og avgiftsnivå som er atskillig høyere enn det som er gjennomsnittet i OECD, der de skal forholde seg til at skattene og avgiftene utgjør 32 pst. av BNP. I Norge skal norske bedrifter forholde seg til et system hvor skatter og avgifter, med de endringene som nå er vedtatt, utgjør 48 pst. Dette vil medføre at norske bedrifter taper i konkurransen, at flere investeringer vil bli lagt til andre land enn Norge, og at skattekompromisset og forutsigbarheten for dem som ønsker å investere i Norge, nå er en saga blott.

Som et ledd i å gjennomføre dobbeltbeskatning av aksjeutbytte har Regjeringen foreslått en halvering av RISK for dem som er omfattet av beskatning. Jeg må si at denne halveringen av RISK for dem som har vært lojale mot systemet og ikke har tatt ut unødvendig store utbytter, er også meget urettferdig.

Høyre og Fremskrittspartiet går imot Regjeringens forslag om å svekke grunnfondsbevisene, som er et viktig egenkapitalinstrument for det regionalt baserte sparebankvesen, ved å endre RISK-reglene også for sparebankene.

Heldigvis fikk sentrumpartiene i forhandlingene med Arbeiderpartiet drevet tilbake de verste forverringene overfor de aktive eierne, i forhold til delingsmodellen, som Arbeiderpartiet foreslo. Det synes jeg faktisk at sentrumpartiene skal ha honnør for. Dessverre slukte man ett forslag, nemlig at man igjen skal endre på kapitalavkastningsraten. Man foreslår å redusere den fra 5 til 4 pst., under henvisning til at

«...gjeldende nivå må anses å være høyere enn et rimelig påslag for risiko».

Jeg må si jeg er forundret over at Regjeringen mener at risikoen ved å satse på næringsvirksomhet i forhold til alternative investeringer bare er redusert i forhold til tid-

ligere, uten å begrunne dette nærmere. Man må kunne forvente at et slikt utsagn ledsages av en grundig dokumentasjon for hva som er et rimelig påslag for risiko. Også for 2000 førte budsjettforliket mellom sentrumspartiene og Arbeiderpartiet til at risikotillegget ble redusert.

Et flertall i Stortinget påla i vår finansministeren å gjennomgå formuesbeskatningen og fjerne den for arbeidende kapital. Det fremlagte forslaget fra statsråden er begrenset og gir lettelser bare for en mindre del av de ikke-børsnoterte selskapene. I tillegg finansieres dette gjennom å oppheve aksjerabattene og 80 pst.-regelen. Dermed ville det blitt skatteskjerpelser for de fleste av bedriftene, ikke bedre rammebetingelser, slik stortingsflertallet bad om. Forslaget om fjerning av aksjerabattene og 80 pst.-regelen, ville ført til en svekkelse av næringslivet, sysselsettingen og nyskapingen. Jeg vil gjerne utfordre sentrumspartiene til å kommentere hvordan de nå har tenkt å følge opp forslaget sitt fra i vår om å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital.

Hvis vi ser på Europa for øvrig, er formuesskatten i ferd med å bli en særnorsk beskatning. Det er spesielt paradoksalt at de partiene som snakker mest om et norsk eierskap, er de partiene som nå også støtter formuesskatten. Det er klart at det er diskriminerende når man f.eks. ved å eie 100 000 Hydro-aksjer i Storbritannia slipper å betale formuesskatt, mens man hvis man eier dem i Norge, skal betale formuesskatt på 1,1 pst. av verdien. Det fører ikke til at det er lønnsomt å eie i Norge. Jeg lurer på hvordan man skal komme seg ut av dette.

Det som sentrumspartiene gjorde nå i høst istedenfor å foreslå lettelser i formuesskatten som de faktisk ønsket i juni, var å dra investeringsavgiften ut av flosshaten. Jeg er helt enig i at investeringsavgiften bør fjernes. Problemet er at når en da sier at en skal fjerne en avgift om et år, vil de fleste som skal gå til større investeringer, registrere det. Og hva skjer med norsk leverandørindustri og annen leverandørindustri i tiden fremover? De vil selvsagt vente på at investeringsavgiften – forhåpentligvis – fjernes, og at Stortinget gjennomfører dette. Det kan bli interessant å se hvordan det går med disse arbeidsplassene. Man så også det samme da sentrumspartiene og Arbeiderpartiet ble enige om å fjerne de særegne avgiftene på fjernsyn. Det siste halve året er det nesten ikke kjøpt et eneste nytt fjernsyn, alle venter til etter 1. desember, når avgiften blir fjernet.

Jeg vil gjerne spørre sentrumspartiene om hvordan de tror det at man har lovet fjerning av investeringsavgift om et år, vil virke inn på nyinvesteringene i Norge i tiden fremover? Og som sagt vil jeg også gjerne vite hvordan sentrumspartiene har tenkt å følge opp det som var en kampsak i vår, nemlig en fjerning av formuesskatten på arbeidende kapital. Hvorfor ble ikke dette prioritert i forhandlingene med Arbeiderpartiet, men man drog plutselig en annen avgift ut av flosshaten?

Odd Roger Enoksen (Sp) (ordfører for sak nr. 3): Jeg kan kanskje starte med å svare på et par av spørsmålene fra Børge Brende, hvis det har interesse. Sentrums-

partiene har selvsagt til hensikt å følge opp vedtaket fra i vår om at skatt på næringsformue skal bortfalle. Det er et vedtak som er gjort i Stortinget. Bakgrunnen for at det er blitt utsatt i denne omgang, er at det forslaget Regjeringen kom med, rett og slett er for dårlig og at det trenger nærmere bearbeidelse. For øvrig bør dette helt naturlig inngå i en vurdering av skattesystemet i sin helhet.

Når det så gjelder bortfall av investeringsavgift om et år, er det opplagt at en del kanskje vil komme til å ta hensyn til den type bortfall. Men leverandørindustrien har altså heller ikke i dag investeringsavgift. Store deler av norsk næringsliv er allerede i utgangspunktet fritatt for investeringsavgift. De som nå vil få det, er i hovedsak de nye som kommer inn i momssystemet, som ikke har vært der fra før, og som vil få investeringsavgift i et år. Dette er også i en sektor hvor det er svært stor aktivitet, og hvor det kan være fornuftig å begrense aktivitet ut fra sterk kostnadsvekst osv.

Så over til det jeg egentlig fikk ordet for å snakke om: moms.

Det er en stor og omfattende sak Odelstinget har til behandling i dag ved at det nå fattes vedtak om at det skal innføres generell merverdiavgiftsplikt på omsetning av tjenester fra 1. juli 2001. Dette vil føre til at regelverket for merverdiavgiftsplikt på omsetning av tjenester blir i samsvar med det som i dag gjelder for omsetning av varer. Den generelle avgiftsplikten vil medføre at all tjenesteomsetning omfattes av merverdiavgiftssystemet, med mindre tjenesten unntas særskilt i loven. Flere typer tjenester, bl.a. innen helse, undervisning og kultur foreslås av Regjeringen fortsatt unntatt fra avgiftsplikten. Et flertall i komiteen gjør videre unntak og endringer på flere punkter som jeg vil komme tilbake til.

Forslaget om å snu merverdiavgiftslovens hjemmel for avgiftsplikt på omsetning av tjenester bygger på et forslag som ble utredet av Storvik-utvalget i NOU 1990:11.

Utvalgets utredning har vært på en bred høring, og arbeidet med en momsreform har vært gjenstand for behandling i ulike regjeringer over lang tid.

Sentrumsregjeringen gav en bred omtale av merverdiavgiftsreformen i nasjonalbudsjettet for 2000.

Ideelt sett burde selvsagt en så omfattende reform som dette vært lagt fram som en stortingsmelding med påfølgende lovendringsforslag. Et flertall har imidlertid valgt å behandle den omfattende reformen nå, bl.a. fordi konsekvensene av momsreformen allerede er innarbeidet i neste års budsjett, og fordi reformen allerede har vært underlagt omtale i tidligere nasjonalbudsjett og vært gjenstand for omfattende arbeid i ulike regjeringer. I tillegg har NOU-en som ligger til grunn for vedtaket, vært kjent i mer enn 10 år.

Til tross for dette må en del av de spørsmål som det ville ha vært naturlig for Stortinget å gå nærmere inn i i forbindelse med behandlingen av en stortingsmelding, nå avklares av departementet i ettertid av lovvedtaket. De fleste av disse forhold er imidlertid av mer eller mindre teknisk karakter i og med at det er bred enighet om behovet for en speilvending av loven.

Jeg forutsetter at de enkelte partier vil grunnge sine standpunkter i saken. Jeg vil derfor ikke gå inn i disse, men holde meg til flertallets innstilling.

Etter gjeldende lov er merverdiavgiftsplikten for tjenester avhengig av at tjenesten uttrykkelig eller ad tolkningsvei er definert som avgiftspliktig. Hvilke tjenester dette angår, følger av § 13. Da det kun er enkelte typer tjenester som er avgiftspliktige, skaper dette problemer i grensedragningen mellom henholdsvis avgiftspliktige og avgiftsfrie tjenester. Dette er f.eks. tilfellet innen området edb. Elektronisk databehandling er etter gjeldende regelverk en avgiftspliktig tjeneste, med mindre edb kun benyttes som et hjelpemiddel ved utføringen av en annen tjeneste, f.eks. informasjonstjeneste – da foreligger det ikke avgiftsplikt. Nevnes kan også forskjellen mellom standard programvare innenfor edb-sektoren, som i dag anses som en avgiftspliktig vare, og en individuelt utviklet programvare, som er en ikke avgiftspliktig tjeneste. Listen over slike grensetilfeller er nærmest uendelig, og blir stadig lengre i lys av utviklingen av nye tjenesteområder, nye næringer og ny teknologi.

Det burde på bakgrunn av dette være åpenbart at det er behov for en generell og speilvendt lov som i utgangspunktet omfatter alle varer og tjenester, også nye tjenester, som automatisk blir pliktige med mindre de uttrykkelig blir gitt fritak for avgift. Innenfor en slik speilvending må det imidlertid foretas både politiske avveininger og avveininger i forhold til hva som er praktikabelt og kontrollerbart.

Flertallet går mot moms på persontransport og reiseliv, inkludert reisebyråer, adgangsbilletter til alpinanlegg og fornøylesparker. Flertallet går inn for at fering av kjøretøy fortsatt skal ha nullsats. Flertallet går videre inn for at sirkus skal komme inn under momsfrirket for kultursektoren, og at unntaket for lotterier også skal omfatte lotterientreprenører.

Flertallet går også inn for å redusere momssatsen på matvarer til 12 pst. med virkning fra 1. juli 2001. Samtidig heves den generelle merverdiavgiftssatsen til 24 pst. fra 1. januar 2001, dog ikke som en del av lovvedtaket, men som følge av budsjettavtalen mellom sentrumspartiene og Arbeiderpartiet.

Viktig å merke seg er også at Regjeringen har åpnet for en differensiering av momssatsene gjennom forslaget om 12 pst. moms på reiseliv og persontransport – to områder som komiteens flertall fortsatt vil gi fritak for moms. En slik differensiering av satsene har vært et av de sentrale diskusjonstema i forbindelse med omleggingen av avgiftssystemet. Hittil har vi hatt tre alternativer: full sats, fritak og nullsats. Nå får vi halv sats i tillegg. Dette gir bedre muligheter til å inkludere fordelingspolitiske, sosiale og næringspolitiske vurderinger i større grad enn hittil. Komplexiteten i systemet øker, men det samme gjør treffsikkerheten i forhold til fordelingsvirkninger.

Komiteens flertall har valgt å overlate til Finansdepartementet å komme tilbake med avgrensninger og tilpasninger på en rekke områder, bl.a. fordi komiteen har hatt kort behandlingstid til rådighet. Når departementet gis

denne fullmakt, er det ikke på grunn av, men på tross av det maleriske brev som finanskomiteen mottok under behandlingen av saken, der absolutt alle sider ved stående, alternativt sittende, pøsespising ble inngående beskrevet i forhold til ulike momssatser. Skulle det være full sats ved sittende bespising og halv sats ved stående? Skulle det være halv sats dersom man fortærte pizza på stedet, og full sats dersom man fikk den brakt hjem – eller var det omvendt? Sikkert viktige problemer å ta stilling til, men jeg forutsetter at det utmerkede embetsverk som vi har i Finansdepartementet, nå bruker sin kreativitet til å finne enkle, praktikable og mest mulig rettferdige systemer og avgrensninger. Beslutningen om halvert momms og derved også tilslutning til prinsippet om differensierte satser er nå tatt. Jeg forutsetter at man i oppfølgingen av saken gjør sitt ytterste for å gjøre ordningen så solid som mulig.

Så vidt jeg vet, har stort sett samtlige EU-land for lengst vedtatt prinsippet om differensierte momssatser, og samtlige – med unntak av Danmark – en lav sats på matvarer. Selv om jeg ikke i alle sammenhenger er en like ivrig forkjemper for å dilte etter EU, kan jeg vel i alle fall driste meg til å anbefale en studietur dersom det blir for komplisert å utarbeide regelverk på egen hånd.

Komiteens flertall har i Budsjett-innst. S. nr. 1 pekt på at

«en ordning med lav sats på matvarer medfører avgrensingsproblemer i forhold til hvilke varer som skal omfattes av den reduserte satsen».

Det må i denne forbindelse pekes på at provenyberegningene i budsjettavtalen inkluderer halvert moms på alle matvarer, med unntak av alkoholholdige drikkevarer. Dette innebærer at avtalepartnerne har lagt en vid fortolkning til grunn. Det er imidlertid gode grunner til å ivareta også andre hensyn, som ernæringsmessige, i forhold til avgrensning. De nødvendige avveininger som må gjøres i forhold til at regelverket skal være praktikabelt og best mulig fra et ernæringsmessig synspunkt, samtidig som en reduksjon av moms på matvarer også må ha som målsetning å redusere grensehandel, innebærer at flere departement må samarbeide i utformingen av forskrifter. Jeg forutsetter at disse hensyn blir ivarettatt i det videre arbeid.

Også på andre områder har komiteen pekt på behovet for nærmere presiseringer og vurderinger. I proposisjonen legges det til grunn at avgiftsplikt for omsetning av rett til å bruke lokaler, anlegg m.v. for utøvelse av idrettsaktiviteter ikke skal omfatte bruk i regi av idrettslag og i forbindelse med aktivitetstilbud overfor medlemmer m.v. Departementet stiller imidlertid som forutsetning for dette avgiftsunntaket at omsetningen ikke skjer i vesentlig konkurranse med registrerte næringsdrivende som har tilsvarende omsetning. Departementet legger også til grunn at det generelle utgangspunktet for slikt unntak er om idrettslaget er, eller kunne ha vært, medlem i Norges Idrettsforbund eller Norges Olympiske Komite.

I innstillingen peker flertallet på at det sannsynligvis vil kunne oppstå avgrensingsproblemer mellom ulike typer organisasjoner og virksomheter som tilbyr tilgang

til samme type lokaler, f.eks. svømmeanlegg, tennisbaner, treningsstudioer m.v., og flertallet ber på denne bakgrunn departementet vurdere nærmere avgrensninger og eventuelle ytterligere merverdiavgiftsfritak for idrettsaktiviteter og komme tilbake til Stortinget med dette på en egnet måte.

Jeg vil for egen del legge til at det også i denne sammenheng må legges politiske vurderinger til grunn i det videre arbeid. Fysisk aktivitet – uavhengig av om denne arrangeres i regi av idrettslag, kommuner eller næringsdrivende – må stimuleres. Det er velkjent at fysisk aktivitet vil kunne spare samfunnet for store utgifter i form av redusert sykefravær og reduserte utgifter til helsevesen. Forebyggende arbeid bør derfor stimuleres også gjennom avgiftssystemet. Våre klimatiske forhold tilsier i tillegg at idrettsaktivitet ofte må foregå innendørs. Jeg tenker da på svømmehaller og også på treningsstudioer, som har hatt en betydelig framvekst de siste årene. Dette bør vurderes og tas hensyn til i det videre arbeid.

Komiteens flertall har i innstillingen bedt Regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett med en nærmere vurdering av momsreformens virkning for tjenester utført av egne ansatte, og ved kjøp av tjenester. Dette er en problemstilling som er aktuell for kommunesektoren, for frivillige organisasjoner og f.eks. for banker som kjøper IT-tjenester, i forhold til banker som har egne ansatte. Jeg forutsetter at også disse vurderingene blir fulgt opp, og at de sammen med eventuelt andre avgrensninger blir presentert Stortinget på en egnet måte.

Med dette anbefaler jeg innstillingen.

Britt Hildeng (A): Som en konsekvens av det budsjettforliket som ble inngått mellom sentrumspartiene og Arbeiderpartiet, foreslås det fra disse partiene endringer i Regjeringens opprinnelige forslag til lovtekster, slik at de samsvarer med det inngåtte budsjettforlik. Dette er bl.a. tilfellet når det gjelder forslaget om innføring av skatt på aksjeutbytte, forslag til endringer i delingsmodellen, forslag til lov om merverdiavgift og forslag vedrørende formueskattefritak for næringseiendeler.

Arbeiderpartiet er opptatt av at vi skal ha et skattesystem som oppfattes som rettferdig, og som har bred legitimitet, og at skattegrunnlaget er så bredt at det kan finansiere en god velferdsstat.

Regjeringens skatteopplegg er dristig og tar tak i viktige skattepolitiske utfordringer. Det svarer på de utfordringene velferdssamfunnet står overfor, i den forstand at det gir grunnlag for økte inntekter, dels ved å utvide skattegrunnlaget gjennom en omfattende momsreform, dels ved å tette åpenbare skattehull, dels gjennom endringer i skatteloven som tar tak i de skattemessige urettferdigheter som ligger i nåværende skatteopplegg.

Regjeringens forslag får som følge at de med små og midlere inntekt får en skatt omtrent som nå eller noe mindre, mens de som har de høyeste inntektene, må betale vesentlig mer, dette som følge av en sterk næringsbeskatning.

Gjennom budsjettforliket og de forslag som følger av det, vil denne profilen fortsatt bli ivarett, skjønt person-

beskatningen blir noe mer og næringsbeskatningen noe mindre. Men, som sagt, den opprinnelige fordelingsprofilen i skatteopplegget er fortsatt godt ivarett.

Det grep som har den største omfordelende virkning, er Regjeringens forslag om en skjerpet skatt på aksjeutbytte. Forslaget fra Regjeringen innebærer økt skatt på aksjeutbytte med 14 pst. Sentrumspartiene og Arbeiderpartiet er enige med Regjeringen om at det innføres en skatt på aksjeutbytte på mottakers hånd, men at skattesatsen settes til 11 pst. med et bunnfradrag på 10 000 kr.

Utbytteskatten og endringer i gevinstbeskatningen er foreslått å gjelde fra 5. september. Det var den dagen det ble varslet at forslaget ville komme i statsbudsjettet. Virkningspunktet var nødvendig for å unngå skattemotivert tapping av selskapet i tiden fra forslaget ble kjent og til årsskiftet.

Delingsmodellen kom inn som en del av skattereformen i 1992. Prinsippet innebar at i aksjeselskap skal deling foretas dersom aksjonærene som deltar aktivt i driften, representerer mer enn to tredjedeler av aksjekapitalen eller har rett til mer enn to tredjedeler av selskapets utbytte.

Hovedformålet med delingsmodellen var å hindre at næringsdrivende og aktive eiere i aksjeselskap skulle kunne ta ut arbeidsinntekt som kapitalinntekt, og dermed få lavere skattesats.

Siden delingsmodellen ble innført, er det blitt foretatt en rekke endringer som bidrar til uthuling av prinsippene og de opprinnelige intensjonene ved at arbeidsinntekt i større og større grad forsøkes omgjort til kapitalinntekt. Denne utviklingen synes ut fra en rettferdighetssynsvinkel som meget urimelig.

I skatteproposisjon legger derfor Regjeringen opp til en rekke endringer i reglene for delingsmodellen. Regjeringen forslår således:

- endringer i verdsettelse av kapitalavkastningsgrunnlaget
- reduksjon i avskrivningssatsene for ervervet goodwill
- endringer i identifikasjonsreglene
- begrensninger av personinntekt – de såkalte tak-reglene – i ikke-liberale foretak

Som en konsekvens av budsjettavtalen støtter et flertall i komiteen Regjeringens forslag til reduksjon i avskrivningsreglene samt en utvidelse av disse, og de støtter forslagene til endring i verdsettelsen av kapitalavkastningsgrunnlaget. Dette gir begrensninger i næringsinntekten og er således et skritt i riktig retning.

Arbeiderpartiet har imidlertid ikke fått tilslutning til endringer i identifikasjonsreglene eller til forslag om begrensning av personinntekten. Det er imidlertid likevel grunn til å gi noen kommentarer til disse forslagene som Arbeiderpartiet også tidligere har fremmet.

For at delingsmodellen ikke skal kunne omgås, er det nødvendig å ha regler som hindrer eiere i å overføre aksjer til nærstående bare for det formål å unngå deling.

Etter forslag fra Høyre vedtok Stortinget i juni 1997 endringer i delingsmodellen, hvilket innebar at aksjer kunne overføres til barn over 18 år, til foreldre og ektefelles foreldre uten at disse aksjene skulle anses som «ei-et av den aktive skatteyder selv».

Arbeiderpartiets tidligere skattepolitiske talsmann Tore Nordtun sa om dette i fjorårets debatt at dette er det nærmeste det borgerlige stortingsflertall har kommet en åpen invitasjon til lovlig skatteunndragelse de siste årene. Jeg deler dette synspunkt.

La meg også som et apropos til finansdebatten og spørsmål om iverksettelsestidspunkter minne om at dette smutthullet i delingsmodellen ble vedtatt i juni 1997 og gjort gjeldende for inntektsåret 1997.

Det er viktig for oppslutningen om et skattesystem at det oppleves som rettferdig og rimelig. De gunstige takreglene i delingsmodellen bidrar ikke til det. Med disse reglene har Norge et system som innebærer at næringsdrivende med inntekter under 780 000 kr beskattes etter regler for personbeskatning med ca. 55 pst., mens når inntekten kommer over dette beløpet, blir skatten 28 pst. Resultatet er at næringsdrivende med normale inntekter har nesten dobbelt så høy skattesats som dem med store inntekter. Dette skurrer i folks alminnelige rettferdighetsans.

I forbindelse med revidert budsjett bad et flertall i Stortinget Regjeringen legge fram et forslag til fritak for formuesskatt for næringsaktiva. Regjeringen har til tross for sin egen og sterkt uttalte skepsis fremmet et slikt forslag og kombinert det med forslag til endringer i aksjerabatten og 80 pst.-regelen.

Som en konsekvens av budsjettavtalen er sentrumspartiene og Arbeiderpartiet enige om at disse endringene ikke iverksettes, og flertallsinnstillingen inneholder da heller ikke disse forslagene. Men Arbeiderpartiet har ved flere anledninger vist til urimeligheten i vår formuesbeskatning, og tatt opp det urimelige i at enkelte formuesobjekter, som aksjer som ikke er notert på børsen, skal være betydelig lavere beskattet enn andre. Vi registrerer at det heller ikke nå er noe flertall for å få dette til.

Enda en brikke i kraftbeskatningsreglene synes med denne innstillingen å komme på plass. Regjeringen fremmer forslag til kommunefordeling av grunnlaget for eiendomsskatt på kraftanlegg med utgangspunkt i gjenskaffelsesverdien på anleggsdeler. Fordelingsreglene foreslås gitt virkning fra eiendomsskatteåret 2001. Jeg har behov for å understreke at forslaget innebærer fordeling av skattegrunnlaget kommunene imellom, og det synes ikke å være til hinder for at kommunene seg imellom kan gjøre avtale om hvordan selve skatteinntektene skal fordeles.

Helt til slutt vil jeg få gjøre Stortinget oppmerksom på en feil som har kommet inn i innstillingen på side 13. Der er det sitert et brev fra departementet som vi fikk som en lovteknisk bistand. Ved en inkurie er ordet «ikke» falt ut fire steder, og det gir jo teksten en helt annen mening. Vi har fått et brev fra departementet med en beriktigelse av dette, datert den 29. november 2000 og stilet til Arbeiderpartiets stortingsgruppe, som inneholder en tekst som er i samsvar med det som var intensjonen. Siste setning i nest siste avsnitt og siste avsnitt i sitatet skal lyde:

«Jeg legger derfor til grunn at endringene når det gjelder utbetaling i forbindelse med kapitalnedsettelse,

enten i form av gevinst ved innløsning av enkeltaksje eller i form utbytte ved nedskrivning av aksjens pålydende ikke skal ha virkning for kapitalnedsettelse som er vedtatt av generalforsamlingen etter aksjeloven/allmennaksjeloven § 12-1 før 5. september.

For gevinst ved likvidasjon bør endringen ikke ha virkning i de tilfeller generalforsamlingen har vedtatt oppløsning av selskapet etter al./aal. § 16-1 før 5. september. For kontantvederlag ved fusjon bør endringen ikke ha virkning i de tilfeller selskapenes generalforsamlinger har vedtatt fusjon etter al/aal § 13-4 før 5. september og tilsvarende for fusjon bør endringen ikke ha virkning i de tilfeller generalforsamlingen har vedtatt fusjon etter al/aal § 14-6 før 5. september.»

Presidenten: Presidenten har notert de rettelser som Britt Hildeng har gjort oppmerksom på.

Kenneth Svendsen (Frp): Arbeiderparti-sentrumsblokken har gjennom sitt samarbeid konkludert med at Norge trenger en skatte- og avgiftsøkning på nærmere 12 milliarder kr, og det selv om vi har det største overskuddet noensinne.

Arbeiderpartiet mente i sitt opprinnelige forslag at næringslivet skulle ta den største belastningen med økningen. Målet for dette var at flere bedrifter i næringslivet skulle legges ned eller gå konkurs, slik at arbeidskraft ble frigjort til bruk i offentlig sektor.

At det trengs arbeidskraft til sykehus og eldreinstitutioner, er det ingen som er uenig i, men at disse skal frigjøres gjennom overlatt drap på bedrifter gjennom å påføre dem skatter og avgifter i et slikt tempo og i en slik mengde at disse går sin visse død i møte, tar Fremskrittspartiet sterk avstand fra, og vi håper at befolkningen i Norge foretar en rettferdig straffeutmåling overfor disse partiene ved neste valg.

Som de fleste vet eller burde vite, lever konkurranseutsatt privat sektor i konstant konkurranse, noe som fører til at disse bedriftene må drive effektivt. Hvis de ikke gjør det, vil de gå konkurs eller bli lagt ned. I offentlig sektor derimot og i vernet privat sektor er ordet «konkurranse» et fremmedord. Og på grunn av at konkurransen er fraværende, er det ingen naturlige incitamenter til effektiv drift. Potensialet for effektivisering og derved frigjøring av arbeidskraft er derfor meget stort innenfor disse sektorene. Bare innenfor veivesenet er potensialet enormt, men også innenfor skoleverket, helse og offentlig administrasjon, for ikke å snakke om i vernede private bedrifter som driver med landbruksvirksomhet, er potensialet stort. Ved innføring av konkurranse innenfor disse sektorene vil alt behov for arbeidskraft innenfor helsesektoren bli dekket. I tillegg vil dette frigjøre arbeidskraft, slik at konkurranseutsatt sektor kan fortsette å utvikle seg.

Dette lukter ikke særinteressepartiene på. Det er bedre å opprettholde en ineffektiv offentlig og vernet privat sektor enn å beholde arbeidsplasser i den produktive delen av næringslivet, den delen av næringslivet vi skal leve av når oljeeventyret er over. Dette kaller arbeider-

parti-sentrumsblokken å være fremtidsrettet. Det er ikke alt i denne verden som er like logisk.

Forslaget om konjunkturavgift, elavgift i industrien, forverring av delingsmodellen, moms på tjenester etc. ville ha rasert prosessindustrien, turistnæringen og transportnæringen. De fleste av disse bedrifter ligger som kjent i distriktene og er i stor grad hjørnesteinsbedrifter. Det er disse arbeidsplassene distriktspartiet for arbeidsfolk ønsker å fjerne.

Så kom sentrumspartiene på banen for å redde næringslivet, og resultatet ble som forventet, 11 pst. skatt på aksjeutbytte, skjerpede regler for avskrivning, varebilen forsvant og det ble innført konjunkturavgift på næringsbygg. Men rett skal være rett, avgiftene for næringslivet går opp i 2001, men ikke så mye som etter Regjeringens katastrofeforslag. Men hvor ble regningen sendt? Jo, til den vanlige husholdningen. Den vanlige lønsmottaker fikk regningen. Økte strømgifter, høyere moms, 15 pst. økning på ligningstaksten, alt ble overført til lønsmottakerne.

Det ble ingen bedring med sentrumspartiene i budsjettforliket. Befolkningen og næringslivet må fremdeles betale nærmere 12 milliarder kr i økte skatter og avgifter. Det eneste som skjedde, var at noen av skatte- og avgiftsøkningene ble flyttet over fra næringslivet og til den vanlige lønsmottaker. Snakk om narrespill!

Jeg synes det er flott at det fra 1. juli skal bli billigere mat, men jeg synes ikke det er en utpreget logikk som ligger bak at den samme maten fra 1. januar skal bli dyrere. Dette må være en mer avansert logikk, som er utarbeidet i mørke rom av kloke hoder som er medlemmer av arbeiderparti-sentrumsblokken.

Regjeringens opplegg fører til at stort sett alt blir dyrere fra 1. januar. En kan kort oppsummere at alle blir tapere første halvår. De som eventuelt blir vinnere, er de som spiser lite, tar bussen ofte og går på sirkus, men holder seg langt unna tivoli.

Det er sikkert rimelig logisk at fornøyelsesparker i den sentrale delen av landet skal ha momsfristak, mens tivoli, som reiser rundt i Distrikts-Norge fra Nordkapp til Lindesnes, skal pålegges moms. Men denne formen for logikk er for avansert for meg.

De som er redde for eiendelene sine og ønsker å bo i et trygt miljø, vil også bli tapere i momsomleggingen, fordi politiet blir svekket. Og for å gi de kriminelle ekstra spillerom blir også vakselskapene påført merverdiavgift. Selv om ikke jeg ser fornuften i dette, gjør sikkert arbeiderparti-sentrumsblokken det.

Er en så uheldig at en blir utsatt for et overgrep eller en annen kriminell handling på en eller annen måte slik at en må engasjere advokat, blir også den tjenesten pålagt merverdiavgift. Hvem er det som rammes hardest av dette? Er det de rike som arbeiderparti-sentrumsblokken så forkastelig snakker nedlatende om, eller er det de som tjener minst, og som etter denne blokkens uttalelser skal vernes mot alle skatte- og avgiftsøkninger?

Det er vel rimelig klart at de såkalt rike ikke har problemer med å betale både for vakthold og advokattjenester, mens de som arbeiderparti-sentrumsblokken i festta-

ler sier de skal verne, får en økning på 24 pst. på vakthold og advokathjelp. Og dette hevder arbeiderparti-sentrumsblokken er å ta fra de rike og gi til de fattige. Sannheten er at de tar fra alle og ikke gir til noen. Dette er direkte usosialt og rammer de som har minst, mens de som denne blokken så forkastelig kaller rike, slipper unna.

Fremskrittspartiet ønsker halv matmoms fra 1. januar og ikke fra 1. juli. Men vi ønsker ikke å finansiere dette med en så usosial ordning at en innfører merverdiavgift på tjenester. Jeg kan enkelt og greit ikke forstå at et rikt land som Norge skal ramme befolkningen på en slik måte, spesielt med tanke på at staten ikke har behov for å dra inn disse midlene. Staten har enkelt og greit ikke behov for å pålegge befolkningen mer skatter og avgifter.

Selv om arbeiderparti-sentrumsblokken kom frem til at de skulle redusere avgiftsøkningene på næringslivet og påføre den vanlige mann og kvinne disse økningene, så slipper ikke næringslivet unna. Foruten innføring av konjunkturavgift, utbytteskatt, økt merverdiavgift, innføring av merverdiavgift på tjenester og økt elavgift, forverres avskrivningsreglene for næringslivet og det blir økning av ligningstaksten på 15 pst. Dette fører i realiteten til en økning av ligningstaksten på 25 pst. over to år. Dette viser at selv om sentrumspartiene, med Venstre i spissen, prøver å gi et inntrykk av at de kommer næringslivet til unnsetning og redder dem fra skatte- og avgiftsøkninger, er dette et forsøk på å føre befolkningen og næringslivet bak lyset. Det skal Fremskrittspartiet sørge for at de ikke lykkes med!

Jeg tar opp de forslag som Fremskrittspartiet har fremmet, alene og sammen med andre partier i sakene nr. 2 og 3.

Presidenten: Representanten Svendsen har tatt opp de forslag han selv refererte til.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Sjølv om dei fleste punkta i skatte- og avgiftsopplegget for komande år vart grundig debatterte og kommenterte i finansdebatten måndag og tysdag, er det viktig at me ved odelstingshandsaminga òg gjev oss tid til ein gjennomgang av nokre vesentlege moment.

Kristeleg Folkeparti er neppe åleine om å meina at skattesystemet vårt må oppfattast så rettferdig som mogleg. Eg trur òg me har mange med oss når me står for at dei med den sterkaste økonomiske ryggen må bera dei tyngste skattebørene, slik at dei med ein svakare økonomisk rygg kan sleppa med lettare skattebører.

Så vert det litt vanskelegare når me skal definera kva som kan oppfattast å vera rettferdig, kva som er definisjonen på ein sterk og ein svak økonomisk rygg osv.

Nett på denne bakgrunn er eg glad for at det i budsjettavtalen mellom sentrumspartia og Arbeidarpartiet er slege fast at Regjeringa, seinast i samband med statsbudsjettet for 2002, skal leggja fram forslag til eit nytt system for skattlegging av nærings- og kapitalinntekter som skal gjelda frå 1. januar 2002. Som kjent er avtalepartane einige om at denne skattereforma skal byggja på følgjande prinsipp:

- ei meir rettferdig fordeling
- nøytralitet mellom ulike investerings-, finansierings- og verksemdsformer
- ei effektiv skattlegging av kapitalinntekter
- ei tilnærming mellom skattlegging av kapital og arbeid slik at delingsmodellen med det vert avvikla
- at den mellombels utbyteskatten skal avviklast frå 2002 i samband med innføring av det nye skattesystemet

Me har tradisjon for å søkja så brei semje som mogleg i samband med skattereformer. Det har å gjera med at skattesystemet vårt grip djupt inn i samfunnsstyringssystemet på mange måtar. Difor er det grunnleggjande viktig at endringar og nye system har eit breiast mogleg grunnlag.

På denne bakgrunn håpar eg at også den prosessen det no er lagt til rette for neste år, vert ein arbeidsdugnad med brei deltaking, konstruktive innspel og med ein sterk vilje til å finna samlande løysingar og med det medverka til å nå felles mål.

I Regjeringa sitt forslag til skatteopplegg for 2001 låg det inne ein utbyteskatt på 14 pst. Frå fleire hald kom det sterke reaksjonar på dette forslaget. Frå næringslivssida vart faren både for innelåsing og utflagging understreka. Ei av tapargruppene kunne t.d. bli dei ansvarlege slitarene som hadde bygd opp verksemda si, bokstaveleg talt stein på stein, og som hadde pløgd det meste av overskotet tilbake i verksemda og sjølv levd på sparebluss. Når dei no var komne så pass ovanpå at dei kunne få det litt lettare og privatøkonomisk, ville plutsleg dørøpinga vera monaleg innsnevra. Det utbytet som dei tidlegare kunne ha teke ut, utan utbyteskatt, men som dei altså valde å bruka til å byggja opp, tryggja og styrkja verksemda, ville no verta skattlagt med 14 pst., i tillegg til overskotskatten på 28 pst.

Eg skal ikkje leggja skjul på at utbyteskatten var eit vanskeleg tema under forhandlingane. Ved kompromisset om eit botnfrådrag på kr 10 000 for å skjermja småspararane, ved å redusera skatteprosenten til 11, ved tydeleg og ufråvikeleg å slå fast utbyteskatten sin førebelse karakter, gjeldande berre for skatteåret 2001, og ved å sikra eit nytt og betre skattesystem frå 2002, fann me det til slutt forsvarleg å godta kompromisset.

Når det gjeld delingsmodellen, inneber budsjettavtalen at det ikkje vert endringar i identifikasjonsregelen for ikkje-liberale yrke eller i det såkalla låge taket. I Kristeleg Folkeparti meiner me bestemt at dette tener til beste for dei mange aktive eigarane i små og mellomstore bedrifter. Sjølv om det ikkje er vanskeleg å finna eksempel på både tilpassing, utnytting og misbruk av delingsmodellen, er det viktigaste for oss likevel å ta vare på alle dei praktiske slitarene som på ingen måte er styrtrike individ med stor skattevegning, men som er ærleg opptekne av å sikra aktivitet, arbeidsplassar og utvikling. Me ønskjer ikkje å koma i skade for å tømme barnet ut med badevatnet. Så skal det verta spennande å sjå kva me i løpet av komande år i fellesskap kan få til som erstatning for delingsmodellen.

I revidert i vår påla eit fleirtal i Stortinget Regjeringa å koma tilbake med eit forslag om å frita næringsaktiva for

formuesskatt. På dette punktet var forslaget som kom frå Regjeringa i samband med framlegget til statsbudsjett for 2001 avgrensa, og det innebar dessutan oppheving av aksjerabattane og 80 pst.-regelen. Signala frå næringslivet var på dette punktet stort sett samanfallande med Kristeleg Folkeparti sine vurderingar. Me fann det difor å vera den beste løysinga ikkje å gjera endringar i formuesskattlegginga no. Å snikra saman kompliserte skatteopplegg i løpet av hektiske budsjett dagar skapar sjeldan den store suksessen. Det var difor ikkje eit vanskeleg punkt i budsjettavtalen å finna saman om å la formuesskattlegginga førebels stå uendra.

Me har likevel ikkje endra vårt prinsipale syn i denne saka. Difor er me opptekne av, på eit seinare tidspunkt, å sjå nærare på formuesskattlegginga.

Ot.prp nr. 1, som me har til behandling i dag, inneheld ganske mange sider som omhandlar kommunefordeling av grunnlaget for eigedomsskatt på kraftanlegg. Med respekt å melda er ikkje dette utprega lett stoff. Realiteten har likevel store konsekvensar for dei kommunane det gjeld.

Det er nøye samanheng mellom prinsippet for kommunefordeling og prinsippet for ny taksering av kraftanlegg. Som kjent vart det problem med det pårekna provenyet som låg til grunn for Stortinget sitt vedtak om nytt takseringsprinsipp på forsommaren i år. No har finansministeren varsla at han om kort tid vil koma med ein proposisjon for å retta opp dette provenytapet. Eg skal ikkje leggja skjul på at i Kristeleg Folkeparti er me litt urolege for at me endå ein gong kan få eit forsøk som ikkje er provenymessig treffsikkert. Derfor er vi veldig spente på kva som no kjem i den varsla proposisjonen frå Finansdepartementet.

I Kristeleg Folkeparti er me som sagt noko urolege – me kunne ha tenkt oss å ha litt betre tid. Men sidan uvissa er til stades, har sentrumspartia lagt inn ein komitemerknad der me gjer merksam på at me seinare kan finna det naudsynt å koma tilbake og til fordelingsprinsippet når vi får den varsla proposisjonen om det pårekna provenyet og takseringsprinsippet – altså eigedomsskatte- lova § 8 – til handsaming om kort tid. Det vil sjølv sagt vera det beste om den varsla proposisjonen har ei innretning og eit innhald som er trygt, og som er overtydande for alle partar.

Alt i alt er skatteopplegget for neste år, inkludert forpliktinga til eit nytt skattesystem for skattlegging av nærings- og kapitalinntekter, no av ein slik karakter at me er rimeleg trygge for at det vil vera tenleg både for næringsliv og for enkeltpersonar.

Så må eg på tampen av innlegget mitt og få seia litt om momsreforma, sjølv om min gode ven og kollega, representanten Lie, seinare i debatten vil gå nærare inn på dette temaet.

Me trur det var på høg tid med ei reform av meirverdiavgiftssystemet. Om lag ti år har gått sidan Storvik-utvalet la fram si utgreiing. Momsreform har sidan den tida vorte drøfta og vurdert både av lek og lærd. No skal me altså behandla resultatet. Frå 1. juli 2001 er momsreforma eit faktum – speilvending ved at tenestoomsetning vert avgifts- pliktig, med mindre tenesta er særskilt unnateken i lova.

Ved å halda kultur, persontransport og reiseliv utanfor meirverdiavgiftssystemet og ved å oppheva investeringsavgifta frå 1. januar 2002 meiner me at viktige felles kultur- og næringslivsinteresser er ivaretekne.

Ved å få gjennomslag for halvert matmoms har me teke eit fordelingsmessig grep av dimensjonar. Det er ikkje tvil om at dette vil ha svært mykje å seia m.a. for barnefamiljar med eit stort matvarebudsjett.

Sidan momsreforma først trer i kraft frå 1. juli 2001, er det enno rimeleg tid for den avgrensing og innretning som departementet må utarbeida på bakgrunn av dei signal som har kome fram gjennom finanskomiteen si behandling, og som no kjem gjennom Odelstinget og Lagtinget si behandling av denne saka.

Eit av dei problemområda som me alt no ser, er at vilkåra for ein del frivillige lag og organisasjonar isolert sett kan verta forverra gjennom innføring av momsreforma. Dette er det teke høgd for ved at Regjeringa har fått i oppdrag å koma attende i revidert til våren med ei nærare vurdering av verknaden for m.a. slike organisasjonar.

Me vil heilt sikkert møta andre, både føresette og uføresette, utfordringar i det vidare arbeidet med denne svære saka. Ein del kan me rydda til sides før innføringsdatoen, men det vil vera uklokt å ikkje rekna med ein del «ettertrakst» òg i tida etter innføringa.

Eg er likevel overtydd om at tida på det næraste er overmogen for momsreforma. Gjennom den reforma som me får, vil me venteleg få eit meirverdiavgiftssystem som er tilpassa dagens røyndom, som er meir i harmoni med omverda, og som representerer eit breiare avgiftsfundament.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg har på følelsen at den politiske delen av denne debatten stort sett er en tilbake-lagt sak, som foregikk i denne salen på mandag og tirsdag, så jeg skal prøve å fatte meg i korthet.

SV var veldig fornøyd da vi endelig fikk gjennomslag for tankegangen om at den største urettferdigheten i skattereformen fra 1992 var den store forskjellen i skatt på arbeid og skatt på kapital, og at den viktigste grunnen til at forskjellene i Norge har økt på hele 1990-tallet, er at kapitalinntekter er veldig skjevt fordelt, og at de i tillegg har en meget gunstig beskatning. Derfor var vi veldig fornøyd da Arbeiderpartiet, etter alle disse årene, kom med forslag om skatt på aksjeutbytte. Vi er enig i at det er i den retningen nye omdreininger i skattereformene bør gå.

SV hadde også sansen for det hovedgrepet som Arbeiderpartiet tok da de ønsket å pålegge næringslivet en konjunkturavgift for å overføre penger fra privat til offentlig sektor. En annen stor fordelingsoppgave er nemlig å sørge for standarden på offentlig sektor, altså at det offentlige forbruket henger rimelig godt sammen med det private forbruket, for nå er standarden på mange offentlige tjenester langt under det mange er vant til privat. Så vi var enig i hovedgrepet, og det er faktisk nå det eneste som står igjen på det forslaget til konjunkturavgift som Regjeringen foreslo. Jeg tror kanskje at deler av næringslivet, etter hvert som de så hvordan dette ble erstat-

tet av andre ordninger, hadde ønsket seg en mye flattere måte å trekke dette inn fra næringslivets side på, særlig fordi det kan ha betydelige utslag for en del vesentlige investeringer framover.

SV bemerker seg også ved å være imot å sette ned avgiften på bensin og diesel. Dette var ikke et veldig populært standpunkt i løpet av sommeren, da fryktelig mange hadde kommet til at dette nesten var det mest eksistensielle spørsmålet i vår tid, etter en intens lobbykampanje fra Norsk Petroleumsinstitutt, som gjorde at til og med jeg var en anelse irritert en gang da jeg fylte bensin i august. Men så kom jeg meg litt igjen, for en av de store utfordringene vi har i miljøpolitikken, er jo ikke at bensinprisen er spesielt høy i Norge – det er den ikke når man tar hensyn til inntekt – men det er de store klimautfordringene vi står overfor, og som jeg tror kanskje mange har fått seg en liten skrekkopplevelse på i løpet av de siste ukene. Derfor ønsker vi i budsjettssammenheng å prioritere og sier: Ja vel, det betyr at det koster for en del, men vi trenger faktisk den omleggingen hvis vi skal klare å få til en skikkelig satsing på kollektivtrafikk. Nå fører stortingsflertallet en bevisst politikk for å øke klimautslippene i Norge.

Jeg vil bare komme med noen kommentarer til den foreslåtte momsreformen. SV er uenig i at man skal prioritere å innføre halv moms på mat. Vi ønsker andre forslag for å bekjempe økende forskjeller, og mener at fellesgodene er viktigere å få gjort noe med. Vi setter også spørsmålsteget ved fordelingsvirkningen av redusert moms på mat. For øvrig er vi enig i de største grepene som forliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene går ut på, men med noen endringer.

Vi ønsker at persontransport, kollektivtrafikken, ikke skal være fritatt, men ha nullsats. Det betyr altså en skjult subsidiering til kollektivtrafikken, fordi man da får fradrag for inngående moms. Vi ønsker rett og slett å bruke alle de mulighetene man har, for å gi kollektivtrafikken de fordelene vi kan klare å få til.

Det andre er at vi ønsker den samme ordningen for NRK. Det er den samme ordningen som avisene har, og som programvirksomheten i TV 2 har. Det ville også være en måte å sikre mer likebehandling av NRK på og ville gjøre vår reklamefrie allmennkringkaster i stand til mer offensivt å gå løs på viktige oppgaver framover.

Det tredje nullsatsforslaget som SV har, går på omsetning av elbiler.

For øvrig er SV enig i at man bør speilvende prinsippet når det gjelder moms på tjenester, at man ikke ut fra dagens forbruksmønster eller det vi vet om rettferdig fordeling, kan mene at det er mer rettferdig at tjenester som system stort sett er unntatt. Men det må tillempes, og det har også etter forliket blitt gjort noen fornuftige tilpasninger som gjør at utslagene for enkelt næringer er litt mer tydelige.

Med dette vil jeg gjerne ta opp de forslagene som SV har i Innst. O. nr. 23 og i Innst. O. nr. 24.

J o r u n n R i n g s t a d hadde her igjen teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Kristin Halvorsen har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Lars Sponheim (V): Den merverdiavgiftsreformen Stortinget i dag vedtar, er et viktig skritt i fornyelsen av det norske skatte- og avgiftssystemet.

Momsreformen innebærer at momsgrunnlaget utvides mye ved at nye tjenester tas inn. Dette vil gjelde de tjenestene som tilbys i dag, men ikke minst alle de nye tjenesteområdene som kommer for fullt. Her ligger vel-ferdsamfunnets kanskje største inntektsgrunnlag i årene framover.

Større momsinntekter gir grunnlag for å redusere andre skatter og avgifter, spesielt inntektsskatt. Gjennom forbruksbeskatning på et bredere grunnlag kan vi nettopp vri skattleggingen fra skatt på arbeid mot skatt på forbruk. Dette er i tråd med Venstres grønne skatteomlegging.

Reformen blir vedtatt omtrent slik den ble forberedt av sentrumsregjeringen, og sentrumspartiene har satt sitt tydelige stempel på resultatet: fjerning av investeringsavgiften fra 2002, halvert matmoms, ikke moms på reiseliv og persontransport mv.

Fjerning av investeringsavgiften fra 2002 vil være et viktig løft for arbeidsplasser og nyskaping i næringslivet, med lettelser på ca. 6,5 milliarder kr. Investeringsavgiften er i dag fragmentert. Den rammer tilfeldig, og det er betydelige innkrevingskostnader. Når vi fjerner investeringsavgiften, vil det også være et viktig skritt i retning av Venstre og sentrumspartienes prosjekt «Et enklere Norge».

En voksende og viktig næring som reiselivet unngår moms. Dermed sikres arbeidsplasser over hele Norge. Det kan være på sin plass å minne om at reiseliv er mer enn hoteller. For eksempel blir opplevelser en stadig viktigere del av reiselivet, ikke minst fordi Norge her har unike og naturgitte muligheter, som er attraktive også i internasjonal målestokk. Brevandring, rafting, hvalsafari og større opplevelssentra som Nordkapp er eksempler på slike bedrifter i en voksende og viktig del av reiselivet.

Etter ni måneder i regjering har Arbeiderpartiet gjen-tatte ganger bidratt til å spre pessimisme i reiselivsnæringen: forslaget om moms på reiseliv, kutt i bevilgningene til profilering av Norge og uttalelser om å flytte arbeidskraft fra reiselivet til offentlig sektor. Jeg håper de forbedringer Venstre og sentrum har fått til, gir grunnlag for ny optimisme i reiselivet over hele landet.

Innenfor skattesystemet er det gjennom budsjettavtalen foretatt klare forbedringer for arbeidsplasser og nyskaping i forhold til Regjeringens forslag. Næringslivet og det frivillige Norge slipper Arbeiderpartiets økning i arbeidsgiveravgiften. Forslagene om fjerning av aksjerabatten og 80 pst.-regelen er slått tilbake. Og de viktigste forverringene i delingsmodellen er unngått.

Det viktigste er likevel de store endringene i skattesystemet Venstre og sentrum har fått gjennomslag for fra 2002 – et langt enklere og mer rettferdig skattesystem med tilnærming mellom skatt på arbeid og skatt på kapital og fjerning av delingsmodellen. Dermed kan vi styrke

framtidens næringsliv og verdiskaping, samtidig som vi sikrer bedre fordeling.

I budsjettavtalen er dette slått fast gjennom følgende prinsipper:

- tilnærming mellom skatt på arbeid og skatt på kapital, slik at delingsmodellen oppheves
- effektiv beskatning av kapitalinntekt
- mer rettferdig fordeling
- nøytralitet mellom ulike investerings-, finansierings- og virksomhetsformer

Dette nye skattesystemet vil også erstatte den midlertidige utbytteskatten, som automatisk faller bort fra 2002.

Flatere skatt vil innebære både en kraftig økning av bunnfradragene og en betydelig reduksjon av toppskatten. Skattesystemet blir mer effektivt. Arbeidstilbudet øker, det blir mer lønnsomt å arbeide. De som tjener minst, får de største skattelettelsene. De med høyere inntekter får lavere skatt på den siste kronen man tjener. Det er også naturlig at redusert marginalsatt på sikt reduserer lønnsforskjellene.

Samtidig innebærer flatere skatt økning av kapitalbeskatningen. Det skal være nøytralitet mellom ulike former for kapitalinntekt, slik at kapitalen anvendes der den er mest lønnsom. Vi vil dermed unngå de problemene den midlertidige utbytteskatten fører med seg, der direkte investeringer i næringsliv og arbeidsplasser blir hardere beskattet enn andre kapitalplasseringer, f.eks. bankinnskudd.

Det er først og fremst forskjellen i kapitalinntekter som gir de store forskjellene i inntekt og formue i Norge. Økt kapitalbeskatning og redusert skatt på arbeid gjennom store bunnfradrag og redusert marginalsatt vil derfor ha bedre fordelingsvirkninger enn dagens sterke progressive beskatning av arbeidsinntekter.

Det er en myte at vi må ha et sterkt progressivt skattesystem for å sikre god fordeling. Flatere skatt med store bunnfradrag etter Venstres modell vil gi en langt bedre sosial utjevning.

I tillegg kommer de positive effektene på økonomien av redusert effektivitetstap og økte arbeidstilbud.

Den beryktede delingsmodellen som straffer aktive eiere i egen bedrift, er nettopp et resultat av de store forskjellene i skatt på arbeid og kapital. Delingsmodellen rammer dem som arbeider i egen bedrift. Aktive eiere må skatte opptil 55 pst. av inntekten, mens passive eiere slipper med 28 pst. skatt. Gjennom tilnærming av skattesattene for arbeid og kapital kan delingsmodellen oppheves. Dermed får vi også en betydelig forenkling av skattesystemet.

Et enklere og mer oversiktlig skattesystem vil også være mer rettferdig. I dag kan de med store ressurser drive utstrakt skattetilpasning for å spare skatt. Vanlige lønsmottakere har ikke disse mulighetene. Et enklere skattesystem vil først og fremst være en fordel for dem med vanlige inntekter.

Budsjettavtalen for 2001 slår fast at det nye skattesystemet fra 2002 skal bygge på nøytralitet i skattesystemet og tilnærming mellom skatt på arbeid og skatt på kapital.

Venstre er imot et system med progressiv overskuddsbeskatning, slik Arbeiderpartiet drøfter i sitt budsjettforslag.

Progressiv overskuddsbeskatning vil ha en rekke svakheter. For det første bryter et slikt system med nøytralitetsprinsippet. Videre vil bedrifter som går godt, straffes med ekstra høy skattebelastning. Dessuten vil et slikt system innebære at bedrifter med lav egenkapital, f.eks. kunnskapsbedrifter, vil kunne få betydelig høyere skatt enn andre virksomheter. I tillegg vil progressiv overskuddsbeskatning kreve et svært komplisert regelverk og føre med seg om mulig enda flere tilpasninger enn delingsmodellen.

Det er ikke mange måneder siden et samlet politisk miljø i Norge var opptatt av hva vi skal leve av i framtida, hvordan vi skal tette det voksende verdiskapingsgapet. Desto mer overraskende er det at Arbeiderpartiet vurderer et system som til de grader straffer de nyskaperne som skal løse denne oppgaven.

Med flatere skatt unngår vi disse problemene. Systemet er enkelt og rettferdig, oppmuntrer til nyskaping og gir god fordeling.

Grethe G. Fossum (A): Grunnlaget for reformer i merverdiavgiftssystemet ble lagt i Storvik-utvalgets innstilling allerede i 1990. Det å utvide skatt på forbruk til også å gjelde tjenester, har allikevel ført til at mange regjeringer har kvidd seg for å legge fram reformen. Den perioden vi søkte om medlemskap i EU og de pålegg et eventuelt EU-medlemskap ville ha gitt oss, gav også ventetid i forhold til momsreformen. I de seneste år har utsettelsen muligens vært knyttet til de mange hensyn flerparti-mindretallsregjeringer må ta. Derfor har det til syvende og sist blitt regjeringen Stoltenberg som fremmer denne nødvendige reformen.

Den gamle momsloven var moden for modernisering. Det regelverket vi har operert med inntil i dag, er i liten grad endret siden merverdiavgiftsloven ble vedtatt i 1969. Siden den gang har nye omsetningsformer, som f.eks. elektronisk handel, kommet til. Fordi det er viktig at et avgiftssystem skal være nøytralt, er det også vesentlig at lovverket ikke gjør forskjell på bl.a. elektronisk handel og annen handel.

Vårt forbruksmønster har også forandret seg. Tjenestenes andel av forbruket har økt fra 39 pst. av samlet privat forbruk i 1978 til 46 pst. i 1999. Målsettingen for Arbeiderpartiet er å arbeide for reformer i skatte- og avgiftspolitikken, slik at en får et bredere skattegrunnlag, enklere regler og færre smutthull.

Prinsippet bak merverdiavgiftssystemet er at det skal være en generell, ikke konkurransevridende avgift på forbruk. Vårt gamle regelverk manglet den fleksibilitet og tilpassningsdyktighet som er påkrevd for å kunne følge opp den generelle samfunnsutviklingen. En gjennomføring av en speilvendning av momssystemet til i utgangspunktet å gjelde alt forbruk, både varer og tjenester, har i virkelighetens verden ført til at det ideelle må tilpasses det mulige. I Arbeiderpartiets opprinnelige forslag var det lagt opp til unntak for tjenestoområder som helt eller delvis subsidieres av det offentlige. Dette var helsetje-

nester, sosiale tjenester, undervisningstjenester, idrett og kultur.

Tillat meg å si at pågangen fra et mangfold av interessegrupper har vært stor og detaljorientert. Ingen skal kunne si at næringslivsorganisasjoner ikke følger med i de politiske svingningene innenfor avgiftspolitikken! Noen av deres påpekinger har vært logiske og svært forståelige, andre mer kompliserte og krevende.

Arbeiderpartiet har, som når det gjelder budsjettet for øvrig, blitt enig med sentrumpartiene om et fremtidig momssystem. Den største prinsipielle endringen knytter seg til differensiert moms på mat med en sats på 12 pst. Finansieringen av halv matmoms, men også andre justeringer i budsjettet, bl.a. nedsetting av drivstoffavgiftene, har skjedd ved en økning av den generelle momssatsen til 24 pst. For meg som kommer fra grensefylket Hedmark, er lettelse i både drivstoffavgift og mat viktige grep i forhold til det en har sett fram til nå, nemlig en dramatisk økende grensehandel. At vi i tillegg også fritar reiseliv, vil være av stor betydning for en meget konkurranseutsatt distriktnæring. Jeg har lyst til å nevne at fritak for persontransport også medfører at skiheiser får fritak for moms, noe som er helt nødvendig for å sikre den delen av reiselivet.

Det lovverket vi nå vedtar, stiller store krav til departementets utforming av forskrifter fram mot 1. juli 2001. Vi vil sikkert i debatten her i dag møte mange morsomheter knyttet til en krevende avgrensing bl.a. for mat. Her er det ikke minst opp til departementet å velge formuleringer som ikke unødig bringer oss inn i medias vitsesider. Når det gjelder innholdet i reiselivsbegrepet, tror jeg også det vil finne sin avklaring i departementets kommunikasjon med stortingsflertallet.

En rekke nye næringsdrivende vil bli merverdiavgiftspliktige etter denne behandlingen i Stortinget. Det er nok nødvendig med en viss tid fra vi her i Stortinget vedtar loven, til den blir iverksatt. Flertallet slutter seg derfor til Regjeringens forslag om at utvidelsen av merverdiavgiften gjennomføres fra 1. juli 2001.

Lars Gunnar Lie (KrF): Eg vil starta med å visa til saksordførar Odd Roger Enoksen sin grundige gjennomgang av meirverdiavgiftsreforma og innstillinga til Odelstinget. Eg sluttar meg til hans synspunkt og den gjennomgangen han har gjort av komiteen si tilråding.

Det er ei naudsynt reform som no vert gjennomført, og det var naudsynt også å gjera relativt store endringar i det framlegget som kom frå Regjeringa si side, for at reforma skal få den positive verknaden på utviklinga av samfunnet vårt som vi alle ønskjer.

Frå Kristeleg Folkeparti si side er vi svært glade for ei pakke på momsreforma der vi får halvert matmoms, og der det vert fritak for reiseliv og kollektiv persontransport. Vårt syn har heile tida vore at momsreforma måtte vera eit «null-sum-spel». Halvering av matmomsen har fått den største merksemda etter at innstillinga var levert frå komiteen, men samstundes er det også viktig for meg å leggja til at fritaket for reiseliv og kollektiv persontransport kan ha svært mykje å seia både for næringslivet

i distrikta og for miljøet med tanke på å få auka kollektivtransporten.

Det er to område eg vil omtala litt spesielt, og begge er relaterte til budsjettavtalen mellom sentrumspartia og Arbeidarpartiet og dei vurderingane som departementet skal gjera fram til revidert nasjonalbudsjett.

Det første dreier seg om tilhøvet mellom teneste som er utført av egne tilsette, og kjøp av teneste. For mange forskingsinstitusjonar vil desse vurderingane vera avgjerande for utviklinga deira vidare. Som komiteen er vorten kjend med gjennom innspel i samband med handsaminga av proposisjonen, fryktar desse institusjonane at dersom ein ikkje får eit generelt unntak med heimel i meirverdiavgiftslova § 70, vil dei kunna risikera å få meirverdiavgift på midlar frå Norges Forskningsråd trass i at proposisjonen seier det motsette. Dessutan må ein få det som skal løyvest til kompensasjon for det offentlege sitt kjøp av oppdragsforskning, inn i ei permanent ordning. Dette reknar eg med vert seriøst og grundig vurdert av departementet i samband med tilbakemeldinga til Stortinget. Forskings- og utviklingsarbeidet er svært viktig for utviklinga av næringslivet vårt, og også viktig med tanke på ei god offentleg forvaltning. Det offentlege kjøper forskningstenester frå ein del av institusjonane, og skal vi halda oppe og auka forskingsinnsatsen i Noreg, er det viktig å unngå konkurransevriding. Eg reknar med at finansministeren ser til at desse problemstillingane vert vurderte nøye, og at ein finn gode løysingar også for dei forskingsinstitusjonane som har oppdrag både for private og for det offentlege.

Vidare vil eg nemna ny § 5 b og finansielle tenester. Det området eg vil peika på her, gjeld nasjonale og regionale investeringsselskap som driv finansiell verksemd. Det er svært viktig å få ei avklaring i høve til om deira verksemd skal vera unnateken avgiftsplikta. Eg meiner at det burde vera mogleg med tanke på regelverket som skal verta utarbeidd til ny § 5 b, punkt 4 bokstav f, å få inn tenester som er ytt av investeringsselskap, og eg vil be om at departementet får dette nøye vurdert i samband med den tilbakemeldinga som er lova i revidert nasjonalbudsjett. Eg vil i denne samanhengen visa til situasjonen i Sverige og dei presiseringane som må gjerast for å definera investeringsselskap.

I budsjettavtalen punkt 6 er situasjonen for dei frivillige organisasjonane etter innføring av momsreforma spesielt teken opp. Frå Kristeleg Folkeparti si side vil eg svært sterkt understreka at vi ikkje vil at omlegginga av momssystemet skal slå negativt ut for den tredje sektor. Derfor må eg understreka at dei vurderingane som skal gjerast fram til mai 2001, har som målsetjing at tredje sektor skal koma ut av denne reforma utan å verta påført store kostnader.

Som oppsummering vil eg gje uttrykk for at det er ei viktig reform som i dag vert vedteken av Odelstinget, det er ei reform som er vorten mykje betre etter at den er «bearbeidd» i finanskomiteen, og etter at sentrale synspunkt frå Kristeleg Folkeparti og dei to andre sentrumspartia har fått gjennomslag i tilrådinga.

Presidenten: Presidenten vil gjere merksam på at tida for føremiddagsmøtet er omme. Under tvil vil presidenten

føreslå at møtet held fram til dagens kart er ferdigbehandla. Det står att to talarar på talarlista, og så har vi votering. Det er ikkje kome innvendingar mot dette forslaget, og presidenten ser det som vedteke.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Odelstinget behandlar i dag en viktig reform ved at det foreslås å innføre en generell moms på tjenester med virkning fra 1. juli 2001.

Det er ikke tvil om at dette er en overmoden reform. Det norske merverdiavgiftssystemet har stort sett vært uendret siden 1970. Det har derfor i flere år vært varslet en reform av systemet hvor også omsetning av tjenester generelt blir avgiftspliktig på samme måte som omsetning av varer. Storvik-utvalget kom med sitt forslag til en generell merverdiavgift på omsetning av tjenester allerede i 1990.

Utgangspunktet for Regjeringens forslag var å etablere et mer moderne momssystem der unntakene er klart avgrenset, men hvor vi skjermer enkelte konkurranseutsatte sektorer og områder av særlig viktighet for den enkelte. Blant områder som Regjeringen i utgangspunktet ønsket å unnta, var organisert idrett, kultur, helsetjenester og undervisning.

Et viktig argument for å gjennomføre reformen er at det norske momssystemet er kommet i utakt med systemene i andre land. Det er viktig å være klar over at momssystemet i dag praktiseres i 116 land i alle verdensdeler, og at antallet er stadig økende. I alle OECD-land som har et momssystem, er det innført en generell moms på tjenester som hovedregel, men i Norge har det fram til nå vært det motsatte som har vært utgangspunktet, nemlig generelt unntak for tjenester. Likevel er enkelte tjenester belagt med moms. Det har gitt merkelige utslag og uheldige konkurransevridninger.

Merverdiavgiften er en av de viktigste kildene til å finansiere vårt offentlige velferdstilbud. Forbruket av tjenester har vokst og forventes å vokse sterkere enn forbruket av varer. I tillegg kommer det stadig nye tjenester inn på markedet. Det er derfor viktig at nye tjenestoområder blir omfattet av merverdiavgiftsplikten. For å sikre finansiering av velferdsgodene i framtiden er det spesielt viktig at også omsetningen av tjenester blir fanget opp av momssystemet. Jeg har merket meg at representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet har ønsket å utsette reformen, og at man har vært forundret over Regjeringens såkalte hastverk med å innføre moms på tjenester. Jeg er på min side forundret over hva man legger i begrepet hastverk. Denne reformen har tross alt vært bebudet siden 1990. Dessuten ble viktige prinsipper for en slik reform presentert med en bred omtale i sentrumsregjeringens budsjett sist høst. Sentrumsregjeringen varslet da fremleggelse av konkrete forslag til endringer før påske i år.

Jeg er glad for at sentrumspartiene under arbeidet med budsjettforliket støttet de hovedgrep som Regjeringen har foreslått i forhold til momssystemet. Samtidig betydde forliket endringer på enkeltpunkter i forhold til Regjeringens forslag, først og fremst ved at merverdiavgiften blir hevet fra 23 til 24 pst. med virkning fra 1. januar 2001.

(Statsråd Schjøtt-Pedersen)

Videre erstattes Regjeringens forslag om momskompensasjon på kjøtt med en generell reduksjon av momssatsen på matvarer til 12 pst. fra 1. juli neste år. Videre førte forliket til at flere tjenesteområder unntas fra momssystemet. Det gjelder persontransport, overnatting og formidling av slike tjenester. I tillegg vil adgang til fornøylesparker og alpinanlegg bli unntatt, og det samme gjelder sirkus og lotterientreprenører. Videre ble vi enige om at omsetningen av elbiler skal ha nullsats fra 1. juli 2001.

Under arbeidet med forslaget til momsreform var Regjeringen opptatt av rammevilkårene for reiselivssektoeren. Vi fant det imidlertid mest hensiktsmessig å foreslå redusert moms for persontransport og overnatting, slik også regjeringen Bondevik tok til orde for i nasjonalbudsjettet sist høst. Dette fordi en slik utviding av momssystemet ville bety en vesentlig forenkling av rutinene for de enkelte næringer, der bl.a. hotellvirksomhet som også driver med servering, dels omfattes av moms, dels faller utenfor momssystemet. Det er i denne sammenheng viktig å huske på at bedrifter som nå blir momspliktige, samtidig får rett til å trekke fra merverdiavgiften ved innkjøp og investeringer til virksomheten. For overnattingsbedrifter ville dette betydd at de kunne trekke fra momsats på 23 pst. på investeringer, mens utgående moms ville bli 12 pst. Ifølge Finansdepartementets beregninger ville det gitt en eventuell samlet prisøkning på under 5 pst. for overnattingssektoren, mens prisvirkningen for persontransport ville blitt svært begrenset som følge av ulike kompensasjonsordninger.

Tilsvarende var også Regjeringen opptatt av å senke matvareprisene, ikke minst med sikte på å redusere grensehandelen. Kjøtt er den viktigste varen for nordmenn som handler i Sverige. Derfor foreslo vi en momskompensasjonsordning for kjøtt. Det var et målrettet tiltak som også ville være enkelt å håndtere for næringslivet så vel som for myndigheter. Et flertall bestående av Arbeiderpartiet og sentrumspartiene går nå inn for redusert moms på matvarer fra 1. juli. Vi får for så vidt et utfordrende arbeid med å sikre klare avgrensninger, og Regjeringen vil fram til 1. juli arbeide med å komme fram til et mest mulig enkelt og forutsigbart regelverk for iverksetting av disse vedtakene. Departementet har foreløpig anslått provenytapet av et slikt tiltak til å være i størrelsesordenen 6,5 milliarder kr på årsbasis. På bakgrunn av Stortingets avgiftsvedtak vil departementet som nevnt arbeide med å finne hensiktsmessige avgrensninger. Og siden den detaljerte avgrensningen ikke er endelig avklart, har jeg gjort Stortinget oppmerksom på at provenyanslaget er usikkert.

Som følge av budsjettforliket skal investeringsavgiftsloven oppheves med virkning fra 1. januar 2002. Investeringsavgiften er en særnorsk og uthulet avgift som vi lenge har hatt et ønske om å fjerne. Arbeiderpartiets regjering foreslo allerede i skattereformen av 1992 at investeringsavgiften skulle avvikles, men så langt har ikke et flertall i Stortinget prioritert det i forhold til andre endringer som det også har vært ønske om å gjennomføre. Nå er det et flertall for en slik endring.

Rammebetingelsene for luftfarten er blitt aktualisert denne høsten. ESA har krevd lik sats på innenlandsruter og utenlandsruter, og at det i prinsippet skal oppkreves avgift på alle innenlandsruter. Resultatet er at flyreiser til og fra utlandet blir billigere ved at avgiften reduseres fra 232 kr til 128 kr pr. passasjer.

Samtidig blir satsene på flyginger innenlands økt fra 116 kr til 128 kr, og avgiften vil omfatte flere flyginger innenlands. Regjeringen holder imidlertid fast ved at denne avgiften ikke skal omfatte ruter til, fra og innen Nord-Norge, unntatt Bodø og Tromsø. Avgiftsbelastningen vil imidlertid øke for innenlandsrutene i Sør-Norge for de tilfellene hvor man ikke har hatt avgift. For Regjeringen var det derfor viktig å sikre en nullsats for luftfarten i momssystemet. Nullsats innebærer at virksomheten får full fradragsrett, men skal ikke beregne utgående merverdiavgift av omsetningen. Nullsatsen innebærer isolert sett en lettelse på 300 mill. kr for innenriks luftfart pr. år, og dette er det mest målrettede virkemidlet for å motvirke en sterk økning i avgiftsbelastningen på flyrutene innenlands.

Regjeringens forslag innebærer for øvrig at en rekke tjenester nå blir omfattet av merverdiavgiftsplikten. Det gjelder bl.a. advokattjenester, konsulent- og rådgivningsvirksomhet, inkasso- og kredittopplysningsvirksomhet, edb-tjenester og kringkastingstjenester med unntak av NRKs lisens mv. Mens oppdragsforskning blir avgiftspliktig, blir annen forskning unntatt.

En tjeneste som Regjeringen har vært særlig opptatt av, er advokattjenester som ytes til vanlige forbrukere. Etter Regjeringens mening er det viktig for rettsikkerheten at alle kan få tilgang til slik hjelp, også de som har svak økonomi. Derfor foreslår vi å heve inntektsgrensen for fri rettshjelp.

Offentlig forvaltning er i en særstilling fordi den ikke har fradragsrett for merverdiavgift og vil få økte kostnader når flere tjenester blir avgiftspliktige. Regjeringen har foreslått at både stat og kommune blir kompensert for merutgiftene som følger av utvidet merverdiavgiftsplikt.

Momsreformen er et viktig og nødvendig bidrag til arbeidet med å fornye skattesystemene i Norge, og tiden er mer enn moden for at den skal innføres. En generell avgiftsplikt på tjenester bidrar til at det norske regelverket kommer mer på linje med regelverket internasjonalt. Vi får nå et mer robust og framtidsrettet system, tilpasset et samfunn der tjenesteyting spiller en stadig større rolle.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Kristian Foss (H): Jeg skal ikke bruke tiden til å begrunne hvorfor Høyre går imot iverksetting av reformen nå. Det har vi begrunnet i en ganske omfattende debatt tidligere, i forbindelse med vårt forslag om å sende saken tilbake.

Men jeg har to konkrete spørsmål. I det hele tatt kan man si at avgrensningen av hva som skal unntas tjenestemoms og hva som skal omfattes, virker lite forberedt. I finansdebatten ble det fra bl.a. talere fra Arbeiderpartiet

reist spørsmål om hva som menes med at turistnæringen skal fritas. En sterkt økende del av turistnæringen er bl.a. opplevelses- og aktivitetsselskaper. Er disse omfattet av begrepet turistnæringen? Kan statsråden uttale seg rime- lig konkret om det, idet spørsmålet er reist både i uttalel- ser til departementet, i høring med komiteen og i den fi- nansdebatt vi har lagt bak oss.

Mitt andre spørsmål gjelder forberedelse av den skat- tereform som er omtalt i budsjettforliket. Det har vært ut- talt fra representanter for forlikspartiene, i særlig grad fra Kristelig Folkeparti, at denne reformen er en invitasjon til et bredere forlik. Hvordan er det mulig når man ikke aner noe om reformens innhold før den legges inn som en del av et budsjett for 2002? Man vil ikke, så vidt jeg forstår, gå veien om utredning, om kommisjon, om hø- ring, om stortingsmelding. Alt dette var deler av skatte- reformen av 1992 og muliggjorde et bredere forlik. Man vil altså legge det inn i et budsjett, og et budsjett etter da- gens behandlingssystem har det ved seg at det krever bare det nødvendige flertall og er sjelden gjenstand for brede politiske kompromisser, for å si det forsiktig. Det har det aldri vært. I sin natur er den behandlingsmåten man har lagt opp til, både lukket – stikk i strid med bl.a. det som de tidligere regjeringspartiene hevder – og i sin form heller ikke en invitasjon til bredere forlik.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Representan- ten viste til at forslaget til avgrensning av merverdiavgif- ten på mat virket lite forberedt. Ja, selvsagt. Regjeringen har ikke fremmet forslag om lavere merverdiavgift på mat, og Regjeringen har heller ikke fremmet forslag om konjunkturavgift på næringsbygg. Det er resultater av behandlingen i Stortinget, og da er det selvsagt også slik at Regjeringen ikke har et ferdig opplegg for de avgren- ningene som her må gjennomføres. Det innebærer også at det er behov for å forberede disse avgrensningene gjennom forskriftsarbeidet. Det vil vi selvsagt gjøre, og vi vil gjøre det på en måte som vi mener i best mulig grad ivaretar de hensyn som flertallet i Stortinget har lagt til grunn.

Når det gjelder avgrensningen av merverdiavgifts- reduksjonen for mat, vil vi kunne trekke på de erfaringene man har, bl.a. fra Sverige. Men det er ingen tvil om at det er kompliserte avgrensninger i visse sammenhenger, og det er derfor nyttig at vi har tiden fram til 1. juli til å fore- ta alle disse avgrensningene.

Tilsvarende gjelder i forhold til konjunkturavgift på bygg hvor det er kommet en del spørsmål som også de- partementet er blitt kjent med. Da er det slik at en del av- grensninger framgår direkte av finanskomiteens merknad- er i innstillingen. De vil selvsagt bli lagt til grunn, men det er også en del gråsoner rundt det som vil måtte avkla- res gjennom forskrift og gjennom praksis. Det vil Regje- ringen søke å gjøre, og da legger jeg til grunn de inten- sjonene som ligger i budsjettavtalen, og som ligger til grunn i innstillingen.

Så reiste representanten spørsmål om hva med opple- velser. Når det gjelder store opplevelsesanlegg som f.eks. Kristiansand Dyrepark, Norgesparken TusenFryd, Hunder-

fossen og for den saks skyld Nordkapplatået, er det rime- lig klart at dette er eksempler på anlegg som vil komme innenfor unntaket. Så må vi foreta avgrensninger i for- hold til ulike aktiviteter som kan defineres som reiseliv, og som også er opplevelser. Det er blant de avgrensning- ene som vi nå skal gjøre i departementet på bakgrunn av det vedtak som Stortinget gjør, men det er ikke mulig for meg i dag å gi en klar avgrensning på hvor langt unntaket vil strekke seg.

Børge Brende (H): Finansministeren bekreftet i sin svarreplikk til representanten Foss noe vi har hatt mistan- ke om, at den nye konjunkturavgiften for bygg og halvert moms på mat ikke har vært spesielt godt forberedte om- legginger. Vi får nå daglig henvendelser knyttet til kon- junkturavgiften på bygg, hvor det er mange gråsoner.

Det jeg kunne tenke meg å spørre finansministeren om, er den nye skattereformen som statsråden varsler, hvor han sier at han ønsker innført en progressiv bedrifts- beskatning. En progressiv bedriftsbeskatning skal gå ut på at bedrifter som tjener mye og har høye overskudd – og overskudd som er over et visst nivå i forhold til egen- kapital – skal få en høyere skattesats. Det interessante er hvordan man skal gå inn og beregne egenkapitalen i be- driften. En moden bedrift som har stor egenkapital, vil da kunne få en lav skattesats, fordi man har en moderat av- kastning på den kapitalen som ligger der. En nystartet IT- bedrift, hvor hoveddelen av kapitalen er kompetansen som ligger i arbeidskraften, vil kunne tjene penger, og vil da få en høy skattesats på store deler av sitt overskudd.

Er dette en skattemodell som vil oppmuntre til de be- driftene vi vil ha flere av, nemlig kunnskapsorienterte og kunnskapsbaserte bedrifter? Synes finansministeren det er riktig å ha et skattesystem for bedrifter hvor bedrifter som har høy avkastning på egenkapitalen, skal straffes? Jeg trodde faktisk at bedriftenes oppgave var å sørge for høy inntjening, en inntjening som igjen kan reinvesteres i andre arbeidsplasser og i andre investeringer.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: La meg først få lov til å dvele ved noen merknader som representanten Brende kom med i sitt innlegg tidligere i dag i debatten. Han viste til skattekompromisset i forbindelse med skat- tereformen i 1992 og til at Regjeringen hadde gått bort fra det. Da må jeg få lov til å vise til at det har skjedd be- tyddelige avvik i forhold til det kompromisset som ble inngått av et bredt flertall i Stortinget rundt reformen i 1992. Mest åpenbart er det gjennom den uthulingen som har skjedd gjennom delingsmodellen, og som har ført til at fordelingsegenskapene har blitt vesentlig svakere. Det ville ha blitt gjenopprettet gjennom noen av de forslag som Regjeringen har lagt fram i forbindelse med årets budsjett, men viktige forslag både når det gjelder identi- fikasjon og tak, har ikke fått tilslutning.

Et annet viktig brudd med skattekompromisset var re- deribeskatningen, som vil bryte grunnleggende med den nøytraliteten som veldig mange har pekt på som et viktig element i skattekompromisset.

Så har jeg også lyst til å vise til at Norge har en lav selskapskattesats sett i internasjonal sammenheng. Vi har fra Regjeringens side vært opptatt av at vi må bedre fordelingsegenskapene i systemet, samtidig som vi ivaretar hensynet til nøytralitet. Vi har sagt at det tilsier at vi arbeider med en reform, hvor vi legger til grunn en noe høyere beskatning på særlig høy avkastning. Jeg har sagt at vi trenger noe mer tid på å forberede en slik modell enn det som var mulig å ha tilgjengelig før fremleggelsen av budsjettet for 2001. Vi vil arbeide videre med det.

Det kompromiss som er inngått av et flertall i Stortinget, bygger på de samme prinsippene som fremgår av nasjonalbudsjettet, og bryter ikke i forhold til det. Det innebærer at Regjeringens arbeid vil bli videreført på dette området, og vi vil komme tilbake til det i budsjettet for neste år.

Per-Kristian Foss (H): Jeg vil gi finansministeren ett råd. Hvis man lurer på hva man skal svare på, svar på det det spørres om. Hvis man lurer på hva man skal si, si det som det er. Det som er tilfellet, er jo at regjeringspartiet Arbeiderpartiet har gått bort fra sitt syn på utbytteskatt. I 1998 gikk de mot. Så sier man at man nå går inn for det man gikk imot sist, fordi det har skjedd så vesentlige endringer, og det kaller man uthulinger av delingsmodellen. Men det var skjedd også i 1998. Det har ikke skjedd siden 1998.

Så bruker man også som begrunnelse at Norge har en lav kapitalskattesats i internasjonal sammenheng. Det er å snu på hodet de argumenter man brukte da man gikk inn for skattereformen i 1992, nemlig at lave satser var en tilsiktet virkning av skattereformen, fordi man utvidet grunnlaget. Lave satser førte likevel til mer skatt, fordi man tidligere hadde hatt et mye smalere grunnlag, altså man beskattet mer. Da kan man ikke snu på argumentet ti år etter og si at vi har så lave satser internasjonalt, og sammenligne oss med land som har et helt annet grunnlag.

Jeg må vende tilbake til mitt forsøk på å spørre finansministeren om hva han mener med turistnæringen. Jeg spurte ikke om mat. Jeg spurte ikke om konjunkturavgift på bygg. Jeg spurte ikke om opplevelsesanlegg, som var det statsråden svarte på. Jeg spurte om hva som gjelder opplevelsesselskaper. Siden dette ikke er et nytt spørsmål for finansministeren – det samme spørsmålet ble i finansdebatten tatt opp av hans partifelle Eirin Faldet – regnet jeg med at jeg kunne minne om det, for liksom å gjøre statsråden rimelig forberedt på spørsmålet. Det har altså vært oppe for et par døgn siden. Så jeg gjentar det spørsmålet: Er opplevelsesselskaper som en del av turistnæringen nå fritatt for moms, eller de ikke det? Så gir jeg statsråden til slutt anledning til å svare på det spørsmål han ikke svarte på: Hvordan vil han forberede en skattereform på en måte som gjør at det blir åpenhet om det, høringer om det og muligheter for bredere forlik enn bare som en del av et budsjett?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Når det gjelder hva jeg svarte på av spørsmål fra representanten

Foss, var det så vidt bredt anlagt at det var fullt mulig å forstå hans spørsmål slik at han også stilte spørsmål om hvilke avgrensninger som generelt skulle gjøres.

Når det gjelder det mer konkrete, som han her gjentar, faller det inn under det som jeg har redegjort for. Her er det behov for nærmere avgrensninger gjennom forskriftsarbeidet i departementet. Det er ikke slik at Finansdepartementet er beredt til å svare på alle spørsmål om de avgrensninger som skal foretas. Derfor er jeg tilfreds med at det er noe tid fram til iverksettelsen av reformen. Men det er altså slik – og jeg vil veldig sterkt understreke det – at når Finansdepartementet fremmer forslag til en reform, er den selvfølgelig vel forberedt, men man kan ikke forvente at Finansdepartementet og Regjeringen skal være forberedt på en reform som gjennomføres som følge av behandlingen i Stortinget. Da vil vi lojalt følge de beslutninger Stortinget gjør, prøve å rette oss etter de merknadene som er gitt og etter den avtale som er inngått, og gjøre det på den måte som vi mener er mest mulig i samsvar med det.

For øvrig er det også viktige avgrensninger som kan leses ut av de beløp som avtalepartene har trukket opp i avtalen, av virkningen av de avgrensningene som skal være f.eks. når det gjelder reiseliv, som er viktige forståelsespunkter i hvor langt unntaket skal strekke seg.

Så til spørsmålet om utbytteskatten. Ja, Arbeiderpartiet har vært imot en skatt på utbytte på mottakers hånd. Men det er jo slik at hvis man kommer til at situasjonen nå er annerledes, er det fullt mulig å ta et annet standpunkt. Det har vi gjort. Vi mener at det er viktige begrunnelser for det. Én viktig begrunnelse er at fordeling av utbyttet har blitt stadig skjevare, det er blitt et større volum på utbyttet og det er fordelt stadig skjevare. En annen er at fordelingsegenskapene i skattesystemet er blitt uthult. Derfor mener vi at det er riktig å iverksette tiltak som gjenoppretter det.

Når det gjelder spørsmålet om en bredere enighet rundt reformen, kommer vi til å ta sikte på å ha en åpenhet i forhold til næringslivet og de parter som berøres. Forslaget vil bli fremsatt i forbindelse med budsjettet for neste år. Det vil altså ikke bli fremlagt en særskilt melding i forkant.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Kjellaug Nakkim (H): For Høyre er det et problem at momsreformen ikke er behandlet på en demokratisk måte.

Dagens lovendringsforslag, som omfatter en generell momsats på tjenester, er basert på en utredning som ble ferdig i 1990. Utvalgets utredning ble deretter sendt ut på høring. Men lovendringsforslaget baserer seg da på en ti år gammel høring. Det er mange berørte næringsorganisasjoner og bedrifter som overhodet ikke har fått lov til å uttale seg til lovendringsforslaget. Dette er et demokrati-problem. De mange henvendelser komiteen har fått, vitner også om dette.

Loven tar utgangspunkt i en speilvendning av dagens regelverk, slik at i prinsippet skal alle varer og tjenester være momspliktige så sant det ikke er gitt eksplisitt unntak.

Høyre støtter denne tilnærmingen. Vi mener at et slikt system fanger opp utviklingen av nye varer og tjenester i samfunnet. Men hvorfor vi ikke går inn for denne lovendringen nå, har vi grunnlagt tidligere, jeg skal ikke komme nøyere inn på det nå i denne omgang, når vi ser ut til å ha så dårlig tid som vi har mot slutten av møtet.

Men jeg vil gjerne si at når vi nå har loven til behandling, vil Høyre følge opp sine løfter. Vi er derfor enig i at reiselivsnæringen, persontransport og kultur inklusive idrett ikke skal ilegges moms. De avgrensninger flertallet i dag gjør, er vi derimot ikke enige i.

Det kunne kanskje være nok, når det gjelder spørsmålet om halvert moms på matvarer, å henvise til budsjettdebatten. Men jeg finner på nytt å måtte understreke at dette er det minst målrettede fordelingspolitiske tiltak som er blitt vedtatt på mange år, enten målsettingen nå er å redusere grensehandelen, å støtte barnefamiliene eller å støtte landbruket.

Når man så finansierer dette med å øke den generelle momssatsen til 24 pst., er begeret mer enn fullt. Det som imidlertid er positivt, er at det er vilje til å fjerne investeringsavgiften fra 1. januar 2001. Men dessverre, spørsmålet om hvordan dette skal finansieres, svever i det blå. Høyre vil på det sterkeste advare mot å øke den generelle momssatsen eller foreta andre skatteøkninger.

Departementet skriver flere steder i proposisjonen om de vanskelige avgrensningsspørsmålene, om hva som skal unntas, og hva som bør være avgiftspliktig. Dette fremkommer klart av Regjeringens forslag og de endringer flertallet foreslår. Det er med undring man registrerer at sirkus og faste opplevelsessentre, som TusenFryd og Nordkapp-platået, og kanskje også Badeland i Telemark, skal unntas fra avgiftsplikt, mens omreisende tivoli, arrangerte jakttilbud og breturer nok kommer til å bli ilagt moms. For i forslaget presiserer man at det skal være opplevelsessentre, det er ikke snakk om opplevelsesselskaper.

Enda vanskeligere blir avgrensningen innen området idrett. Det skal innkreves moms på salg av treningskort i treningsstudioer, men avgiftsplikten skal ikke omfatte bruk av slike studioer i regi av idrettslag i forbindelse med treningstilbud overfor medlemmer. Forutsetningen for avgiftsfritaket er at dette ikke skjer i vesentlig konkurranse med registrert næringsvirksomhet. Her er det duket for mangt et tolkningsspørsmål. Det normale er at små idrettslag kjøper tjenester fra treningsstudioer. Vil det da bli med moms eller uten moms? De små idrettslagene kan jo samarbeide med de store, for de har som regel treningsstudioer selv. Men da har vi den praksisen at de ikke skal kunne komme i konkurranseforhold til den kommersielle driften. Så her vil det igjen kunne bli duket for tolkningsspørsmål. Men hvis man så tvinger idrettslagene til å betale moms, vil man etter hvert ta knekken på alle de små idrettslag landet over. Det inkonsekvente er at det fra statens side er et sterkt ønske om at folk generelt skal ha en livsstil som innebærer regelmessig fysisk aktivitet. Og for dagens befolkning betyr det trening på S.A.T.S og andre treningsstudioer. På denne aktiviteten legges det full avgift, mens f.eks. potetgull og sjokolade,

som er en medvirkende årsak til at vi bør trene, får halv avgift. Forstå det den som kan!

Serveringstjenester har hatt og skal ha full moms, mens det etter hva jeg forstår, vil det bli halv moms på mat vi kjøper i kiosker og på bensinstasjoner. Blir en servert maten, er det full moms. Bærer du den selv, er det halv moms – og det på samme type mat.

Likeledes må lovforslaget være slik å forstå at fysioterapeuter og kiropraktorer, som har treningstilbud, vil bli fritatt for avgiftsplikten.

Merverdiavgiften på forskningstjenester er et annet område hvor det vil oppstå vanskelige avgrensninger slik lovforslaget foreligger.

Jeg stiller meg undrende til forskjellsbehandlingen av frittstående borettslag og borettslag tilknyttet boligbyggelag. Frittstående borettslag må betale moms på kjøp av sin forretningsførsel, mens borettslag tilknyttet boligbyggelag fritas. Det er ingen begrunnelse for denne avgrensningen i proposisjonen.

Jeg har tatt for meg noen av de mest groteske eksemplene på dårlig begrunnede avgrensninger. Det er haugevis av dem i proposisjonen, innen både helsetjenester, finansielle tjenester osv. Og jeg har heller ikke gått inn på konkurransevridningen mellom offentlige og private tjenester, hvor de offentlige er fritatt for moms og de private er pålagt moms, selv om det er samme tjeneste. Det hele bunner i dårlig saksbehandling og at saken ikke har vært på den obligatoriske høringsrunden. I tillegg har man nå også åpnet for gradert moms. Hvorfor halv moms på mat og ikke på bleier – det er det heller ingen begrunnelse for – eller hvorfor ikke gradert moms på legemidler, når nå kosttilskudd har det? Jeg gjetter på at lobbyvirksomheten kommer til å stige med flere hundre prosent i årene som kommer.

Helt til slutt vil jeg ta opp det forslaget Høyre har fremmet i Innst. O. nr. 23.

Presidenten: Representanten Kjellaug Nakkim har teke opp det forslaget ho omtala.

Fleire har ikkje bede om ordet til sakene nr. 2 og 3.
(Votering, sjå side 146)

Etter at det var ringt til votering i fem minutt, sa **presidenten:** Odelstinget skal då votere i sakene nr. 1 – 3.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå John I. Alvheim på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 2, frå Olav Gunnar Ballo på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slike vedtak:

A

L o v

om endringer i lov 5 august 1994 nr 56 om medisinsk bruk av bioteknologi

I

I lov 5 august 1994 nr. 56 om medisinsk bruk av bioteknologi gjøres følgende endringer:

§ 1-2 skal lyde:

§ 1-2 Virkeområde

Loven gjelder for medisinsk bruk av bioteknologi på mennesker, og oppsøkende genetisk virksomhet.

Loven gjelder ikke for forskning som ikke har diagnostiske eller behandlingmessige konsekvenser for deltageren eller hvor opplysninger om den enkelte ikke føres tilbake til vedkommende. Unntatt fra dette er bestemmelsene i §§ 3-1 og 3a-1.

Presidenten: Her ligg det føre eit avvikande forslag, forslag nr. 1, frå Framstegspartiet:

«I lov 5. august 1994 nr. 56 om medisinsk bruk av bioteknologi gjøres følgende endringer:

§ 1-2 skal lyde:

§ 1-2 Virkeområde

Loven gjelder for medisinsk bruk av bioteknologi på mennesket. Loven gjelder ikke forskning. Unntatt fra dette er bestemmelsene i §§ 3-1 og 3a-1.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 59 mot 12 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.41.27)

Vidare var tilrådd:

Nytt kapittel 6a skal lyde:

Kapittel 6a Oppsøkende genetisk virksomhet

§ 6a-1 Oppsøkende genetisk virksomhet

Når det er dokumentert at en pasient er disponert for eller har en arvelig sykdom som kan gjøres til gjenstand for oppsøkende genetisk virksomhet, kan pasienten selv bestemme om han eller hun vil informere berørte slektninger om dette.

Dersom pasienten ikke selv kan eller vil informere berørte slektninger, kan legen be om pasientens samtykke til å informere disse, hvis vilkårene i fjerde ledd er oppfylt og sykdommen er godkjent av departementet etter sjettem ledd.

Dersom pasienten ikke kan eller vil samtykke til at legen informerer berørte slektninger, kan legen likevel gjøre dette, hvis vilkårene i fjerde ledd er oppfylt og sykdommen er godkjent av departementet etter sjettem ledd.

Før legen tar kontakt med slektningene, skal han eller hun vurdere om:

1. det gjelder en sykdom med vesentlige konsekvenser for den enkeltes liv eller helse,
2. det er en rimelig grad av sannsynlighet for at også slektningene har et arvelig sykdomsanlegg som kan føre til sykdom senere i livet,

3. det foreligger en dokumentert sammenheng mellom det arvelige sykdomsanlegget og utvikling av sykdom,
4. de genetiske undersøkelser som benyttes for å fastslå det arvelige sykdomsanlegget er sikre og
5. sykdommen kan forebygges eller behandles med god effekt.

Dersom slektningen er under 16 år, skal bare foreldrene eller andre med foreldreansvar informeres.

Departementet skal i forskrift eller i det enkelte tilfelle bestemme hvilke sykdommer som kan gjøres til gjenstand for oppsøkende genetisk virksomhet.

Presidenten: Her ligg det føre to avvikande forslag. Det er forslag nr. 1, frå Framstegspartiet:

«§ 6a-1 skal lyde:

§ 6a-1 Oppsøkende genetisk virksomhet i slekter med genetisk sykdom eller sykdomsrisiko

Slektninger til en pasient som er disponert for eller har en arvelig sykdom, har rett til å få vite det, dersom de kan ha økt sykdomsrisiko, og forutsetningene for oppsøkende medisinsk genetisk virksomhet er til stede. Slektninger har rett til å avslå å ta imot slik informasjon.

Når det er dokumentert eller sannsynliggjort at en pasient er disponert for eller har en arvelig sykdom som kan gjøres til gjenstand for oppsøkende medisinsk virksomhet i slekten, skal pasienten anmodes om å orientere familiemedlemmene om at de kan ha økt sykdomsrisiko, og derfor kan få nytte av genetiske undersøkelser og veiledning om tiltak for å redusere sykdomsrisikoen eller sikre diagnose på et tidligst mulig tidspunkt. Legen bør ta på seg å kvalitetssikre slik informasjon fra pasienten.

Dersom pasienten finner det vanskelig eller av andre grunner ikke selv kan eller vil informere berørte slektninger, skal legen påta seg å informere disse, dersom vilkårene i femte ledd er oppfylt.

Dersom pasienten ikke kan eller vil samtykke til at legen informerer berørte slektninger, skal legen likevel gjøre dette, hvis vilkårene i femte ledd er oppfylt.

Før legen tar kontakt med slektningene skal han eller hun vurdere om

1. det gjelder en sykdom med vesentlige konsekvenser for den enkeltes liv eller helse,
2. det er rimelig grad av sannsynlighet for at også slektningene har et arvelig anlegg som kan føre til sykdom senere i livet,
3. sykdommen kan forebygges eller behandles. Dersom slektningen er under 16 år skal bare foreldrene eller andre med foreldreansvar informeres.»

Og det er forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti:

«I lov 5. august 1994 nr. 56 om medisinsk bruk av bioteknologi skal § 6a-1 fjerde ledd pkt. 3 lyde:

3. det foreligger en sikker dokumentert sammenheng mellom det arvelige sykdomsanlegget og utvikling av sykdom,»

Når det gjeld fjerde ledd nr. 3, har Framstegspartiet varslet at dei støttar innstillinga subsidiært.

Det blir først votert alternativt mellom innstillinga, med unntak av fjerde ledd nr. 3, og forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, og så alternativt mellom innstillinga til fjerde ledd nr. 3 og forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti.

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen, med unntak av fjerde ledd nr. 3, og forslaget frå Framstegspartiet vart tilrådinga frå komiteen vedteken med 59 mot 12 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 15.42.21)
2. Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen til fjerde ledd nr. 3 og forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart tilrådinga vedteken mot 5 røyster.

Vidare var tilrådd:

II

Ikrafttreden

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Vidare var tilrådd:

B

Stortinget ber Regjeringen om å gjennomføre en evaluering av erfaringene med oppsøkende genetisk veiledning og legge fram erfaringene for Stortinget etter at loven har vært praktisert i en femårsperiode.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Her vil presidenten gjere merksam på at når det gjeld Innst. O. nr. 23, som er omdelt til representantane, er det enkelte eksemplar som ikkje inneheld sidene mellom 96 og 112. Presidenten håpar at dei som har fått eit slikt eksemplar, ikkje får problem under voteringa.

Under debatten er det sett fram 12 forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Kenneth Svendsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen
- forslag nr. 2, frå Kenneth Svendsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen
- forslaga nr. 3 og 4, frå Kenneth Svendsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen
- forslag nr. 5, frå Kenneth Svendsen på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslag nr. 6, frå Kjellaug Nakkim på vegner av Høgre og representanten Steinar Bastesen
- forslaga nr. 7-9, frå Kenneth Svendsen på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 10, frå Kjellaug Nakkim på vegner av Høgre
- forslaga nr. 11 og 12, frå Kristin Halvorsen på vegner av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 13, frå representanten Steinar Bastesen, er ikkje sett fram.

Forslaga er tekne inn i innstillinga på sidene 101-104.

Presidenten tek fyrst for seg forslag nr. 9, frå Framstegspartiet, og forslag nr. 10, frå Høgre. Desse to forslaga er likelydande og har følgjande ordlyd:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om forbud mot offentliggjøring av skattemeldingene, i kombinasjon med en ordning med konsesjon for tilgang til skattemeldingene ved konkret behov for informasjon om den enkelte skattyter.»

Forslaget vert i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende til Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slike vedtak til

L o v e r

A .

L o v

om endringer i lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt

I lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt gjøres følgende endringer:

I

§ 8 nr. 1 skal lyde:

Likningssjefen *for* den kommune hvor den skattepliktige skal iliknes skatt etter reglene i skatteloven § 3-1 eller § 3-4, avgjør hvorledes forskottstrekket skal foretas.

Likningssjefen sørger for at det før inntektsårets begynnelse blir utstedt skattekort for alle skattepliktige som må forutsettes å få trekkpliktig inntekt av betydning. Skattepliktig som åpenbart ikke vil få utliknet skatt, kan fritas for forskottstrekk.

Likningssjefen *for* den kommune hvor arbeidsgiveren hører hjemme eller har sitt kontor (hovedkontor) skal etter nærmere regler som gis av departementet, foreta individuell verdsetting av naturalytelser som arbeidsgiveren skal medregne i trekkgrunnlaget, jfr. § 6, 2.

§ 10 nr. 1 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Er det ikke dekning for det samlede beregnede trekk i de kontante ytelser, plikter arbeidsgiveren straks å melde fra om forholdet til likningssjefen *for* den skattepliktiges skattekommune.

§ 18 nr. 1 skal lyde:

Forskottsskatt utskrives av likningssjefen *for* den kommune hvor den skattepliktige anses bosatt etter skatteloven § 3-1 eller hvor den skattepliktige etter reglene for øvrig i skatteloven § 3-4 skal iliknes skatt, jf. § 8 nr. 1.

§ 29 nr. 1 første ledd skal lyde:

Forskottsskatt, restskatt, skatt fra etterskottspliktige skattytere og utliknet skatt skal innbetales til skatteoppkreveren i den *kommune skatten* er skrevet ut *for*.

§ 45 nr. 1 skal lyde:

En skattepliktig som har hatt forskottstrekk og ikke blir tatt opp til skattlegging i vedkommende kommune for det inntektsår trekket gjelder, kan ikke kreve det trukne beløp tilbake med mindre han av likningsmyndighetene *for* kommunen er ansett ikke skattepliktig her i landet for vedkommende inntektsår eller godtgjør å ha betalt skatt av lønnsinntekten for samme inntektsår i en annen kommune her i landet eller at skatt ikke er iliknet ham fordi inntekten ikke har nådd opp i skattepliktigt størrelse.

Presidenten: Senterpartiet og representanten Steinar Bastesen har varslet at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 66 mot 3 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.46.40)

Vidare var tilrådd:

II

§ 23 nr. 1 annet punktum skal lyde:

Restskatt under *kr 100* blir ikke å innkreve.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varslet at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 46 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.08)

Vidare var tilrådd:

III

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2001. Endringen under II trer i kraft fra 1. januar 2001 med virkning fra og med skatteavregningen for inntektsåret 2000.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

B .

L o v

om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift

I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

I

Nytt kapittel XIV a skal lyde:

Kapittel XIV a Om bindende forhåndsuttalelser

§ 58 a *Skattedirektoratet kan på anmodning fra avgiftspliktig avgi forhåndsuttalelse om de avgiftsmessige virkningene av en konkret planlagt disposisjon før den igangsettes. Dette gjelder bare når det er av vesentlig betydning for den avgiftspliktige å få klarlagt virkningene før igangsetting eller Skattedirektoratet finner at spørsmålet er av allmenn interesse.*

Avgitt forhåndsuttalelse etter dette kapittel skal legges til grunn som bindende ved fastsettelsen dersom den avgiftspliktige krever det og den faktiske disposisjonen er gjennomført i samsvar med forutsetningene for uttalelsen.

§ 58 b *Ordningen med bindende forhåndsuttalelser gjelder ikke ved innførsel av varer som nevnt i kapittel XVI.*

§ 58 c *Det skal betales et gebyr for en bindende forhåndsuttalelse.*

§ 58 d *Skattedirektoratets avgjørelse om ikke å avgi bindende forhåndsuttalelse kan ikke påklages.*

En bindende forhåndsuttalelse kan ikke påklages eller prøves i egen sak for domstol.

Avgjørelse hvor bindende forhåndsuttalelse er lagt til grunn, kan påklages eller bringes inn for domstol etter de ellers gjeldende bestemmelser.

§ 58 e *Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette kapittel, herunder om gebyr.*

II

Endringene under I gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

C .

L o v

om endring i lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer m.v.

I lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer m.v. gjøres følgende endring:

I

§ 7 femte ledd skal lyde:

Ved gjennomføringen av denne lov får for øvrig bestemmelsene i lov om merverdiavgift kap. I, II, III, V, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XIV a, XV, XVIII og XX anvendelse så langt de passer.

II

Endringen under I gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

D .

L o v

om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til kommunane

I lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til kommunane gjøres følgende endringer:

I

Ny § 8 A skal lyde:

§ 8 A Reglar om kommunefordeling av grunnlaget for eigedomsskatt for kraftanlegg

§ 8 A-1 Kommunefordeling av grunnlaget for eigedomsskatt for kraftanlegg sett i drift pr. 1. januar 2000

(1) Kommunefordeling av grunnlaget for eigedomsskatt for kraftanlegg med kraftstasjon med installert effekt over 1000 kW sett i drift pr. 1. januar 1997, skal byggje på plasseringa av slike særskilte driftsmiddel i kraftanlegget som nemnt i § 1-1 andre leden i forskrift av 20. januar 1997 nr. 79 om fastsettelse av skattemessige inngangsverdier pr. 1. januar 1997 for særskilte driftsmidler i kraftforetak og det fastsatte gjenanskaffingsverdet (GAV) for slike driftsmiddel etter reglane i kapittel 2 i same forskrift. Kommunefordelinga av skattegrunnlaget skal skje i same høve som GAV for dei særskilte driftsmiddel i kraftanlegget som ligg i den einsskilte kommune, har til samla GAV for alle særskilte driftsmiddel i kraftanlegget. Fordelinga av GAV på dei særskilte driftsmiddel som ligg i kvar kommune, skal byggje på oppgaver frå Norges vassdrags- og energidirektorat og retningsliner fastsett av departementet. GAV for adkomstane skal ikkje medrekna. GAV for reguleringsanlegg med tilhøyrande driftsmiddel skal fordelast mellom alle kraftanlegg som har kraftstasjonar med installert effekt over 1000 kW som ligg nedanfor reguleringsanlegget, i høve til registrerte energiekvivalenter

registrert hos Norges vassdrags- og energidirektorat for desse kraftstasjonane pr. 1. januar likningsåret.

(2) Kostpris for investeringar i særskilte driftsmiddel i kraftanlegg som nemnt i første leden og som vart ført i skatterekneskapet første gong for inntektsåret 1997 eller seinare år, skal nyttast som grunnlag for korrigering av den kommunefordeling av skattegrunnlaget som vert fastsett etter første leden. Slik korrigering vert første gong gjennomført med verknad for eigedomsskatteåret 2002.

(3) Ved kommunefordeling av eigedomsskattegrunnlaget for kraftanlegg med kraftstasjonar med installert effekt over 1000 kW sett i drift etter 1. januar 1997, med tilhøyrande særskilte driftsmiddel som ikkje vart omfatta av GAV fastsett pr. 1. januar 1997, vert gjenanskaffingsverdet for slike driftsmiddel pr. 1. januar 2000 fastsett av Norges vassdrags- og energidirektorat. Ved fastsettjing av gjenanskaffingsverdet for slike driftsmiddel gjeld reglane i forskrift av 20. januar 1997 nr. 79 om fastsettelse av skattemessige inngangsverdier pr. 1. januar 1997 for særskilte driftsmidler i kraftforetak, tilsvarende. Reglane i første leden gjeld tilsvarende.

(4) Ved kommunefordeling av eigedomsskattegrunnlaget for kraftanlegg med kraftstasjonar med installert effekt under 1000 kW sett i drift pr. 1. januar 2000, gjeld reglane i § 8 A-2 første leden første og andre punktum tilsvarende.

(5) Ved kommunefordeling av eigedomsskattegrunnlaget for kraftanlegg som nemnt i tredje og fjerde leden, gjeld korrigeringsregelen i andre leden tilsvarende for investeringar som vart ført i skatterekneskapet første gong for inntektsåret 2000 eller seinare år.

§ 8 A-2 Kommunefordeling av grunnlaget for eigedomsskatt for kraftanlegg sett i drift etter 1. januar 2000

(1) Kommunefordeling av grunnlaget for eigedomsskatt for kraftanlegg sett i drift etter 1. januar 2000, skal byggje på plasseringa av slike særskilte driftsmiddel i kraftanlegget som nemnt i § 8 A-1 første leden pr. 1. januar i likningsåret. Kommunefordelinga av skattegrunnlaget skal skje i same høve som kostpris for dei særskilte driftsmiddel i kraftanlegget som ligg i den einsskilte kommune, har til samla kostpris for alle særskilte driftsmiddel i kraftanlegget. Har slike kraftanlegg kraftstasjonar med installert effekt over 1000 kW som ligg nedanfor eldre reguleringsanlegg, skal det takast omsyn til reguleringsanlegget med tilhøyrande driftsmiddel med dei verdier som nemnt i § 8 A-1 første og andre leden.

(2) Kostpris for investeringar i særskilte driftsmiddel som nemnt i § 8 A-1 første leden i seinare inntektsår enn det året då kraftanlegget vart sett i drift, skal nyttast som grunnlag for korrigering av den kommunefordeling som vert fastsett etter første leden.

(3) Reglane i første leden gjeld tilsvarende for fordeling av eigedomsskattegrunnlag fastsett etter skatteloven § 18-5 sjette leden.

§ 8 A-3 Kommunefordeling av grunnlaget foreigedomsskatt som verdsettjingsreglar ved utskriving av eigedomsskatt

Kommunar som får tildelt ein andel av eigedomsskattegrunnlag for kraftanlegg etter reglane i §§ 8 A- 1 og 8 A-2 skal leggje denne andel til grunn ved utskriving av eigedomsskatt på kraftanlegget.

§ 8 A-4 Gjennomføringsreglar

Reglane i ligningsloven gjeld tilsvarende så langt dei passer ved fastsetjing av kommunefordeling av eigedomsskattegrunnlag etter reglane i denne lova. Nærmare reglar om utfylling og gjennomføring av denne paragraf vert fastsett av departementet i forskrift.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra eiendomsskatteåret 2001.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

E .
L o v

om endring i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. gjøres følgende endring:

I

§ 6 nr. 2 annet punktum skal lyde:

For arbeidstakere som en del av inntektsåret også er skattepliktige for inntekt i riket, blir den samlede inntekt å ligne ved *ligningskontoret* for denne kommune.

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2001.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

F .
L o v

om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven)

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 4-1 skal lyde:

§ 4-1 Alminnelig opplysningsplikt

Den som har plikt til å gi opplysninger etter dette kapittel, skal bidra til at hans skatteplikt i rett tid blir klarlagt og oppfylt. Han skal gjøre vedkommende myndighet

oppmerksom på feil ved ligningen og skatteoppjøret som han er klar over.

§ 4-2 nr. 1 skal lyde:

Selvangivelse for vedkommende år skal leveres av

- den som har hatt formue eller inntekt som han er skattepliktig for her i landet etter annen bestemmelse enn § 10-13 i skatteloven.
- den som *ligningsmyndighetene* pålegger å levere selvangivelse.

§ 4-2 nr. 2 skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om hvilke personlige skattytere som skal levere forhåndsutfylt selvangivelse.

§ 4-2 nr. 6 og nr. 7 oppheves. Nåværende nr. 8 blir nr. 6.

§ 4-3 nr. 1 første punktum skal lyde:

Selvangivelse, herunder forhåndsutfylt selvangivelse, skal inneholde spesifisert oppgave over skattyters brutto formue og inntekt, fradragposter og andre opplysninger som har betydning for gjennomføringen av ligningen.

§ 4-3 nr. 2 oppheves. Nåværende nr. 3 blir nr. 2.

§ 4-5 nr. 6 skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om elektronisk levering, herunder bruk av elektronisk signatur, av forhåndsutfylt selvangivelse.

§ 4-6 nr. 1 første ledd tredje punktum oppheves. Nåværende fjerde punktum blir tredje punktum.

§ 4-6 nr. 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Skattyter som leverer forhåndsutfylt selvangivelse etter § 4-2 nr. 2, skal levere selvangivelse bare til ligningskontoret for bostedskommunen, jf. § 8-6 nr. 1. Dersom skattyter har skattepliktig formue og inntekt i andre kommuner enn bostedskommunen, skal skattyter opplyse om det i selvangivelsen og gi opplysninger om slik inntekt eller formue på skjema fastsatt av Skattedirektoratet til ligningskontoret for kommunen. Skjema som nevnt i foregående punktum trer i stedet for selvangivelse. Ektefelle som i medhold av § 2-12 bokstav a i skatteloven krever seg lignet under ett med den annen ektefelle, skal – når ektefellene den 1. november forut for inntektsåret var bostatt i forskjellige kommuner – opplyse om det i selvangivelsen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 4-7 skal lyde:

- Selvangivelse med vedlegg skal leveres innen utgangen av *februar* i året etter inntektsåret.

2. Skattyter som leverer forhåndsutfylt selvangivelse skal levere selvangivelse med vedlegg innen utgangen av april i året etter inntektsåret.
3. Selvangivelsesfristen skal beregnes separat for ektefeller.
4. Godtgjør noen at det av særlige grunner vil skape betydelige vanskeligheter å levere selvangivelse med vedlegg innen fristen, skal ligningskontoret etter skriftlig søknad gi utsetting.
5. Skattedirektoratet kan forlenge fristen etter nr. 1 til utgangen av mars, og etter nr. 2 til utgangen av mai, for grupper av skattytere og for enkelt skattyter som skal levere selvangivelse til mer enn 10 kommuner.
6. Skattyter som skal ta fast opphold i utlandet og som ikke vil være skattepliktig her i henhold til skatteloven § 2-3 første ledd bokstavene a, b, e og f, jf. § 2-34, etter at han har forlatt landet, skal senest 4 uker før avreisen levere selvangivelse over sin formue og inntekt og kreve forhåndsligning. Midlertidig opphold her i landet medfører ikke slik plikt, men skattyter som er skattepliktig etter skatteloven § 2-3 første ledd bokstav d og annet ledd, kan sende selvangivelse og kreve forhåndsligning.
7. Før et bo sluttes eller selskap eller annen skattepliktig innretning oppløses, skal det leveres selvangivelse og kreves forhåndsligning.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen har varslet at dei går mot § 4-7 nr. 3. Det vert difor votert fyrst over nr. 3.

V o t e r i n g :

1. Tilrådinga frå komiteen til § 4-7 nr. 3 vart vedteken med 42 mot 28 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 15.49.11)
2. Tilrådinga frå komiteen til dei øvrige nummer under § 4-7 vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 6-17 nr. 3 første punktum skal lyde:

Skattyter skal ha kopi av oppgaver som nevnt i §§ 6-16 c og 6-13 nr. 3 *innen 1. februar i året etter inntektsåret, såfremt annen frist ikke er gitt i egen forskrift.*

Presidenten: Her ligg det føre eit avvikande forslag, nr. 4, frå Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen. Forslaget lyder:

«I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endring:

§ 6-17 nr. 3 første punktum skal lyde:

Skattyter skal ha kopi av oppgaver som nevnt i §§ 6-16 c og 6-13 nr. 3 *innen 5. februar i året etter inntektsåret, såfremt annen frist ikke er gitt i egen forskrift.*»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og representan-

ten Steinar Bastesen vart tilrådinga vedteken med 47 mot 22 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.55)

Vidare var tilrådd:

§ 8-1 nr. 3 og 4 oppheves.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 7, frå Framstegspartiet, om at § 8-8 utgår. Forslaget lyder:

«I lov av 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjøres følgende endring:

§ 8-8 utgår.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 58 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.36)

Vidare var tilrådd:

§ 8-8 nr. 1 annet punktum skal lyde:

Det kan legges ut skatteliste i to puljer for skattytere som leverer forhåndsutfylt selvangivelse.

Presidenten: Framstegspartiet og Høgre har varslet at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.51.16)

Vidare var tilrådd:

§ 9-2 nr. 4 annet punktum skal lyde:

Når skattyter har levert forhåndsutfylt selvangivelse og er omfattet av den første skattelisten som legges ut, skal klage over ligningen leveres innen 10. august eller innen seks uker etter at utleggingen ble kunngjort.

Presidenten: Her ligg det føre eit avvikande forslag, nr. 2, frå Framstegspartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen. Forslaget lyder:

«I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endring:

§ 9-2 nr. 4 nytt annet punktum skal lyde:

Når skattyter har levert forhåndsutfylt selvangivelse og er omfattet av den første skattelisten som legges ut, skal klage over ligningen leveres innen 15. august eller innen seks uker etter at utleggingen ble kunngjort.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen vart tilrådinga frå komiteen vedteken med 42 mot 28 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.51.54)

Vidare var tilrådd:

Nåværende § 9-2 nr. 4 annet punktum blir nytt tredje punktum.

§ 10-1 nr. 1 femte punktum skal lyde:

Avgiften skal være

- a) 1 promille av nettoformuen og
- b) 2 promille av nettoinntekten når forsinkelsen ikke er over en måned,
- c) 1 prosent av nettoinntekten når forsinkelsen er over en måned eller
- d) 2 pst. av nettoinntekten når forsinkelsen er over to måneder og levering skjer etter utgangen av mai måned for skattyter som skal levere selvangivelse innen utgangen av februar. For skattyter som skal levere selvangivelse innen utgangen av april måned gjelder tilsvarende når levering skjer etter utgangen av august måned.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 10-2 nr. 2 skal lyde:

Har en skattyter unnlatt å levere pliktig selvangivelse eller næringsoppgave, skal tilleggsskatten beregnes av den samlede skatt som fastsettes ved ligningen. *Har en skattyter unnlatt å levere skjema som trer i stedet for selvangivelse etter § 4-6 nr. 1 skal tilleggsskatten beregnes av den skatt som fastsettes for de inntektene som skulle vært oppgitt i skjemaet. Dersom regelen i annet punktum medfører høyere tilleggsskatt enn regelen i første punktum, skal tilleggsskatten likevel beregnes etter regelen i første punktum.*

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går mot andre og tredje punktum.

V o t e r i n g :

1. Tilrådinga frå komiteen til § 10-2 nr. 2 første punktum vart samrøystes vedteken.
2. Tilrådinga frå komiteen til § 10-2 nr. 2 andre og tredje punktum vart vedteken med 47 mot 23 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 15.52.49)

Vidare var tilrådd:

II

§ 2-1 overskriften skal lyde:

Lokale ligningsmyndigheter.

§ 2-1 nr. 1 skal lyde:

De lokale ligningsmyndigheter består av ligningskontor, ligningsnemnd, overligningsnemnd og takstutvalg. Ligningskontorene er statlige, og kan omfatte en eller flere kommuner. Organiseringen av ligningskontorene bestemmes av departementet.

§ 2-4 nr. 3 første punktum skal lyde:

Ligningsmyndigheter som nevnt i nr. 1 og 2 erstatter tilsvarende *lokale ligningsmyndigheter.*

§ 4-6 nr. 1 første ledd skal lyde:

Selvangivelse som omfatter skattyterens samlede formue og inntekt, og alle påbudte vedlegg, skal leveres til ligningskontoret for den eller de kommuner hvor skattyteren er skattepliktig. Skattytere som etter skatteloven bare er skattepliktig til staten, skal levere selvangivelse til *ligningskontoret for* kontorkommunen, jf. § 8-6 nr. 1. Ektefelle som i medhold av § 2-12 bokstav a i skatteloven krever seg lignet under ett med den annen ektefelle, skal – når ektefellene den 1. november forut for inntektsåret var bosatt i forskjellige kommuner – levere likelydende selvangivelse *til ligningskontoret for hver av kommunene.*

§ 4-9 nr. 5 første og annet punktum skal lyde:

Selskapsoppgave og andre pliktige oppgaver skal leveres til ligningskontoret for den kommune hvor selskaps hovedkontor ligger. Har selskapet ikke hovedkontor, skal oppgavene leveres til ligningskontoret for den kommune hvor flertallet av deltakerne bor eller hører hjemme.

§ 6-2 nr. 5 annet punktum skal lyde:

Dog skal oppgaver fra person bosatt i utlandet og der hjemmehørende selskaper m.v. være innsendt før virksomheten innen riket opphører, med mindre *ligningskontoret for vedkommende kommune* har gitt tillatelse til at oppgaver leveres på et senere tidspunkt.

§ 6-3 nr. 4 skal lyde:

Pelsdyrnæringens Markedsutjevningsfond skal ukrevet sende årsoppgave over medlemskontienes saldo og bevegelse til ligningskontorene for de kommuner der det enkelte medlem har drevet pelsdyrnæring.

§ 6-8 nr. 1 annet punktum skal lyde:

Opgaven skal leveres innen 31. januar til ligningskontoret for den kommune hvor den faste eiendom ligger.

§ 6-9 annet punktum skal lyde:

Opgavene skal innen 31. januar leveres til ligningskontoret for den kommune hvor den berettigede eiendom ligger.

§ 6-11 nr. 2 skal lyde:

Opgave som nevnt i nr. 1 leveres innen utgangen av februar i ligningsåret til ligningskontoret *for* den kommune hvor selskapet har sitt kontor eller styret har sitt sete, eventuelt til Sentralskattekontoret for storbedrifter dersom selskapet lignes der.

§ 6-11 nr. 3 skal lyde:

Ligningsmyndighetene *for* kontorkommunen, eventuelt Sentralskattekontoret for storbedrifter, kan pålegge selskapet å levere ny oppgave over aksjonærene og deres skattekommuner når verdsettingen av selskapets aksjer er endret.

§ 8-6 skal lyde:

1. Formue og inntekt fastsettes av ligningsmyndighetene *for* den kommune som etter skattelovens regler om skattestedet, skal ha skatten. Underskudd fastsettes *av ligningsmyndighetene for* den kommunen hvor det er oppstått. For selskap og innretning som nevnt i skatteloven § 3-2, fastsettes skattepliktig formue og inntekt *av ligningsmyndighetene for* kontorkommunen. Har selskapet eller innretningen flere kontorer, foretas fastsettingen *av ligningsmyndighetene for* den kommunen hvor hovedkontoret ligger. Har selskapet eller innretningen ikke noe kontor, foretas fastsettingen *av ligningsmyndighetene for* den kommunen hvor styret har sitt sete.

For skattyter som lignes etter § 2-4 nr. 1, foretas fastsettingen av de særskilte sentrale ligningsmyndigheter. For disse skattytere kommer bestemmelsene i nr. 2, 3 og 4 ikke til anvendelse.

2. Når en skattyter som er skattepliktig til en kommune etter reglene om bostedsbeskatning i skatteloven § 3-1 også er skattepliktig i annen kommune, skal ligningsmyndighetene *for* bostedskommunen fastsette

- a) det samlede fradrag for gjeld, gjeldsrenter og andre poster som skal fordeles mellom kommunene i forhold til formuens og inntektens størrelse,
- b) formue og inntekt for beregning av skatt til staten på grunnlag av oppgaver fra andre kommuner og fastsettinger i egen kommune,
- c) de fradrag som skal gis i nettoformue, nettoinntekt og skatt, og tillegg i skatt og
- d) den pensjonsgivende inntekt på grunnlag av oppgaver fra andre kommuner og fastsettinger i egen kommune.

3. Når dødsbo er skattepliktig utenfor avdødes bostedskommune, skal ligningsmyndighetene *for* avdødes bostedskommune foreta fastsetting som nevnt under nr. 2 a og b.

4. Verdi og inntekt av aksje samt beregningsgrunnlaget for fradragsberettiget bidrag etter skatteloven §§ 10-20 til 10-25 fastsettes av ligningsmyndighetene *for* den kommune hvor selskapet har kontor eller styret har sete.

5. For deltakere som skattlegges etter §§ 10-40 til 10-45 i skatteloven, skal ligningsmyndighetene *for* den kommune hvor selskapets hovedkontor ligger, fastsette

formue og inntekt, herunder personinntekt, fra selskapet samlet på selskapets hånd. Det samme gjelder fastsettelse av gevinst eller tap og over- eller underpris etter skatteloven § 10-44. Driver selskapet virksomhet som er undergitt stedbunden beskatning i annen kommune, legges fastsettingene *for* disse kommuner til grunn ved *ligningskontoret for* kontorkommunens fastsetting. Ligningsmyndighetene *for* denne kommune foretar også fastsetting som nevnt i nr. 2 a og b for såvidt angår selskapet. Har selskapet ikke hovedkontor, foretas fastsetting som nevnt i første, annet og fjerde punktum av ligningsmyndighetene *for* den kommune hvor flertallet av deltakerne bor eller hører hjemme. For selskaper som er overført til sentral behandling etter § 2-4 nr. 1 b, foretas fastsettelse som nevnt i dette nr. av de sentrale ligningsmyndigheter. Departementet kan gi forskrifter til utfylling av denne bestemmelsen.

6. For deltakere som skattlegges etter §§ 10-60 til 10-68 i skatteloven, samt for deltakere i utenlandske selskaper som omfattes av §§ 10-40 til 10-45 i skatteloven, skal Sentralskattekontoret for storbedrifter fastsette skattepliktig formue og inntekt. Departementet kan gi regler til utfylling av denne bestemmelsen.

7. For selskap som lignes etter reglene i skatteloven §§ 8-10 til 8-19 skal Sentralskattekontoret for storbedrifter fastsette skattepliktig formue og inntekt, samt tonnasjeskatt. Dette gjelder til og med det inntektsåret selskapet trer ut av ordningen med ligning etter reglene i skatteloven §§ 8-10 til 8-19. Departementet kan gi forskrifter til utfylling av denne paragraf.

8. Skatt og avgift for personlig skattyter og slik skattyters bo skrives ut *av ligningskontoret for* den kommune som er nevnt i nr. 2. For annen skattyter foretas utskrivningen *av ligningskontoret for* den kommune hvor formue og inntekt er fastsatt. For skattyter som lignes sentralt etter § 2-4, foretas utskrivningen av vedkommende sentralskattekontor. For formue og inntekt som nevnt i nr. 5 og 6 foretas utskrivningen for upersonlig skattyter *av ligningskontoret for* kontorkommunen, jf nr. 1.

9. Departementet gir forskrifter om hvilken ligningsmyndighet som skal foreta fastsettinger som ikke går inn under bestemmelsene i denne paragraf.

§ 8-8 nr. 1 første punktum skal lyde:

Når ligningen er ferdig skal ligningskontoret legge ut til alminnelig ettersyn en liste *for hver kommune* over alle som det er foretatt ligningsfastsettinger for.

§ 8-8 nr. 1 tredje punktum skal lyde:

Personlig skattyter og slik skattyters bo skal likevel tas med i listen bare *for* den kommune hvor vedkommende er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4.

§ 9-2 nr. 3 første punktum skal lyde:

Klage leveres til ligningskontoret *for* den kommune hvor skatten er skrevet ut.

§ 9-3 nr. 4 annet punktum skal lyde:

Klage som nevnt i nr. 2, leveres til ligningskontoret for den kommune som er nevnt i § 4-9 nr. 5.

§ 10-1 nr. 1 første og annet punktum skal lyde:

Skattyter som leverer selvangivelse eller næringsoppgave etter fristen til *ligningskontoret* for den kommune hvor han er skattepliktig etter § 3-1 eller § 3-4 i skatteloven, eller til den kommune hvor skattepliktig inntekt og formue skal fastsettes etter § 8-6 nr. 1 i denne lov, skal svare en forsinkelsesavgift. Tilsvarende gjelder hvis pliktig selskapsoppgave med vedlegg er levert etter fristen til *ligningskontoret* for den kommune som er nevnt i § 4-9 nr. 5.

Presidenten: Senterpartiet og representanten Steinar Bastesen har varslet at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 64 mot 4 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.53.20)

Vidare var tilrådd:

III

§ 3-9 nr. 1 annet punktum oppheves.

§ 8-4 skal lyde:

1. *Ligningskontoret treffer alle avgjørelser vedrørende ligningen etter dette kapittel som ikke i lov eller forskrift er lagt til annen ligningsmyndighet.*
2. *Ved de særskilte sentrale ligningsmyndigheter som angitt i § 2-4 første ledd bokstav a og b, er avgjørelsesmyndigheten under ligningen lagt til ligningsnemndene. Disse nemnder kan delegere sin myndighet etter denne bestemmelse til de respektive sentralskattekontorene.*
3. *Ved den særskilte sentrale ligningsmyndighet som angitt i § 2-4 første ledd bokstav c, følger avgjørelsesmyndigheten under ligningen petroleumsskattelovens regler.*

Presidenten: Her ligg det føre eit avvikande forslag, nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og representanten Bastesen. Forslaget lyder:

«I

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-9 nr. 1 annet punktum skal lyde:

I sak om tilleggsskatt skal de utarbeide forslag til vedtak.

§ 8-4 skal lyde:

1. *Ligningskontoret treffer avgjørelser vedrørende ligningen etter dette kapittel som ikke i lov eller forskrift er lagt til annen ligningsmyndighet. Lignings-*

nemnda treffer avgjørelse om tilleggsskatt. Ligningsnemnda kan delegere sin myndighet etter annet punktum til ligningskontoret unntatt i saker om tilleggsskatt etter § 10-2 nr. 1.

2. *Ved de særskilte sentrale ligningsmyndigheter som angitt i § 2-4 første ledd bokstav a og b, er avgjørelsesmyndigheten under ligningen lagt til ligningsnemndene. Disse nemnder kan delegere sin myndighet etter denne bestemmelse til de respektive sentralskattekontorene. Myndigheten til å ilegge tilleggsskatt etter ligningsloven § 10-2 nr. 1 kan likevel ikke delegeres.*
3. *Ved den særskilte sentrale ligningsmyndighet som angitt i § 2-4 første ledd bokstav c, følger avgjørelsesmyndigheten under ligningen petroleumsskattelovens regler.*

II

Endringene under I trer i kraft for vedtak som treffes fra og med 2001.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen vart tilrådinga vedteken med 39 mot 31 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.54.01)

Vidare var tilrådd:

IV

Nytt kapittel 3 A skal lyde:

Kapittel 3 A Om bindende forhåndsuttalelser

§ 3 A-1 Bindende forhåndsuttalelser

1. *Skattedirektoratet kan på anmodning fra en skattyter avgi forhåndsuttalelse om de skattemessige virkningene av en konkret planlagt disposisjon før den igangsettes. Dette gjelder bare når det er av vesentlig betydning for skattyter å få klarlagt virkningene før igangsetting eller Skattedirektoratet finner at spørsmålet er av allmenn interesse.*
2. *Avgitt forhåndsuttalelse etter dette kapittel skal legges til grunn som bindende ved ligningen dersom skattyter krever det og den faktiske disposisjonen er gjennomført i samsvar med forutsetningene for uttalelsen.*

§ 3 A-2 Gebyr

Det skal betales et gebyr for en bindende forhåndsuttalelse.

§ 3 A-3 Klage og domstolsprøving

1. *Skattedirektoratets avgjørelse om ikke å avgi bindende forhåndsuttalelse kan ikke påklages.*
2. *En bindende forhåndsuttalelse kan ikke påklages eller prøves i egen sak for domstol.*
3. *Ligning hvor bindende forhåndsuttalelse er lagt til grunn kan påklages eller bringes inn for domstol etter de ellers gjeldende bestemmelser.*

§ 3 A-4 Forskrift

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette kapittel, herunder om gebyr.

§ 11-2 nr. 1 annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke ligningsavgjørelse truffet på grunnlag av bindende forhåndsuttalelse etter kapittel 3 A.

V

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2000. Endringene under II trer i kraft 1. januar 2001. Endringene under III trer i kraft for vedtak som treffes fra og med 2001. Endringene under IV gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.
Vidare var tilrådd:

G

L o v

om endring i lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard

I lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard gjøres følgende endring:

I

§ 5-1 annet ledd første punktum skal lyde:

De funksjoner som etter skattebetalingsloven tilligger fylkesskattesjefen eller ligningssjefen for kommunen skal tilligge ligningssjefen ved ligningskontoret for Svalbard.

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2001.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

H

L o v

om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er mindre enn 22 200 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst av den del av inntekten som overstiger 22 200 kroner.

II

§ 24-3 nytt femte ledd skal lyde:

Arbeidsgiver kan anmode Skattedirektoratet om å avgi bindende forhåndsuttalelse i saker som gjelder arbeidsgiveravgift. Bestemmelsene i ligningsloven kapittel 3 A gjelder tilsvarende.

III

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2000. Endringen under II gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Framstegspartiet ynskjer her å røyste mot I.

V o t e r i n g :

1. Tilrådinga frå komiteen til I vart vedteken med 56 mot 13 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 15.55.15)
2. Tilrådinga frå komiteen til II og III vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

I

L o v

om oppheving av lov 18. desember 1998 nr. 75 om overgangsregel til lov 6. juni 1975 nr. 39 om eigedomsskatt til kommunane

Lov 18. desember 1998 nr. 75 om overgangsregel til lov 6. juni 1975 nr. 39 om eigedomsskatt til kommunane oppheves med virkning straks.

V o t e r i n g :

Tilråding frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

J

L o v

om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 4-1 annet ledd skal lyde:

For skattyter med avvikende regnskapsår etter ligningsloven § 4-4 nr. 2 skal formuesfastsettelsen omfatte formuen ved utløpet av siste regnskapsår før 1. januar i ligningsåret.

II

§ 5-14 tredje ledd bokstav b nr. 4 skal lyde:

Beløp som er skattlagt ved ervervet etter nr. 1, kan fradras i inntekt ved senere bortfall av retten. Ved utnyttelse av retten i form av innløsning til lavere verdi enn ervervsbeløpet, gis slikt fradrag for differansen mellom ervervsbeløpet og innløsningsverdien. Med innløsningsverdi menes her omsetningsverdien av den underliggende aksje eller grunnfondsbevis på innløsningsstidspunktet, fratrukket innløsningsprisen. Ved utnyttelse av retten i form av salg til lavere pris enn ervervsbeløpet, gis slikt fradrag for differansen mellom ervervsbeløpet og salgssummen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 10-30 første ledd annet punktum skal lyde:

Likt med aksje regnes andel i verdipapirfond samt grunnfondsbevis i sparebanker, gjensidige forsikringselskaper, kredittforeninger og selveiende finansieringsforetak som omfattes av § 10-1, med de særregler som følger av § 10-32 sjette ledd og § 10-34 syvende og åttende ledd.

§ 10-32 nytt sjette ledd skal lyde:

(6) Fjerde og femte ledd gjelder ikke grunnfondsbevis i sparebanker, gjensidige forsikringselskaper, kredittforeninger og selveiende finansieringsforetak som omfattes av § 10-1, men skattyter kan kreve at nedskrivning på utjevningsfond i sparebank som nevnt i § 10-34 syvende ledd for å dekke sparebankens underskudd ikke skal føre til nedskrivning av grunnfondsbevisets anskaffelsesverdi.

§ 10-34 nytt syvende og åttende ledd skal lyde:

(7) Reglene i første og annet ledd kommer ikke til anvendelse for sparebanker. Inngangsverdien på grunnfondsbevis i sparebanker skal opp- eller nedreguleres med endring i sparebankens utjevningsfond for det tidsrommet skattyteren har eiet grunnfondsbeviset. Reguleringen foretas med summen av de årlige avsetninger til eller nedskrivninger på utjevningsfondet. Reglene i tredje til femte ledd gjelder tilsvarende for regulering som nevnt i dette ledd så langt de passer.

(8) Reglene i første til syvende ledd kommer ikke til anvendelse for grunnfondsbevis i gjensidige forsikringselskaper, kredittforeninger og selveiende finansieringsforetak som omfattes av § 10-1.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 22 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.56.37)

Vidare var tilrådd:

§ 12-12 annet ledd ny bokstav f skal lyde:

særskilt fradrag for fiskere og fangstfolk etter § 6-60, særskilt fradrag for sjøfolk etter § 6-61 og jordbruksfradrag fastsatt etter § 8-1 sjette ledd.

Presidenten: Her har Framstegspartiet, Høgre og Sosialistisk Venstreparti varsla at dei går mot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 42 mot 28 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.57.04)

Vidare var tilrådd:

§ 12-13 annet ledd bokstav d nr. 2 skal lyde:

Eiendel kan verdsettes til bokført verdi i regnskap oppgjort etter reglene i regnskapsloven dersom slik verdsettelse er lagt til grunn for eiendelen i inntektsåret 1999. Skattyteren kan frafalle fortsatt verdsettelse etter dette nummer, til fordel for verdsettelse til skattemessig verdi eller etter nr. 1.

§ 14-43. Avskrivningssatser

(1) Saldo for driftsmidler m.v. som nevnt i § 14-41 første ledd kan avskrives med inntil følgende sats:

- a) kontormaskiner og lignende – 25 prosent
- b) ervervet forretningsverdi – 20 prosent
- c) vogntog, lastebiler, busser, varebiler, drosjebiler og kjøretøyer for transport av funksjonshemmede – 20 prosent
- d) personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar m.v. – 15 prosent
- e) skip, fartøyer, rigger m.v. – 14 prosent
- f) fly, helikopter – 12 prosent
- g) bygg og anlegg, hoteller, losjihus, bevertningssteder m.v. samt elektroteknisk utrustning i kraftanlegg – 2 prosent
- h) forretningsbygg – 0 prosent.

(2) Forhøyet avskrivningssats gjelder for

- a) forretningsbygg som omfattes av første ledd h, i kommune eller del av kommune som pr. 31. desember i inntektsåret omfattes av det geografiske virkeområdet for distriktpolitiske virkemidler som forvaltes av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og av fylkeskommunene. Saldo for slikt bygg kan avskrives med inntil 1 prosent,
- b) saldo for bygg med så enkel konstruksjon at det må anses å ha en brukstid på ikke over 20 år fra oppføringen. Saldo for slikt bygg kan avskrives med inntil 6 prosent.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.57.36)

Vidare var tilrådd:

§ 19-2 annet ledd bokstav a nr. 3 skal lyde:

Ligningsmyndighetene er bundet av den oversikt over aksjer som kan oppreguleres som skattyter rettidig har gitt melding om, dersom skattyter ikke har fått annen beskjed innen 1. januar 2002.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

III

§ 10-12 første og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 17/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt. For personlig skattepliktige og dødsbo i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke fastsettes godtgjørelse til 13,5/24,5 av aksjonærens skattesats. Godtgjørelse fastsettes likevel til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt for den del av samlet utbytte som ikke overstiger 10 000 kroner (bunnfradrag). Ektefeller som lignes under ett eller særskilt etter § 2-10 eller § 2-11 skal samlet gis ett bunnfradrag. Barn som lignes under ett med foreldrene skal ikke ha særskilt bunnfradrag.

(2) I følgende tilfeller fastsettes godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats for hele utbyttet:

- Mottaker av utbytte er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd.
- Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsår utbytte utdeles. Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37 og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 17/28 av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse for realisasjon foretatt av aksjeselskap eller likestilt selskap etter

§ 10-1 første ledd, for realisasjon av andel i verdipapirfond eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom ikke annet er bestemt.

Presidenten: Her ligg det føre eit avvikande forslag, nr. 11, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 10-12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med halvparten av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) I følgende tilfeller fastsettes likevel godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats:

- Mottaker av utbytte er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd.
- Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsår utbytte utdeles.

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 37 og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen reguleres med halvparten av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse for realisasjon foretatt av aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd, for realisasjon av andel i verdipapirfond eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skatteyter har betalt for aksjen dersom ikke annet er bestemt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med 5. september 2000.»

Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går mot innstillinga. Det vart difor fyrst votert over forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og deretter over innstillinga.

V o t e r i n g :

- Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart mot 5 røyster ikkje vedteke.
- Tilrådinga frå komiteen vart vedtken med 47 mot 23 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 15.58.50)

Presidenten: Før vi går til votering over IV vil presidenten la votere over ei rekkje forslag som ikkje er alternativ til paragrafar i innstillinga. Det er forslaga nr. 3, 5, 6, 8 og 12.

Presidenten tek opp til votering forslag nr. 3, frå Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen.

Forslaget lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-12 tredje ledd skal lyde:

Ikke-børsnotert aksje i utenlandsk selskap verdsettes til aksjens antatte salgsverdi 1. januar i ligningsåret. Dersom skattyter sannsynliggjør at selskapets formuesverdi etter norske regler er lavere, skal aksjen verdsettes til aksjeselskapets antatte skattemessige formuesverdi 1. januar i året før ligningsåret fordelt etter pålydende.

§ 4-12 fjerde ledd bokstav a skal lyde:

gi forskrift om beregning av aksjeverdien i annet og tredje ledd, og krav om dokumentasjon etter tredje ledd.

Ny overskrift foran § 16-50 skal lyde:

Fradrag i skatt for kostnader ved forskning og utvikling

Ny § 16-50 skal lyde:

§ 16-50 Fradrag i skatt og trygdeavgift for kostnader ved forskning og utvikling

(1) Skattyter som driver virksomhet gis fradrag i skatt og trygdeavgift med 25 pst. av kostnader til forskning og utvikling etter reglene i denne paragrafen.

(2) Følgende kostnader gir rett til fradrag i skatt, dersom de er fradragsberettigede etter kapittel 6:

a) skattyters kostnader ved forsknings- og utviklingsprosjekt godkjent av Norges forskningsråd.

b) skattyters kostnader ved kjøp av forsknings- og utviklingstjenester eller kostnader ved samarbeid med universitet, høyskole eller forskningsinstitutt som er godkjent av Norges forskningsråd.

c) skattyters tilskudd til sammenslutning av næringsdrivende godkjent av Norges forskningsråd som skal drive forskning og utvikling.

(3) Det gis maksimalt fradrag etter denne paragraf med 1 mill. kroner. For kostnader som nevnt i annet ledd bokstav b gis det ytterligere ett maksimalt fradrag på 1 mill. kroner.

(4) Flere selskaper i konsern jf. aksjeloven og allmennaksjeloven § 1-3, som har kostnader med samme prosjekt gis ett samlet fradrag etter reglene i tredje ledd. For selskap som nevnt i § 10-40 gis ett fradrag som fordeles på deltakerne og reglene i første punktum gjelder tilsvarende så langt de passer.

(5) Overstiger fradraget etter denne paragraf utliknet skatt og trygdeavgift, skal det overskytende utbetales ved avregningsoppgjør etter skattebetalingsloven.

(6) Departementet kan gi forskrift til gjennomføring og utfylling av denne paragraf, herunder gi regler om

godkjenning av prosjekter og institusjoner, regler om hvilke kostnader som kan trekkes fra, hva som skal regnes som forskning og utvikling, nærmere regler om sammenhengen mellom virksomheten og prosjektet og regler for prosjektsamarbeid i konsern.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen vart med 47 mot 23 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.59.30)

Presidenten: Presidenten tek så opp til votering forslag nr. 5, frå Framstegspartiet og Høgre.

Forslaget lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-18 skal lyde:

Fradrag gis ikke for foreningskontingent.

§§ 6-19 og 6-20 oppheves.

§ 6-21 blir § 6-19 og § 6-22 blir § 6-20.

§ 6-50 fjerde ledd skal lyde:

Fradrag etter reglene i denne paragraf gis bare når gaven utgjør minst 500 kroner i det året da gaven er gitt. Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med 900 kroner årlig.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Høgre vart med 46 mot 22 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.59.50)

Presidenten: Presidenten vil la votere over forslag nr. 6, frå Høgre og representanten Steinar Bastesen, med unntak av § 6-80 tredje ledd første punktum. Forslaget lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-32 første ledd annet punktum skal lyde:

Minstefradrag som beregnes av og gis i inntekt som omfattes av § 6-31 første ledd a, c, d eller e eller annet ledd fastsettes til et beløp som svarer til 24 pst. av den inntekten.

Nåværende annet, tredje, fjerde og femte punktum blir tredje, fjerde, femte og sjette punktum.

§ 6-81 første ledd bokstav a skal lyde:

Fra og med den måned skattyter fyller 70 år, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 529 kroner pr.

påbegynt måned. Ektefeller har samme rett til samme særfradraget som enslige.

§ 6-81 annet ledd skal lyde:

Fra og med den måned skattyter mottar foreløpig uførestønad etter folketrygdloven § 12-16 eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 529 kroner pr. påbegynt måned.

§ 15-5 annet ledd skal lyde:

Fradraget gis ved skatteberegningen med 15 600 kroner i klasse 1 og 31 200 kroner i klasse 2, men får ikke virkning ved beregning av trygdeavgift og toppskatt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og representanten Steinar Baste- sen vart med 59 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 16.00.17)

Presidenten: Presidenten vil så la votere over forslag nr. 8, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-81 første ledd bokstav a skal lyde:

Fra og med den måned skattyter fyller 70 år, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 720 kroner pr. påbegynt måned. Ektefeller har samme rett til særfradraget som enslige.

§ 6-81 annet ledd skal lyde :

Fra og med den måned skattyter mottar foreløpig uførestønad etter folketrygdloven § 12-16 eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 720 kroner pr. påbegynt måned.

II

Endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 58 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 16.00.36)

Presidenten: Presidenten vil så la votere over forslag nr. 12, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 4-12 annet ledd skal lyde:

Ikke-børsnotert aksje verdsettes til aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende.

§ 6-32 første ledd første og annet punktum skal lyde:

Minstefradrag fastsettes til et beløp som svarer til 25 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31. Minstefradrag som beregnes av og gis i inntekt som omfattes av § 6-31 første ledd a, c, d eller e eller annet ledd, fastsettes til et beløp som svarer til 26 pst. av denne inntekten.

Nåværende annet, tredje, fjerde og femte punktum blir tredje, fjerde, femte og sjette punktum.

§ 12-11 første ledd skal lyde:

Aksje eller andel eid av den aktives nærstående er likestilt med aksje eller andel eid av den aktive skattyter selv ved beregning av personinntekt etter § 12-10 første ledd b og c. Som nærstående regnes skattyterens slektninger i rett nedstigende eller rett oppstigende linje, ektefelle, samboer, søsken og ektefelles eller samboers foreldre og barn. Utbytte eller andel av overskudd som nærstående oppbeholder eller har krav på, regnes likt med skattyterens aksje eller andel.

§ 12-16 annet ledd oppheves. Tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 12-17 oppheves.

§ 17-10 og § 17-11 med tilhørende deloverskrift oppheves.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart mot 5 røyster ikkje vedteke.

Vidare var tilrådd:

IV

§ 6-44 første ledd skal lyde:

Det gis fradrag for reise mellom hjem og arbeidssted og besøksreiser etter § 6-13 etter forskrift fastsatt av departementet med utgangspunkt i reiseavstand og reisehyppighet. Fradraget er begrenset til den del av beløpet som overstiger 8 800 kroner.

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Framstegspartiet her vil røyste imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 56 mot 12 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.01.33)

Vidare var tilrådd:

§ 6-46 første ledd bokstav c skal lyde:

tilskudd til premiefond med inntil 50 prosent av gjennomsnittet av det beløp som er nevnt under a og den skattepliktiges andel av årets premie i de to foregående

årene, likevel bare så langt fondet ikke overstiger *seks* ganger gjennomsnittet av det beløp som er nevnt under a og den skattepliktiges andel av premien i de to foregående år.

§ 6-47 bokstav d skal lyde:

premie til fortsettelsesforsikring etter lov om foretakspensjon § 4-9 knyttet til fripolise utstedt til den skattepliktige som følge av at medlemskap i foretakspensjonsordning er opphørt av annen grunn enn den skattepliktiges alder. *Fradrag etter bokstavene c og d kan samlet ikke overstige 40 000 kroner.*

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.02.04)

Vidare var tilrådd:

§ 6-80 første ledd skal lyde:

Skattyter som forsørger *ektefelle, barn som det ikke kan kreves barnetrygd eller forsørgerfradrag for, foreldre eller personer som tilhører samme husstand som skattyter*, gis et særfradrag i alminnelig inntekt når det vil være urimelig å la forsørgelsen være uten virkning ved skattlegging av forsørgeren. Et barn regnes ikke som forsørget dersom barnet, uten behovsprøving mot foreldreinntekt, har rett til lån i Statens lånekasse for utdanning for en større del av året.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 6-80 tredje ledd første punktum skal lyde:

Særfradraget skal være 5 000 kroner for hver forsørget person, *inntil fire personer.*

Presidenten: Her vert det votert alternativt mellom innstillinga og den delen av forslag nr. 6, frå Høgre og representanten Steinar Bastesen, som det ikkje vart votert over tidlegare. Forslaget lyder:

«§ 6-80 tredje ledd første punktum skal lyde:

Særfradraget skal være 200 kroner for hver forsørget person, *inntil 4 personer.*»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Høgre og representanten Steinar Bastesen vart tilrådinga vedteken med 58 mot 11 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.02.51)

Vidare var tilrådd:

§ 16-1 med tilhørende deloverskrift oppheves.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

V

§ 8-1 nytt sjettede ledd skal lyde:

Ved fastsettelsen av årets positive, alminnelige inntekt fra jord- og hagebruk, herunder biinntekter fra slik virksomhet, gis produsenten et jordbruksfradrag på inntil 36 000 kroner per driftsenhet per år. Fradraget kan bare kreves av bruker som har bodd på og drevet jordbruksvirksomhet på driftsenheten over halvparten av inntektsåret. Personer som deler inntekten fra samme næringsoppgave mellom seg, skal dele fradraget forholdsmessig. Minst en av de personer som får fradrag må være registrert som bosatt på en av de landbrukseieendommene som driftsenheten består av. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette ledd.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og Sosialistisk Venstreparti har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 42 mot 28 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.03.25)

Vidare var tilrådd:

VI

§ 10-34 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

Når det har skjedd en slik omfordeling skal selskapet uten ugrunnet opphold, og senest ved utgangen av omfordelingsåret, sende melding om omfordelingen til ligningskontoret *for* selskapets kontorkommune.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

VII

Endringen under I trer i kraft straks. Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2000. Endringene under III trer i kraft straks med virkning fra og med 5. september 2000. Endringene under IV trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001. Endringen under V trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2001, men med virkning for inntektsåret 2000 gis et jordbruksfradrag på inntil 18 000 kroner, men etter tilsvarende regler. Endringen under VI trer i kraft 1. januar 2001.

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Framstegspartiet, Høgre og representanten Bastesen ynskjer å røyste mot tredje punktum om at endringane under III trer i kraft med verknad frå 5. september 2000, medan Framstegspartiet, Høgre og Sosialistisk Venstreparti ynskjer å gå imot femte punktum om jordbruksfrådraget.

Det vert først votert over tredje punktum, der Framstegspartiet, Høgre og representanten Bastesen har varsla at dei vil gå imot

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen til VII tredje punktum vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.04.31)

Presidenten: Det vert så votert over femte punktum, der Framstegspartiet, Høgre og Sosialistisk Venstreparti har varsla at dei vil gå imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen til VII femte punktum vart vedteken med 40 mot 27 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.04.56)

Presidenten: Det vert så votert over dei øvrige punktum under VII.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen til dei øvrige punktum under VII vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

K

L o v

om endring i lov 17. desember 1999 nr. 94 om endringer i lov 14. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

I lov 17. desember 1999 nr. 94 gjøres følgende endring:

V tredje punktum skal lyde:

Endringen under III trer i kraft *til den tid Kongen bestemmer*.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

L

L o v

om endring i lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon gjøres følgende endring:

I

§ 10-4 første ledd skal lyde:

Er premiefondet ved årets utgang større enn *seks* ganger gjennomsnittet av årets premie og premiene for de to foregående år for den eller de pensjonsordninger foretaket har, skal foretaket sørge for at det overskytende beløp tilbakeføres til foretaket.

II

Endringen under I trer i kraft fra 1. januar 2001.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.05.54)

Presidenten: Det vert votert over overskriftene til lovene og lovene i det heile.

V o t e r i n g :

Overskriftene til lovene og lovene i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaka vil bli sende til Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det sett fram 3 forslag. Det er:

- forslag nr. 1, frå Kenneth Svendsen på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslaga nr. 2 og 3, frå Kristin Halvorsen på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten tek først opp forslaga nr. 1 og 3.

Forslag nr. 1, frå Kenneth Svendsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utforme et lovforslag som innebærer en speilvendning av avgiftsplikten for tjenester, uten at tjenester som i dag er unntatt blir avgiftspliktige.»

- Forslag nr. 3, frå Kristin Halvorsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal gjennomgå investeringsavgiften med sikte på en provenynøytral omlegging der man utvider avgiftsgrunnlaget og reduserer satsen.»

Desse forslaga vert i samsvar med forretningsordenen § 30 fjerde ledd å sende til Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slike vedtak til

I o v e r

A

L o v

om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)

I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 2 skal lyde:

Med vare forstås fysiske gjenstander, herunder fast eiendom. Som vare anses også elektrisk kraft, vann fra vannverk, gass, varme og kulde.

Med tjeneste forstås alt som kan omsettes og som ikke er å anse som vare etter første ledd. Som tjeneste anses også begrensede rettigheter til fysiske gjenstander eller fast eiendom, samt hel eller delvis utnyttelse av immaterielle verdier.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.07.12)

Vidare var tilrådd:

§ 5 skal lyde:

Unntatt bestemmelsene i kapitlene XI, XII, XIX og XX gjelder loven ikke for:

1. Omsetning fra:

a) Opphavsmannen (kunstneren) ved egen utnyttelse av opphavsrett til egne litterære og kunstneriske verk. Det samme gjelder for omsetning ved mellommann i opphavsmannens navn. Unntatt er også kunstnerens omsetning av åndsverk i form av fremføring.

b) Tannteknikere av egne fremstilte tanntekniske produkter til bruk i syke- og tannpleien.

c) Museer, teatre, kinematografer, arrangører av utstillinger, konserter og stevner, av kataloger, programmer, prospektkort og suvenirer.

d) Veldedige og allmenntilgjengelige institusjoner og organisasjoner, av prospektkort, brosjyrer, kalendere og andre gjenstander av ubetydelig verdi, forutsatt at det skjer leilighetsvis og er ledd i vedkommende institusjons eller organisasjons virksomhet. Unntatt er også veldedige og allmenntilgjengelige institusjoner og organisasjoner, når disse omsetter varer til betydelig overpris.

e) Kringkastingsselskap under utøvelse av allmennkringkasting som er finansiert av kringkastingsavgift som nevnt i kringkastingsloven § 6-4.

f) Ideelle organisasjoner og foreninger når vederlag mottas i form av medlemskontingent, og kontingenten dekker varer og tjenester som er ledd i organisasjonens eller foreningens ideelle virksomhet.

g) Idrettslag av rett til å utøve idrettsaktiviteter.

h) Boligbyggelag av forvaltningstjenester til tilknyttet borettslag.

2. Omsetning og utleie av retten til annen kinematografisk film enn reklamefilm.

3. Omsetning av frimerker, sedler og mynter som samlingsobjekt.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i første ledd og kan bestemme at virksomhet som nevnt i første ledd nr. 1 bokstav f og g skal beregne og betale merverdiavgift dersom unntaket medfører vesentlig konkurransevridning i forhold til registrert næringsdrivende som omsetter tilsvarende varer og tjenester.

Presidenten: Det vert først votert over første ledd nr. 1 bokstavane a og b.

Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen til første ledd nr. 1 bokstavane a og b vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.07.44)

Presidenten: Bokstavane c og d vert tekne opp til votering.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen til bokstavane c og d vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Bokstavane e, f, g og h vert tekne opp til votering.

Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 46 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.08.14)

Presidenten: Første ledd nr. 2 vert teken opp til votering.

V o t e r i n g :

Tilrådinga fra komiteen til første ledd nr. 2 vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Første ledd nr. 3 og andre ledd vert tekne opp til votering.

Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen til første ledd nr. 3 og andre ledd vart vedteken med 46 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.08.41)

Vidare var tilrådd:

Ny § 5 a skal lyde:

Unntatt bestemmelsene i kapitlene XI, XII, XIX og XX gjelder loven ikke for omsetning og utleie av fast eiendom eller rettighet til fast eiendom. Unntaket for utleie av fast eiendom omfatter også omsetning av varer og tjenester som leveres som ledd i utleien.

Unntaket i første ledd gjelder ikke for:

1. utleie av parkeringsplasser i parkeringsvirksomhet,
2. utleie av båtplasser, men ikke utleie til skip og fartøyer som nevnt i § 17 mot oppkreving av havneavgifter etter havne- og farvannsloven kapittel VI,
3. utleie av selskapslokaler i forbindelse med servering,
4. omsetning av rett til å disponere plass for reklame,
5. utleie av oppbevaringsbokser,
6. omsetning av rett til å bruke lokaler, anlegg m.v. for utøvelse av idrettsaktiviteter, med mindre omsetningen skjer fra idrettslag som nevnt i § 5 første ledd nr. 1 bokstav g,
7. omsetning av trær og avling på rot når omsetningen ikke skjer sammen med grunnen,
8. omsetning av rett til å ta ut jord, stein og andre naturalier av grunn, samt rett til jakt og fiske.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i første og annet ledd.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.09.13)

Vidare var tilrådd:

Ny § 5 b skal lyde:

Unntatt bestemmelsene i kapitlene XI, XII, XIX og XX gjelder loven ikke for omsetning av:

1. Helsetjenester, herunder tjenester som nevnt i folketrygdloven §§ 5-4 til 5-12, samt ambulansetjenester utført med særskilt innrettet transportmiddel. Unntaket omfatter også tanntekniske tjenester.
2. Sosiale tjenester, herunder tjenester som nevnt i sosialtjenesteloven § 4-2, samt tjenester i barne- og ungdomsinstitusjoner.
3. Undervisningstjenester. Loven gjelder likevel for kjøreopplæring.
4. Finansielle tjenester, herunder
 - a) forsikring og formidling av forsikring,
 - b) finansieringstjenester, men ikke finansiell leasing,
 - c) utførelse av betalingsoppdrag,
 - d) gyldige betalingsmidler og meglings-tjenester ved slik omsetning,
 - e) finansielle instrumenter og lignende og meglings-tjenester ved slik omsetning,
 - f) forvaltning av verdipapirfond.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 46 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.09.44)

Vidare var tilrådd:

5. Rett til å overvære teater-, opera-, ballett-, kino- og sirkusforestillinger, samt utstillinger i gallerier og museer. Unntaket omfatter også rett til å overvære konsert- eller idrettsarrangementer, samt adgang til fornøynessparker og opplevelsessentra.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

6. Lotteritjenester.
7. Tjenester som ledd i offentlig myndighetsutøvelse.
8. Seremonielle tjenester som ytes i forbindelse med begravelser og bisettelser.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.10.12)

Vidare var tilrådd:

9. Tjenester som gjelder personbefordring. Unntaket gjelder likevel ikke for personbefordring med luftfartøy.
10. Formidling av personbefordring og romutleie i hotellvirksomhet m.v.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd under § 5:

Unntaket for helsetjenester, sosiale tjenester og undervisningstjenester omfatter også andre tjenester og varer som institusjonen m.v. omsetter som et naturlig ledd i ytelsen av disse tjenestene. Unntaket omfatter også utleie av arbeidskraft for utøvelse av de tjenester som omfattes av første ledd nr. 1, 2 eller 3.

Unntakene i første ledd gjelder ikke når tjenestene omsettes eller formidles av tilbyder av teletjeneste ved

bruk av telekommunikasjon og vederlaget for tjenesten oppkreves av den som yter teletjenesten.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i første og annet ledd.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 46 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.10.39)

Vidare var tilrådd:

§ 13 skal lyde:

Det skal betales avgift av omsetning av varer og tjenester som er omfattet av loven i henhold til bestemmelsene i kapittel I.

§ 13 annet og tredje ledd oppheves.

§ 14 første ledd skal lyde:

Det skal betales avgift når en registreringspliktig næringsdrivende tar ut vare eller tjeneste av virksomheten til bruk privat eller til andre formål som faller utenfor loven. Det samme gjelder uttak av tjenester som er avgiftspliktige etter bestemmelse gitt i henhold til § 28 a.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 45 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.11.09)

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti til § 14. Forslaget lyder:

«I lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjøres følgende endringer:

§ 14 annet ledd nr. 5 oppheves.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk parti vart mot 5 røyster ikkje vedteke.

Vidare var tilrådd:

§ 14 annet ledd nr. 5 annet avsnitt første punktum skal lyde:

Avgift skal ikke svares av personkjøretøy til bruk i yrkesmessig utleievirksomhet eller kjøreopplæring.

§ 14 annet ledd nr. 5 nytt tredje avsnitt skal lyde:

Avgift skal heller ikke svares av varer og tjenester til bruk i virksomhet som nevnt i § 16 første ledd nr. 14. Dette gjelder ikke varer og tjenester til egen personbefordring.

Presidenten: Her har Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.11.56)

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti, når det gjeld § 16. Forslaget lyder:

«§ 16 første ledd ny nr. 3 skal lyde:

Tjenester som gjelder personbefordring. Det samme gjelder formidling av slike tjenester.

§ 16 nr. 4 skal lyde:

Tjenester fra allmennkringkastingsselskap som finansieres av kringkastingsavgiften som nevnt i kringkastingsloven § 6-4.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart mot 5 røyster ikkje vedteke.

Vidare var tilrådd:

§ 16 første ledd nr. 4 nytt annet punktum skal lyde:

Bestemmelsen i første punktum gjelder ikke for befordring av brev til utlandet i postvirksomhet som nevnt i postloven § 6.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 47 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.12.38)

Vidare var tilrådd:

§ 16 første ledd ny nr. 14 skal lyde:

Tjenester som gjelder personbefordring med luftfartøy.

§ 16 første ledd ny nr. 15 skal lyde:

Kjøretøyer som bare bruker elektrisitet til framdrift.

§ 22 første ledd nr. 1 skal lyde:

Omkostninger vedrørende servering og leie av selskapslokaler som nevnt i § 5 a annet ledd nr. 3.

§ 63 første ledd første punktum skal lyde:

Det skal ikke betales avgift ved innførsel av varer som nevnt i § 5 første ledd nr. 3, § 5 b første ledd nr. 4 bokstav d, § 16 første ledd nr. 7, 8, og 15 og § 17 første ledd nr. 1.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

Endringene under I trer i kraft med virkning fra 1. juli 2001.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre og representanten Steinar Bastesen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 46 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 16.13.13)

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil verte sendt til Lagtinget.

Vidare var tilrådd:

B .

l o v

om opphevelse av lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer m.v.

I

Lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer m.v. oppheves.

II

Loven trer i kraft 1. januar 2002, med unntak av §§ 6 og 7 som oppheves fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken mot 5 røyster.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil verte sendt Lagtinget.

S a k n r . 4

Referat

1. (28) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
 1. lov om endringar i lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt (Besl. O. nr. 7 (2000-2001))
 2. lov om endringar i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (Besl. O. nr. 8 (2000-2001))
 3. lov om endringar i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O. nr. 9 (2000-2001))
 4. lov om endring i straffeloven (Besl. O. nr. 10 (2000-2001))
 5. lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet og lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (heving av aldersgrenser for militær teneste) (Besl. O. nr. 11 (2000-2001))
 6. lov om endringer i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner, lov 9. desember 1966 nr. 1 om hevd og lov 2. juni 1978 nr. 37 om godtroerverv av løseøre (Besl. O. nr. 12 (2000-2001))
 7. lov om endringar i lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (Besl. O. nr. 13 (2000-2001))
 - og at lovvedtakene er sendt Kongen.
2. (29) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) (Besl. O. nr. 3 (2000-2001))
 2. lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) (Besl. O. nr. 1 (2000-2001))
 - er sanksjonert under 24. november 2000
 - Samrøystes: Nr. 1 og 2 vert vedlagde protokollen.
3. (30) Lov om endringer i lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon mv. (Ot.prp. nr. 21 (2000-2001))
 - Samrøystes: Vert send justiskomiteen.
4. (31) Lov om endring i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (EØS-tilpasning) (Ot.prp. nr. 22 (2000-2001))
 - Samrøystes: Vert send samferdselskomiteen.

Møtet slutt kl. 16.15.